

Ֆիլիքս - «Եւրամիութեան կողմէ ճնշումներ չկան Հայաստանի վրայ»

«Եւրամիութեան կողմէ ճնշումներ չկան, Հայաստանը ազատ է կատարել ինքնակամ որոշում», - «Ազատութիւն» ռատիոկայանի հետ զրոյցի ընթացքին վստահեցուցած է Եւրամիութեան հարեւանութեան եւ ընդարձակման հարցերով յանձնակատար Շտեֆան Ֆիլիքս, պատասխանելով այն հարցին, թէ Հայաստանը ինչու է պետք է նախապատուութիւն տայ Եւրոպական Միութեան հետ Ընկերակցութեան Համաձայնագրին եւ ոչ թէ Ռուսաստանի նախաձեռնած Մաքսային Միութեան անդամակցութեան:

Եւրամիութեան յանձնակատար Շտեֆան Ֆիլիքս

«Ես վերջերս Հայաստան էի եւ Հանդիպեցայ մէկուէն, որ կ'սէր, թէ մենք կը ճնշենք մեր գործընկերներուն վրայ՝ ընտրութիւն կատարելու Արեւելքի եւ Արեւմուտքի միջեւ: Արեւելեան Գործընկերութեան նախարարական հանդիպման ժամանակ ես յայտնեցի, որ Արեւելեան Գործընկերութեան ծրագիրը իր Ընկերակցութեան Համաձայնագրով նպատակ ունի ամբարայնել մեր գործընկերներու կարելիութիւնները եւ դիրքերը տարածաշրջանէն ներս, ինչպէս նաեւ խրախուսելու դրացի երկրներու հետ իրենց աւանդական յարաբերութիւնները», - յայտնած է Ֆիլիքս:

Վրաստան եւ Մոլդովիա արդէն աւարտած են ազատ առեւտուրի գոտիի բանակցութիւնները Եւրոպայի Միութեան հետ. Հայաստան նոյնպէս առիթ ունի աւարտելու բանակցային այս փուլը

Յուլիսին: Եւրոպայի պատրաստ է բանալու իր 500 միլիոնանոց շուկայի դուռերը Արեւելեան Հարեւանութեան Ծրագրի դժուար յանձնարարութեան արձանագրած երկիրներուն առջեւ, եթէ այդ երկիրները յստակ պատրաստակամութիւն ցուցաբերեն շարժելու եւրոպական տնտեսութեան ուղղութեամբ:

Արեւելեան Գործընկերութեան Ծրագրի մեկնարկէն 4 տարի անցած է, եւ այս տարուայ վերջաւորութեան վիճակի մէջ նախատեսուած է, որ Արեւելեան Հարեւանութեան 6 երկիրներէն Ուքրանիան պիտի ստորագրէ զայն, իսկ Մոլդովիան, Վրաստանը եւ Հայաստանը նախատորազրեն Ընկերակցութեան եւ խոր ու Համապարփակ Ազատ Առեւտուրի Գոտիի Համաձայնագրերը:

Ըստ Ալիեւ Ատրպէյճան մի քանի միլիար ծախսած է զէնք ձեռք ձգելու համար

«Ղարաբաղեան ինդիւրի լուծման ընթացքին՝ քաղաքական եւ դիւանագիտական ջանքերուն գուրահեռ մեր երկրի ռազմական հզօրութիւնը պիտի ըլլայ առանցքային գործօն», - Պաքուի մէջ զիմեւում կառավարութեան անդամներուն, յայտարարած է Ատրպէյճանի նախագահ Իլհամ Ալիեւ:

«Յառաջիկային Ատրպէյճան պիտի շարունակէ հզօրացնել իր ռազմական գիւնանոցը: Մենք հետագային եւս պիտի գնենք ամենաժամանակակից ռազմական տեխնիկան: Այդ հարցով, ինչպէս գիտէք, մենք որեւէ խնդիր չունինք: Ատրպէյճան գէնք ու գինամթերք ձեռք կը բերէ տարբեր պետութիւններէ, ինչպէս նաեւ կը կազմակերպէ անոնց արտադրութիւնը սեփական տարածքին վրայ: Կ'աճի այն պետութիւններու թիւը, որոնք կը փափաքին ռազմական ասպարէզին ներս համագործակցիլ Ատրպէյճանի հետ: Մամուլէն ներս պարբերաբար տեղեկութիւններ կը յայտնուին այն մասին, թէ Ատրպէյճան մէկ պետութենէն 1 միլիարի գէնք գնած է, միւսէն՝ 1 միլիար 600 միլիոնի: Ես կրնամ

միայն նշել, որ այդ թիւերը իրականութիւնը չեն արտացոլեր: Իրականութեան մէջ մեր ռազմական համագործակցութիւնը կը հաշուուի է մի քանի անգամ աւելի մեծ թիւերով, քան այն, ինչ կը ներկայացուի», - յայտարարած է Իլհամ Ալիեւ:

«Մենք այդ թիւերը չենք հրապարակեր, պարզապէս կը մեկնաբանենք միջազգային մամուլէն ներս ժամանակ առ ժամանակ յայտնուող տեղեկութիւնները: Ամէն պարագայի, մենք կրնանք հրապարակել այդ թիւերը, քանի որ Ատրպէյճանի պիւտճէն լիովին թափանցիկ է», - Ալիեւի խօսքերը կը մէջբերէ «Թուրան» գործակալութիւնը:

Ուշագրաւ է, որ Իլհամ Ալիեւի այս յայտարարութիւններու ֆոնին վրայ, մամուլէն ներս, Պաքուի կողմէ նոր գէնքերու տեսակներու մասին տեղեկութիւնները սկսած են գրեթէ ամենօրեայ բնոյթ կրել: Ուքրանիոյ կողմէ հրապարակուած զեկոյց մը համաձայն, այդ երկիրը 2012-ի ընթացքին Պաքուին վաճառած է երեք հակաթանկային հիւրուային համակարգ:

Վարդան Օսկանեանի դէմ քրեական հետապնդումը դադարեցուած է

Հայաստանի Ազգային Անվտանգութեան Ծառայութիւնը (ԱԱԾ), դադարեցուցած է նախկին արտաքին գործոց նախարար Վարդան Օսկանեանի դէմ տարի մը առաջ սկսած դատական հետապնդումը:

Յուլիս 24-ին, ԱԱԾ-ի կողմէ տարածուած հաղորդագրութեան համաձայն, 5 օր առաջ Օսկանեանի դէմ է քննչական մարմին եւ ապա ցուցմունք տուած՝ խոստովանելով, որ ամերիկացի բարերար ձոն Հանթսմընի կողմէ ՍԻՎԻԼԻԹԱՍ հիմնադրամին բացառապէս բարեգործական նպատակներով օգտագործելու համար նուիրուած գումարներէն մօտ 251 հազար տոլարը օգտագործած է անձնական նպատակներով, զայն նկատելով, որպէս գործարքի իր մասնաբաժինը:

Օսկանեան, ինչպէս կը յայտնէ ԱԱԾ-ի հաղորդագրութիւնը, հատուցած է քրէական գործի յարուցումէն յետոյ յառաջացած հարկային իր պարտաւորութիւնները՝ աւելի քան 20 միլիոն դրամը, ինչպէս նաեւ ՍԻՎԻԼԻԹԱՍ հիմնադրամ մուտքագրած է ձոն Հանթսմընի նուիրաբերած գումարները եւ անոնց տոկոսները՝ աւելի քան 1 միլիոն տոլար:

«Իմ ամենամեծ թերացումն այն է, որ ՍԻՎԻԼԻԹԱՍ-ի համար նախատեսուած եւ ինձ պահ տրուած գումարներէն ու այդ ժամանակ իմ

Նախկին արտաքին գործոց նախարար Վարդան Օսկանեան

ուրեցած անձնական գումարները համարել եմ մի ամբողջութիւն: Իրօք եղել են պահեր, որ ՍԻՎԻԼԻԹԱՍ-ի գումարն անգիտակցաբար օգտագործել եմ իմ անձնականի համար: Եղել է նաեւ պահ, որ իմ անձնական գումարներից փոխանցուել է ՍԻՎԻԼԻԹԱՍ-ին», - ըստ ԱԱԾ-ի, իր ցուցմունքներուն մէջ ըսած է Օսկանեան:

Վարդան Օսկանեան սակայն, հերքած է, թէ որեւէ խոստովանութիւն կատարած է ԱԱԾ-ին, իսկ ներկայացուած մեղադրանքը հանուած է յանցակազմի բացակայութեան պատճառով: «Չեն կարողացել ապացուցել եւ ստիպուած են եղել այլ ճանապարհներով գործ

Հալէպի մօտակայքը մէկ հայ զոհուած է, իսկ 17 ուրիշներ՝ վիրաւորուած

Հալէպէն Պէյրութ ճանապարհին, սուրիացի ընդդիմադիրներու կողմէ յարձակման հետեւանքով զոհուած է մէկ հայ եւ վիրաւորուած են 17 հայ ճամբորդներ, որոնք տեղափոխուած են տարբեր հիւանդանոցներ: Ըստ Դամասկոսի ՀՀ դեսպանութեան տուեալներուն, անոնցմէ երկուքի վիճակը ծանր է: Սուրիոյ ընդդիմադիր խմբաւորումներէն մէկը, մի քանի օր առաջ արգիլած էր երթեկեկը Հալէպէն Պէյրութ տանող ճանապարհին վրայ, հակառակ պարագային սպառնալով ռմբակոծել զայն:

Հայոց Առաջնորդարանի Բերիոյ թեմի բանբեր Ժիրայր Ռէխսեան «Ազատութիւն» ռատիոկայանին պատմած է, որ ընդդիմադիրներու այդ զգուշացումէն մէկ օր յետոյ, գինեալ յարձակում մը տեղի ունեցած է եւ Պէյրութ ուղեւորուող պասի մը 5 ճամբորդները զոհուած են, 17-ը՝ վիրաւորուած: Չոհուածներուն մէջ էր ազգութեամբ հայ, երկու երեխաներու մայր, 40-ամեայ Թամար Սիրունեանը: Հայաստանի Արտաքին Գործոց Նախարարութեան հաղորդագրութեան համաձայն, դէպքը տեղի ունեցած է Հալէպէն 30 քիլոմետր

հեռավորութեան վրայ: Գնդակոծուած է Պէյրութ մեկնող երկու պաս: Ժիրայր Ռէխսեանի համաձայն, գինեւորական կոչուող այդ ճանապարհը կը գտնուի Սիրիական կառավարութեան գործերու հսկողութեան տակ: Ընդդիմադիրներու կողմէ Հալէպի շրջափակումէն յետոյ այն բացուած էր՝ կապ հաստատելով արտաքին աշխարհին հետ: Իսկ Պէյրութ տանող հիմնական ճանապարհը փակ է:

Ռէխսեան կը յայտնէ, որ վիրաւորներու կեանքին այժմ վստահ չսպառնար: «Մէկ մարդ արդէն տուն վերադարձած է: Անոնք, որոնք տակաւին բժշկական խնամքի կարիք ունին, դեռ հիւանդանոցներու մէջ են», - ըսած է ան:

«Պէյրութ տանող ճանապարհը չօգտագործելու զգուշացումները եղած են, բայց մարդիկ կը շարունակեն օգտագործել զայն», - մտահոգութեամբ ըսած է Բերիոյ թեմի բանբերը: «Ճանապարհը փակ չէր, պարզապէս մարդոց զգուշացուցած էին չգործածել զայն: Եղած են նաեւ պասեր, որոնք ապահով Պէյրութ հասած են», - ըսած է Ժիրայր Ռէխսեան:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ՄԱՍԻՍ

ԻՆՉ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆ Է ՊԱՏՐԱՍՏԻՈՒՄ ՓՈԽԵԼ ՊՈՒՏԻՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

ՆԱԻՐԱ ՀԱՅՐՈՒՄԵԱՆ

Ռուսաստանցի քաղաքագետներն ու վերլուծաբանները հայ-ռուսական շարաքերութիւնների ոլորտ են հանում նոր փաստարկներ: Օրինակ, Ստանիսլավ Տարասովն ուղիղ տեքստով, սակայն առանց որեւէ փաստարկի յայտարարել է, թէ Հայաստանի ու Եւրոպայի մերձեցումը կապուած է այն բանի հետ, որ Երեւանը ցանկանում է յանձնել Ղարաբաղը:

Սակայն նման թեմաները Հայաստանում արդէն բողոք չեն առաջացնում, եւ ոչ ոք դուրս չի եկել հանրահաւաքի՝ պահանջելով հրաժարուել եւրոպական ինտեգրացիայից յանուն Ղարաբաղի (ի դէպ, ինամքով լուծութեան է մատնում այն հանգամանքը, որ Ռուսաստանի առաջարկած Մաքսային միութեան նախագծում Ղարաբաղը չկայ): Թեման քննարկումներ է առաջացրել միայն քաղաքագիտական միջավայրում, այն մասին, թէ արդեօք Ռուսաստանը պատրաստուած է յանձնել Ղարաբաղը եւ մեղքը բարդել Հայաստանի վրայ: Այդ ժամանակ ասպարէզ նետուեց նոր «փաստարկ»՝ Հայաստանի իշխանութիւնը չի կատարում սեփական ժողովրդի կամքը: Հմայեակ Յովհաննիսեանի հրակէրով Կուրդինեանից յետոյ

կէ, կարող է թեթեւութեամբ խօսել Ղարաբաղը յանձնելու մասին, սակայն Հայաստանում ապրող մարդիկ չեն կարող նոյն թեթեւութեամբ ընդունել նրա խօսքերը: Կարելի է իհարկէ գտնել հեշտ միջոց եւ յայտարարել, որ նման իշխանութիւնից կարելի է ինչ ասես սպասել: Սակայն եթէ իշխանութիւնը վստահ լինէր, որ Հայաստանում բոլորը հեշտութեամբ կը համակերպուէին այդ մտքին եւ միայն ձեւի համար կը մեղադրէին իրեն, վաղուց արդէն յանձնած կը լինէր Ղարաբաղը:

Սակայն իշխանութիւնը գիտէ, որ Թալեաթի ցուցակը, ինչպէս ասում է Շանթ Յարութիւնեանը, բաց է, եւ Հայաստանում շատ մարդ կը գտնուի, ովքեր դա թոյլ չեն տայ: Թէեւ հանրութեան ինչ որ մասը նախկինի պէս մեղադրելու է իշխանութեանը, այն մասը, որը չընդունելով իշխանութեան լեզվափոխութիւնը, նրան տուել է որոշում ընդունելու լիակատար իրաւունք, եւ նախապէս համակերպուել դրան:

Ռուսաստանցի քաղաքագետներն, անկասկած, գոնաժ են անում, փորձելով պարզել, թէ որ թեման է առաւել ցաւոտը հայ հանրութեան համար, եւ ինչը կը ստիպի Հայաստանին նահանջել իր ճանապարհից: Գագի թանկացումը շօշափեց

ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԲՈՒՆՏԻ ՄԻՋԵՒ

ՄԱՐԿ ՆՇԱՆԵԱՆ

Քաղաքային տրանսպորտի թանկացման այս ամբողջ պատմութեան մէջ ամենահաւուրն այն ցիւրիւսն է, որով իշխանութիւնները ծաղրում են բնակչութեանը՝ հնարաւոր բոլոր առիթներով հեղնելով, թէ միեւնոյն է՝ Հայաստանում սոցիալական բուռն բացառուած է, մարդիկ կաղմկեն-կաղմկեն ու գլուխները կախ կը համակերպուեն: Եւ այնուամենայնիւ ակնյայտ է, որ այս դէպքում «համարադրող կողմերի»՝ իշխանութիւնների եւ ժողովրդի համար հարցն ունի ե՛ւ քաղաքական, ե՛ւ ֆինանսական բաղադրիչներ, որոնց արժէ անդրադառնալ աւելի հանգամանորէն:

1. Իշխանութիւնների համար տրանսպորտի թանկացման քաղաքական բաղադրիչը հետեւեալն է. գծատէրերն, ինչպէս յայտնի է, հիմնականում օլիգարխներ են կամ բարձրաստիճան պաշտօնեաներ, բայց համակարգում կան նաեւ այլ օղակներ՝ «գիծ նայողներ», «նալուզ հաւաքողներ», «մոլոր աշխատացնողներ» եւ այլն: Երեւի տեսած կը լինէք. որպէս կանոն՝ սրանք այն հաստալիք ջահեղներն են, որոնց հիմնական զբաղմունքը երթուղիների «կանցեցներում» բլոտ խաղալն ու խեղճուկրակ վարորդներին «աշխատցնելն» է: Ընդ որում՝ հենց այդ նոյն ջահեղներն են տեղերում կազմակերպում ընտրակեղծիքները, մարդկանց տանում տեղամասեր եւ այլն, ու հիմա այդ «կոտորակները» փոխհատուցում են պահանջում: Սրանց միջոցով «ընտրուած» իշխանութիւններն էլ, բնականաբար, չեն կարող մերժել:

Ինչ վերաբերում է ֆինանսական բաղադրիչին, ապա միայն մի թիւ ներկայացնենք. տրանսպորտի թանկացման արդիւնքում գծատէրերի (այսինքն՝ նոյն պաշտօնեաների եւ օլիգարխների) եկամուտներն աւելանալու են ամսական առնուազն մէկ միլիարդ դրամով: Ամսական 2,5 միլիոն դոլարը, համաձայն էք, փոքր թիւ չէ, մանաւանդ որ բաժանուելու է ընդամէնը 35-40 հոգու միջեւ: Մի խօսքով՝ թալանի ընդհանուր թիւը միայն այս «օպերացիայի» արդիւնքում աւելանալու է տարեկան 30 միլիոն դոլարով: Մօտ 30 միլիոնով էլ աւելանալու է զազալցակալանների տէրերի եկամուտը, որովհետեւ նրանց համար զազալ թանկացել է 14 տոկոսով, իսկ նրանք թանկացրել են 25 տոկոսով: Արդիւնքը՝ տարեկան 60 միլիոն դոլար «յաւելեալ շահոյթ»:

2. Ժողովրդի համար նոյնպէս այս հարցն ունի ե՛ւ սոցիալական, ե՛ւ քաղաքական բաղադրիչ: Սոցիալական տեսանկիւնից տրանսպորտի 50 տոկոս թանկացումը նոյնն է, ինչ հացի թանկացումը 100 տոկոսով (ուղիղ կրկնակի), որովհետեւ միջին վիճակագրական (4 հոգանոց) ընտանիքը հացի վրայ ծախսում է օրական մոտ 350 դրամ, իսկ տրանսպորտի վրայ ծախսելու է առնուազն 600 դրամ: Ընդ որում՝ քաղաքային տրանսպորտն իր կարեւորութեամբ չի գիշում հացին, որովհետեւ որքան էլ խօսենք բոյկոտի մասին, միեւնոյն է՝ մարդիկ ստիպուած են լինելու օգտուել տրանսպորտից: Աւելին՝ տասնեակ հազարաւոր ընտանիքներ կարողանում են «նիս-

յայով» հաց վերցնել ու ամսուայ վերջում վճարել, բայց տրանսպորտից «նիսյայով» օգտուել չի ստացուի: Այսինքն՝ սոցիալական տեսանկիւնից սա շատ աւելի լուրջ հարուած է:

Ինչ վերաբերում է քաղաքական բաղադրիչին, ապա կարեւորը տուեալ դէպքում այն է, որ բոլորը հասկացան՝ տրանսպորտը կոնկրետ Երեւանի քաղաքապետարանն է թանկացրել, ընդ որում թանկացրել է քաղաքական իշխանութիւնների համաձայնութեամբ, առանց որեւէ հիմնաւորման, եւ այն գիտակցումով, որ «մէկ ա՛ սրանցից բուռն անող դուրս չի գալ, ինչ էլ անենք՝ հանդուրժելու են»: Այսինքն՝ հասարակական գիտակցութեան մէջ արմատաւորուեց այն գիտակցումը, որ այս ալան-թալանի դէմն առնել հնարաւոր կը լինի միայն իշխանափոխութեան միջոցով: Եւ ինչդիրն ընդամէնը այն է՝ իշխանափոխութիւնը կը լինի յեղափոխութեա՞ն, թէ սոցիալական բուռն սոցիալական ինքնակազմակերպութիւնները, որպէս կանոն, համեմատաբար աւելի կառավարելի են լինում, եւ ցնցումներից խուսափելու շանսեր մնում են, իսկ սոցիալական բուռն սրբումտանում է բոլորին՝ իր յետեւից թողնելով միայն ջարդուած գլուխներ, այլուած աւտոմեքենաներ ու պետական հիմնարկների քարուքանդ շէնքեր: Թէ որ ճանապարհը կ'ընտրեն իշխանութիւնները՝ այս պահին դժուար է ասել, բայց Սերժ Սարգսեանի իշխանութիւնից ողջամիտ որոշում ակնկալելը, մեղմ սասած, միամտութիւն է: Այնպէս որ՝ այս խմորը դեռ շատ ջուր կը քաշի: Յուսանք՝ հետեւանքներն անդառնալի չեն լինի:

«ՉՈՐՐՈՐԴ ԻՆՔՆԻՇՆԱՆՈՒԹԻՒՆ»

Հայաստանի իշխանութիւնը վաղուց էր պէտք փոխել, բայց ոչ Մոսկուայի կամ այլ մայրաքաղաքի ցուցումով: Հայաստանում իշխանութիւնը պէտք է փոխի Հայաստանի հանրութիւնը: Եւ նոյն այդ հանրութիւնը չպէտք է թոյլ տայ, որպէսզի Ռուսաստանը եւ միւսները կիրառեն շանտաժի լեզուն, շահարկելով հայկական կեանական

Հայաստան ժամանած Մոսկուայի արտաքին շարաքերութիւնների ինստիտուտի ռեկտոր Անատոլի Տորկոնովը յայտարարել է, որ Հայաստանի բնակչութեան 85 տոկոսը պրոռուսական կողմնորոշման կողմնակից են, իսկ Սերժ Սարգսեանի յայտարարած Եւրոպական կուրսը հակասում է բնակչութեան մեծ մասի դիրքորոշմանը:

Մի կողմ թողնենք թուերի եւ այլ բաների հաւաստի լինելը, եւ ուշադրութիւն դարձնենք այն հանգամանքին, որ մոսկուայի ռեկտորը փաստացի Հայաստանի բնակչութեանը կոչ է անում փոխել իշխանութիւնը:

Եւրասիականութեան յայտնի ապոլոգետ Ալեքսանդր Դուզինը խոստովանում է, որ ցանկութեան դէպքում Մոսկուայի կարող է միջոցներ գտնել փոխելու իշխանութիւնը Հայաստանում եւ այլ երկրներում: Միջոցներն իսկապէս շատ են, եւ Ռուսաստանի կողմից դրանց կիրառման հնարաւորութիւնները գնալով մեծանում են:

Հայաստանի իշխանութիւնը վաղուց էր պէտք փոխել, բայց ոչ Մոսկուայի կամ այլ մայրաքաղաքի ցուցումով: Հայաստանում իշխանութիւնը պէտք է փոխի Հայաստանի հանրութիւնը: Եւ նոյն այդ հանրութիւնը չպէտք է թոյլ տայ, որպէսզի Ռուսաստանը եւ միւսները կիրառեն շանտաժի լեզուն, շահարկելով հայկական կեանական շահերը: Ստանիսլավ Տարասովն, իհար-

լայն շերտերի, սակայն բուռն չառաջացրեց, փոխարէնը խորացան հակառուսական տրամադրութիւնները: Նոյնիսկ Ղարաբաղում պատերազմի վերսկսման սպառնալիքը (Ատրպէյճանին ցուցադրաբար գէնք վաճառելու ֆոնին) աւելի շատ Ռուսաստանի, քան Հայաստանի իշխանութեանը վնասեց:

Ներկայում փաստարկ է պէտք հենց Հայաստանի իշխանութեան դէմ, եւ նման փաստարկ է ընտրուել Ղարաբաղը յանձնելու թեման: Ճիշդ է, Ռուսաստանցի ոչ մի վերլուծաբան չի կարողանում բացատրել, թէ ինչու պէտք է Սերժ Սարգսեանը ամէն գնով պայքարեր նախագահական երկրորդ ժամկէտի համար, եթէ պատրաստուած էր յանձնել Ղարաբաղը եւ պատմութեան մէջ մնալ որպէս յանձնող:

Հայաստանում իշխանութեան ձեւաւորման ինչդիրը հայ ժողովրդի ինքնիշխան իրաւունքն է: Եւ հայ ժողովրդի պայքարը պէտք է ուղղուած լինի այդ իրաւունքն իրեն վերադարձնելուն, որը խլուել է նաեւ Ռուսաստանի գործուն ու անմիջական մասնակցութեամբ: Ի տարբերութիւն Ռուսաստանի, որտեղ Դուզինը որպէս պետութեան, իշխանութեան, կայսրութեան միակ կրող համարում է Պուտինին, Հայաստանում, փառք Աստուծոյ, ոչ ամբողջ իշխանութիւնն է պատկանում Սերժ Սարգսեանին: Նրա հետ, թէ առանց նրա, հայերը չեն կարող ինքնապայանութեան գնալ:

«ԼՐԱԳԻՐ»

ՄԱՍԻՍ ՏԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ
ՍՈՑԻԱԼ ԴԵՄՈՒԿՐԱՏ ԸՆԶԱԿԵԱՆ
ԿՈՒՄԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
Արեւմտեան Ամերիկայի Շրջանի
ԽՄԲԱԳԻՐ
SOԲԹ. ԱՐՇԱԿ ԳԱԶԱՆԵԱՆ
ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ
ԼԵՆԱ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ
MASSIS Weekly
Organ of the Armenian Social Democratic Hunchakian Party of Western USA
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104
Phone: (626) 797-7680
Fax: (626) 797-6863
E-Mail: massis2@earthlink.net
http://www.massisweekly.com
(USPS 667-310) (ISSN 0744-334X)
Published Weekly
Except Two Weeks in August
ANNUAL SUBSCRIPTION RATES:
USA \$50.00, \$80.00 (First Class)
Canada \$125.00 (Air Mail)
Overseas \$225.00 (Air Mail).
All payments must be made in US funds & Drawn on US banks.
Periodicals Postage Paid at Pasadena CA.
Please Send Address Change To MASSIS WEEKLY

ՐԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ակտիվիստները վճռական պայքար են խոստանում տրանսպորտի թանկացման դեմ

Երեւանի մէջ քախու մներ թանկացումներու դեմ քողովակներու եւ ոստիկանութեան միջեւ

Երեւանում հասարակական տրանսպորտի թանկացման դեմ բողոքի ակցիաներ անցկացնող ակտիվիստները պահանջում են անյապաղ դադարեցնել «մարդկանցից խաբէութեամբ 150 դրամ վերցնելը» եւ պատասխանատուութեան ենթարկել բոլոր այն անձանց եւ պաշտօնեաներին, ովքեր ներգրավուած են տրանսպորտի գնի բարձրացման փորձերի մէջ:

Ակտիվիստները բողոքի տարբեր ակցիաներ են կազմակերպում կանգառներում կոչ են անում վճարել 100 դրամ երթուղայինների եւ ատորուների համար, եւ 50 դրամ՝ տրոլէյբուսի համար:

Բացի այս ակցիաներից գործում է նաեւ Freecar ակցիան մարդիկ կամաւոր անվճար տեղափոխում են կանգառներում սպասողներին: «Ֆէյսբուք»-ը ողողուած է այս ակցիաներին մասնակցելու

պատրաստակամութիւն յայտնողների գրառումներով: Արդէն նկատելի է սեփական միկրոատոբուս ունեցողների ակտիվութիւնը ուղեւորներին անվճար տեղափոխելու հարցում:

«Սրանով բացայայտուեցին մեր հանրութեան մէջ թաքնուած սոցիոլոգիական եւ փոխօգնութեան ունեւորները: Սա նշանակում է, որ ցանկացած հակասոցիալական եւ հակաիրաւական որոշմանը կը հետեւի մարդկանց համախմբուած արձագանքը», - ասում է ակտիվիստ Լենա Նազարեանը:

Վերջին օրերին, ակտիվօրէն քննարկուած է նաեւ պաշտօնեայ «գծատէրերի» հարցը: Ակտիվիստները շեշտում են, որ ոլորտում որոշում կայացնողները առաջնորդում են իրենց մասնաւոր շահե-

Շաբ.ը էջ 5

ՀՀ փոխնախագահն ասում է՝ «թանկացումները Հայաստանի գլխին սարքում են»

Իշխող Հանրապետականի (ՀՀԿ) փոխնախագահը տրանսպորտի ուղեվարձի բարձրացումը կապում է աշխարհաքաղաքական զարգացումների հետ:

Ռազմիկ Չոհրաբեանն «Ազատութիւն» ռադիոկայանին տուած հարցազրոյցում հետեւեալ հարցադրումն արեց, թէ ինչո՞ւ ուղեվարձի թանկացման դեմ ակտիվ բողոքող երիտասարդները չեն հասկանում, որ այն, ինչ այսօր կատարուած է իրականում «սարքում է Հայաստանի գլխին»:

Հարցին, թէ ո՞վ է «սարքում Հայաստանի գլխին», ՀՀԿ-ի փոխնախագահը պատասխանեց. - «Գլխին սարքելը այն է, որ Հայաստանը ուժեղ պետութիւն չէ, գերտէրութիւն չէ, եւ գերտէրութիւնները մի մատի շարժումով կարող են այստեղ ներքին բաներ ստեղծել: Խօսքը միայն Ռուսաստանի մասին չէ, որովհետեւ հստակ գնում է քաղաքակրթութիւնների մրցակցութիւն՝ Հայաստանը գնալ դէպի եւրասիացիութիւն, թէ՛ գնալ Ռուսաստանի Մաքսային միութիւն: Այսպէս ասած՝ վերելքները, գիզանտները կոխը ներքեւում ինչ-որ արձագանք է ստանում: Փառք Աստուծոյ, եթէ մենք պրծնենք միայն տրանսպորտի թանկացումներով, մի կերպ երկա

ՀՀԿ-ի փոխնախագահը Ռազմիկ Չոհրաբեան

կը գնանք: Աստուած չանի, ուրիշ տնտեսական լուրջ խնդիրներ առաջանան»:

Դիտարկմանը, թէ գերտէրութիւնները ի՞նչ կապ ունեն տրանսպորտի թանկացման հետ, եթէ երթուղիների սեփականատէրերն են թանկացնում այն, Չոհրաբեանը արձագանքեց. - «Արդէն ասացի, որ ամէն ինչ դրսից է գալիս: Գազը թանկացաւ... գազ մեզ ո՞վ է տալիս, Ռուսաստանը, պահեստամասերը ո՞վ է տալիս, էլի՛ Ռուսաստանը: Չի բացառուում, որ գծի տէրերը իրենց մտքում ասում են՝ ինչու 100 դրամ ստանամ, թող 120 ստանամ: Չեմ բացառում»:

Անդրիաս Ղուկասեան,- «Երեւանում քաղաքացիական անհնազանդութիւնը արդար է եւ օրինական»

Պետութեան կողմից անօրինական ճանապարհով երկրում գնների արհեստական բարձրացումը բռնութիւն է հանրութեան նկատմամբ, ուստի քաղաքացիական անհնազանդութիւնը Երեւանում քաղաքային տրանսպորտի սակագինը բարձրացնելու դէմ, արդար է եւ օրինական: Նման բովանդակութեամբ յայտարարուէին է տարածել նախագահի նախկին թեկնածու Անդրիաս Ղուկասեանը:

Նախագահի նախկին թեկնածու Անդրիաս Ղուկասեան

Նրա յայտարարութիւնում նաեւ ասում է. «Ես ողջունում եմ մեր քաղաքացիներին, ովքեր իրենց առօրեայ հոգսերով հանդերձ այսօր դրսեւորեցին հրաշալի քաղաքացիական կեցուածք՝ հանրութեան կենսական նշանակութեան շահերը պաշտպանելու հարցում: Դա նաեւ վկայում է, որ մեր երկրում կան նախադրեալներ եւ ներուժ իսկական քաղաքացիական հանրութիւն ձեւաւորելու համար»:

«Դիմում եմ նաեւ ձեզ՝ քաղաքական գործիչներ, ում ձեռքում են գտնուում որոշումներ ընդունելու համար անհրաժեշտ լծակները: Կիրառէք ձեր իրաւասութիւնները երթուղային տրանսպորտի համակարգում անհրաժեշտ բարեփոխումներ իրականացնելու համար: Վերացրէք այս մասնատուած եւ ձեր մէջ բաժին-բաժին արուած Երեւանի երթուղային «գծերը»՝ փո-

խարինելով դրանք երթուղային տրանսպորտի ժամանակակից միասնական համակարգով: Ստեղծէք ուղեւորների համար ուղեվարձի վճարման եղանակների ճկուն բազմազանութիւն: Վարորդներին ապահովէք բարձր աշխատավարձ եւ ազատէք «օրուայ պլանը» կատարելու եւ ուղեւորներից փող հաւաքելու պարտականութիւնից: Վերջ տուէք վարորդների անհարկի շահագործմանը եւ ուղեւորների իրաւունքների ոտնահարմանը՝ ձեր անձնական եկամուտները ստանալու համար: Հակառակ դէպքում, կը կորցնէք այդ ամէնը ոչ հեռու ապագայում, երբ ժողովուրդը հետ կը վերցնի ձեզանից իր ճակատագիրը որոշելու իրաւասութիւնները»:

Հայաստանում կենսամակարդակը նուազել է

ՀՀ Ազգային վիճակագրական ծառայութեան հրապարակած այս տարուայ առաջին վեց ամիսների պաշտօնական նախնական տուեալների համաձայն, Հայաստանում արձանագրուած գնաճի տեմպն աւելի մեծ է եղել, քան միջին ամսական աշխատավարձի աճը:

Այս մասին գրում է «Հայկական ժամանակ» թերթը եւ յաւելում. «Ըստ այդմ, գնաճը 6 ամիսներին կազմել է 4.1 տոկոս, իսկ աշխատավարձի աճը 2.1 տոկոս՝ անցած տարուայ նոյն ժամանակահատուածի համեմատ: Իսկ դա նշանակում է, որ գներն աւելի արագ են աճել, քան մարդկանց աշխատավարձը: Դա էլ իր հերթին նշանակում է, որ նուազել է մարդկանց կենսամակարդակը՝ մարդիկ աղքատացել են: Պէտք է յատուկ շեշտել, որ պաշտօնապէս արձանագրուած գնաճը չի ներառում գազի եւ էլէկտրոէներգիայի թանկացումները, քանի որ խօսքը այս տարուայ Յունուար-Յունիս ամիսների մասին է: Իսկ գազն ու էլէկտրոէի թանկացել են Յունիսի 7-ից», - գրում է «Հայկական ժամանակը»: ն

Ազատամարտիկները միաւորուել են

Ազատամարտիկները միաւորուել են սոցիալական եւ օրէնսդրական բարեփոխումներ իրականացնելու համար:

Այս մասին հաղորդեց ՄՀՆԶ-ի վետերանների միութեան նախագահ, գնդապետ Գրիշա Սարգսեանը: Նա նշեց, որ ազատամարտիկների պայքարի մեթոդները տարբեր են, սակայն նպատակը մէկն է. «Այն զաւեշտալի պատճառաբանութիւնները, որ կառավարութեան բիւջէում չկայ գումար այս չարչրկուած հարցը լուծելու համար, ազգակապութիւն է: Այսօր խաղաղ պայմաններում, ազատամարտիկը լքում է իր հայրենիքն՝ իր ազատագրած հողը եւ գնում է կամաւոր յանձնուած է այլ պետութիւնների սոցիալական ծառայութիւններին: Սրանից աւելի էլ ի՞նչ է եք ուզում», - նշեց պարոն Սարգսեանը:

Ազատամարտիկ Արայիկ Խուրազբեկեանն ասաց, որ իրենք պահանջում են յստակեցնել օրէնսդրական դաշտը, իսկ ազատամարտիկ Յարութիւն Ստեփանեանը նշեց, որ պետութիւնը յամառօրէն չի կատարում իրենց պահանջները:

ՀՀԿ-ն պաշտպանում է

Հայաստանի դեմոկրատական կուսակցութիւնը պաշտպանում է Նոյեմբերի 29-ը որպէս Հայաստանի Երկրորդ Հանրապետութեան հիմնադրման օր ճանաչելու առաջարկով ԽՍՀՄ ժողովրդական արտիստ Սօս Սարգսեանի եւ տնտեսագէտ-հրապարակախօս Սուրէն Սարգսեանի դիմումն՝ ուղղուած ՀՀ նախագահ Սերժ Սարգսեանին:

Մենք եւս գտնում ենք, որ Հայաստանի Առաջին եւ Երրորդ Հանրապետութիւնների հաստատման օրերն անպայմանօրէն նշելու հետ մեկտեղ, այսուհետ պէտք է նաեւ նոյնպէս պետականօրէն նշուի եօթ տասնամեակում մեր ժողովրդի կեանքում սոցիալ- տնտեսական, հոգեւոր- մշակութային աննախադէպ նուաճումներ գրանցած, անկախ եւ ինքնիշխան ազգային պետականութեան հիմքերի ստեղծման եւ ամրապնդման գործում իր ծանրակշիռ լուծման ներդրած Երկրորդ Հանրապետութեան օրը:

Դրանով կը վերականգնուի պատմական արդարութիւնն ու զարգացման բնական շղթան:

ԼՈՒՐԵՐ

Ուրուգուայում կը կառուցուի Հայոց ցեղասպանութեան թանգարան

Տեսարան մը նախագահական Պալատէ մերս տեղի ունեցած հանդիպումէն

Ուրուգուայի նախագահական նստավայրում տեղի ունեցած հանդիսութեան ընթացքում ընթերցուել է երկրի նախագահ Խոսէ Մուխիկայի նամակը ուղղուած Հայոց ցեղասպանութեան 100-ամեակին ընդառաջ մայրաքաղաք Մոնտեվիդէոյում յատուկ թանգարանի կառուցման պատասխանատուներին՝ Կրթութեան եւ մշակույթի նախարարութեանն ու հայ համայնքային կառույցներին:

Մուխիկան ուղերձում նշել է, որ Հայոց ցեղասպանութեան թանգարանի ստեղծումը «շնորհալուրելի մի նախաձեռնութիւն է», քանի որ այն կենդանի է պահելու հասարակութեան յիշողութիւնը մի ցեղասպանութեան մասին, որը «ցնցել է ամբողջ մարդկութեանը»:

Կառուցուելիք թանգարանն ու դրա բովանդակութիւնը իրենց ելույթներում ներկայացրել են Ուրուգուայի կրթութեան եւ մշակույթի նախարարը, փոխնախարարը, թանգարանների գլխավոր փորձագետը:

Ուրուգուայի համայնքի անունից երկրի օրէնսդիր եւ գործադիր իշխանութեանը երախտագիտութեան խօսք ասաց Հայ եկեղեցու առաջնորդ Տէր Յակոբ ար-

քեպիսկոպոս Գլէնջեանը՝ ընդգծելով, որ առաջին անգամ է Հայաստանից դուրս կառուցուելու Հայոց ցեղասպանութեանը նուիրուած պետական թանգարանը:

«Մա արտացոլում է Ուրուգուայի պետութեան մեծութիւնը», - նշել է Սրբազանը՝ յաւելելով, որ համայնքը պատրաստ է իր աջակցութիւնը բերել ծրագրի իրագործմանը:

Հանդիսութեանը ներկայ էր եւ ելույթ ունեցաւ ՀՀ դեսպան Վահագն Մելիքեանը:

«Այսօր հպարտութեան, արդարութեան վերականգնման, յիշողութեան ամրապնդման եւ յաղթանակի օր է մեզ բոլորիս համար: Հերթական հիմնաւոր պատասխան է ժխտողականութեանը, այլատեսացութեանը եւ հայատեսացութեանը: Այսօր արդարութեան վերականգնման ճանապարհին հերթական՝ բաւականին մեծ եւ պատմական քայլն է կատարուում, ինչի համար ես կը ցանկանայի Հայաստանի կառավարութեան անունից մեր երախտիքի խօսքերն ուղղել Ուրուգուայի պետութեան իշխանութիւններին», - ասաց դեսպանը:

Թանգարանի կառուցումը սկսելու համար շուտով ձեւաւորուելու է պետական յանձնաժողով:

Հրաչեայ Յարութիւնեանը հրաժարուել է ցուցմունքներ տալ

Մոսկուայի մերձակայքում 18 մարդու կեանք խլած ճանապարհատրանսպորտային պատահարի գործով մեղադրեալ Հրաչեայ Յարութիւնեանը հրաժարուել է ցուցմունքներ տալ: Այդ մասին հաղորդում է ռուսական «Նովոստի» գործակալութիւնը՝ յղում կատարելով Մոսկուայի ոստիկանութեան լրատուական ծառայութեանը:

Յարութիւնեանը կալանաւորուած է Յուլիսի 13-ից՝ երկամսեայ ժամկէտով:

Հարցաքննութիւնն անցկացուել է «Մատրոսկաեա Տիշինա» մեկուսարանում: Յարութիւնեանն այս պահին գտնուում է կալանավայրի մեկուսարանում, ուր տեղափոխուել է առողջական գնահատման պատճառով:

Մոսկուայում է գտնուում Հայաստանի մարդու իրաւունքների պաշտպան Կարէն Անդրէասեանը, ով, ըստ Պաշտպանի գրասենեակի

տարածած հաղորդագրութեան, պէտք է հանդիպէր կալանաւորուած Յարութիւնեանի, նրա փաստաբանների եւ քրէական գործին առնչուող ռուս պաշտօնեաների հետ:

Պաշտպանի գրասենեակից «Ազատութիւն» ռադիոկայանին փոխանցեցին, որ Կարէն Անդրէասեանը այցի մանրամասները կը ներկայացնի վերադառնալուն պէս:

«Ազատութիւն» ռադիոկայանի հետ զրոյցում Հրաչեայ Յարութիւնեանի դուստրը՝ Լիլիթ Յարութիւնեանը, ասաց՝ ամենօրեայ կապի մէջ են հոր փաստաբանների հետ, սակայն նրա հետ անձամբ չեն գրուցել: Ընտանիքի անդամները ցանկացել են մեկնել Մոսկուա՝ Հրաչեայ Յարութիւնեանին հանդիպելու, բայց աւելի ուշ փոշմանել են, Լիլիթ Յարութիւնեանի խօսքով՝ անվտանգութեան նկատառումներով:

«Մի քանդէք Յեղասպանութեան ենթարկուած հայերի տները, ցաւը դեռ մեր սրտերում է».- Մուշի պատգամաւորներ

Մուշում դեռեւս կանգուն մնացած պատմական հայկական տների քանդման դէմ համատեղ յայտարարութեամբ են հանդէս եկել Մուշից ընտրուած պատգամաւորներ Դեմիր Չելիքը եւ Սըրրը Սաքըքը՝ յայտարարելով, թէ Յեղասպանութեան ենթարկուած հայ ժողովրդից մնացած պատմական տները քաղաքային զարգացման նախագծի անուան տակ չեն կարող պատմութիւնից ջնջուել:

Թուրքական Haber-ի փոխանցմամբ՝ քրդական «Խաղաղութիւն եւ ժողովրդավարութիւն» կուսակցութեան Մուշից ընտրուած պատգամաւորներ Դեմիր Չելիքը եւ Սըրրը Սաքըքն համատեղ յայտարարութեան մէջ նշել են, որ պատմութեան ամենացաւալի յիշողութիւններ ունեցող Մուշի Քալէ (բերդ) թաղամասի քանդումը թէ հայ հասարակութեանը, թէ հայ հասարակութեան ցաւերը կիսող մարդկանց մօտ խոր տխրութիւն է առաջացրել:

«Ոչ մի զգայուն քաղաքացի նման նախագծի հաւանութիւն չի կարող տալ: Թէեւ արդէն 100 տարի է անցել, տեղի ունեցած ողբերգութեան պատճառով արիւնհոսում են մեր սրտերը: Յեղասպանութեան ենթարկուած հայ ժողովրդից մնացած պատմական տները քաղաքային զարգացման նախագծի անուան տակ չեն կարող պատմութիւնից ջնջուել:

Յաւալի պատմութիւններով լեցուն վայրերից մէկը հանդիսացող Մուշի Քալէ թաղամասում իրականացուող նախագիծը պէտք է խաղաղութեանը նպաստի: Քալէ թաղամասի պատմական տները ոչ թէ պէտք է քանդել, այլ դրանք պէտք է վերականգնել: Քալէ թա-

Մուշից ընտրուած պատգամաւորներ Դեմիր Չելիք

ղամասում մշակութային փողոց կարելի է ստեղծել՝ վերանորոգելով հայկական եկեղեցիները եւ տները»,-նշուել է քուրդ պատգամաւորների յայտարարութեան մէջ:

Նշենք, որ Մուշի քաղաքապետարանը որոշում է կայացրել Քալէ թաղամասում կանգուն մնացած հայկական պատմական տները քանդել՝ տեղում շէնքեր կառուցելու նպատակով:

Այս ամէնը բողոքի ակիբ է բարձրացրել Ստամբուլի հայ համայնքի եւ Թուրք առաջադէմ գործիչների մօտ:

Հայկական տների քանդման դէմ ստորագրահաւաքին է միացել նաեւ Ռազրփ Չարաքոյուն՝ նշելով. «Այս երկրում 1915-ի հաշիւը չպահանջելու պատճառով այսօր բոլոր բնիկ ազգերի (հայեր, յոյներ, ասորիներ, քրդեր) նկատմամբ շարունակուում է համակարգուած կոտորածը: 1915-ին սկսուած ցեղասպանութիւնն այսօր շարունակուում է որպէս մշակութային եւ տնտեսական ցեղասպանութիւն: Ժողովուրդների եղբայրութեան եւ հաւասարութեան անունից քանդման դէմ մէկ ստորագրութիւն էլ դու դիր

Լեռնային Ղարաբաղի երկու քաղաքացի դատապարտուել են լրտեսութեան մէջ

Լեռնային Ղարաբաղի ընդհանուր իրաւասութիւնների առաջին ատենախորհուրդում Յուլիսի 23-ին երկարատեւ ազատազրկման է դատապարտել լրտեսութեան եւ պետական դաւաճանութեան մէջ մեղաւոր ճանաչուած Ռաֆայէլ Աւագեանին եւ Դաւիթ Բարսեղեանին:

«Ազատութիւն» ռադիոկայանի փոխանցմամբ, պաշտպանութեան բանակի պայմանագրային զինծառայող, 22-ամեայ Ռաֆայէլ Աւագեանը եւ ուսանող Դաւիթ Բարսեղեանը դատապարտուել են համապատասխանաբար 11 եւ 10 տարուայ ազատազրկման:

Ըստ մեղադրանքի, Աւագեանն ու Բարսեղեանը շուրջ մէկ տարի առաջ «Օդնոկլանսիկի» սոցիալական ցանցում ծանօթացել են Ստամբուլում բնակուող ոմն Սամուէլ Ազատեանի հետ, ով ներկայացել էր որպէս բարեգործական կազմակերպութեան անդամ, եւ Աւագեանից որոշակի տեղեկութիւններ էր խնդրել Պաշտպանութեան բանակի, արտակարգ պատահարների ժա-

մանակ զոհուածների ու վիրաւորների մասին, բժշկական սպասարկման եւ այլնի մասին:

Տեղեկութիւնների դիմաց Աւագեանը որպէս նուէր ստացել է ձեռքի ժամացոյց, այլ իրեր եւ շուրջ 1000 ԱՄՆ դոլար: Այդ գումարից 200 դոլարը Աւագեանը փոխանցել է Դաւիթ Բարսեղեանին? Կովսականում սիրիահայերի լուսանկարների համար:

Ամբաստանեալներն իրենց ներկայացուող մեղադրանքը չեն ընդունել, իրենց մեղաւոր չեն ճանաչել՝ փաստարկելով, թէ չեն գիտակցել սեփական գործողութիւնների իրական նշանակութիւնը:

Աւագեանի եւ Բարսեղեանի փաստաբան Արկաղի Իսրայէլեանը արդարացի չի համարում դատավճիռը՝ պնդելով, թէ իր պաշտպանեալները կարծում էին, թէ շփուում են բարեգործի հետ, իսկ մեղադրող կողմն ու դատարանը չեն կարողացել պարզել ամբաստանեալների վիրտուալ գրուցակցի ինքնութիւնը:

SEROP'S CAFE
GREEK & LEBANESE FOOD
SERVING BATON ROUGE SINCE 1979

ՏՕՔԹ. ՀԱՄԲԻԿ ՍԱՐԱՖԵԱՆԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԱՍՈՒԼԻՍԸ ՍՈՒՐԻՈՅ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՄԱՍԻՆ

Ուրբաթ, 12 Յուլիսին, 2013, երեկոցեան Կլէնտոնի հանրային գրադարանի հանդիսարանին մէջ կայացած սոյն միջոցառումը՝ կազմակերպուած էր Ս.Դ.Հ.Կ.ի հովանաւորութիւնը վայելող Հայ Ամերիկեան Խորհուրդին (ՀԱԽ) կողմէ:

Նիւթի այժմեականութեան համար, հակառակ ամառային տաք եղանակին աւելի քան 200 հանդիսականներ ներկայ եղան Տօքթ. Համբիկ Սարաֆեանի բանախօսութեան, որուն նիւթն էր «Սուրիոյ Պատերազմը, աշխարհաքաղաքական եւ յարանուանական գործօնները ու շրջանի հայութեան հեռանկարը»:

Երեկոցի հանդիսավարը Յակոբ Աճէմեան, ՀԱԽ-ի վարչութեան անունով, սեղմ գիծերու մէջ ներկայացուց Հայ Ամերիկեան Խորհուրդի առաքելութիւնն ու օրուան բանախօսի՝ Ս.Դ.Հ.Կ. Կեդրոնական վարչութեան անդամ Տօքթ. Համբիկ Սարաֆեանի կենսագրութիւնը:

Տօքթ. Հ. Սարաֆեան հպանցիկ կերպով անդրադարձաւ «Արաբական Գարուն»ի հետեւանքով տարածաշրջանէն ներս տեղի ունեցած փոփոխութիւններու մասին: Այս շեշտը դրաւ յառաջացած երեք ուղղութիւններու վրայ՝ միջազգային-տարածաշրջանային եւ տեղական:

«Ամենամտահոգիչն այն է, որ երբեմնի քաղաքական դաշնակիցներ՝ դարձած են երկիրներ եւ ոյժեր, որոնք գաղափարապէս եւ կրօնապէս իրարամերժ ճամբարներու մէջ կը գտնուին, այսօր յանկարծ յայտնուած են նոյն ճամբարին մէջ եւ կը պայքարին այս կամ այն կողմին համար» ըսաւ գեկուցաբերը:

Խօսելով միջազգային ազդեցութեան մասին Տօքթ. Սարաֆեան շեշտեց, որ գործ ունինք Արեւմուտքի հետ (Ամերիկա, Անգլիա, Ֆրանսիա) եւ Արեւելքի հետ (Ռուսիա, Չինաստան) եւ յարեց «Այս երկուքի պայքարը հետաքրքրական է, որովհետեւ Սովետական Միութեան փլուզումէն ետք, ամբողջ աշխարհի աշխարհաքաղաքական պատկերը փոխուեցաւ եւ այդ երկու բեւեռները վերացան: Սակայն, որոշ երեւոյթներ (մանաւանդ Միջին Արեւելեան առումով) մնացին, որուն մէկ դրսեւորումն է այսօրուան Սուրիոյ իրավիճակը»:

Այնուհետեւ Հ. Սարաֆեան անդրադարձաւ Լիպիոյ վարչակարգի անկումին, պատճառ դառնալով որ Ռուսիա միլիտարիզացրած սուրիացիները վնասուի: Ասկէ դասեր քաղելով Ռուսիա գորացուց Միջերկրականի իր նաւատորմը Լաթիֆի մէջ: Եթէ այս խարխիսն ալ կորսնցնելու ըլլայ՝ այլեւս Միջին

բանախօս Տօքթ. Համբիկ Սարաֆեան

Արեւելքի մէջ ոչ մէկ դաշնակից պիտի ունենայ: Այս քայլը գաղափարախօսական կեցուածք չէ, այլ՝ գոտի շահագիտական:

Գալով Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի, անոնք դիրքաւորուած են ԱՄՆ-ի կողքին, մտահոգութիւն ունենալով քարիւղի անխաբան հոսքը դէպի Եւրոպա կամ աշխարհի այլ շրջանները: Թուրքիան այսօր ջատագովն է Արեւմտեան քաղաքականութեան, իսկ Իրանը՝ Ռուսիոյ եւ Չինաստանի:

Խօսելով Թուրքիոյ եւ Իրանի մասին՝ Տօքթ. Սարաֆեան ընդգծեց, որ երկուքին միջեւ տիրապետութիւն հաստատելու մրցապայքար մը կայ: Թուրքիան տնտեսական-քաղաքական ոյժով, իսկ Իրանը ասոր վրայ աւելցուցած է նաեւ կրօնական ենթատեքստը:

Սուրիոյ պարագային կրօնա-յարանուանական պայքար դրսեւորուեցաւ եւ նկարագրուեցաւ որպէս ժողովրդի պայքարը՝ մենատիրութեան դէմ: Վստահօրէն կարելի է ըսել, որ Սուրիոյ յեղափոխութիւնը կամ ընդվզումները, եթէ այսօր կամ անցեալ տարի սկսած ըլլային, կարելի է ենթադրել որ Արեւմուտքի վերաբերմունքը նոյնը պիտի չըլլար: Որովհետեւ Արեւմուտքի ակնկալութիւնները Սուրիոյ մասին նոյնն էր, այսինքն՝ իրենք պիտի կարողանային տնտեսական եւ քաղաքական լծակները պահել: Սակայն պատերազմը երկարելով, վերածուեցաւ ներքին պատերազմի աւելի միջազգային հետեւանքներով յղի: Այս բոլորին մէջ տեղ գրաւեցին նաեւ յարանուանական հակասութիւնները, որոնք այսօր կը կազմեն Միջին Արեւելքի ամենամտահոգիչ երեւոյթներէն մէկը: Գալով յարանուանական գործօններուն, որոնք հիմնական երկու ուղղութիւն ունին սիւննի-շիա եւ սիւննի-սիւն-

նի: Սիւննի-շիա պայքարը կ'ընթանայ արաբական երկիրներու Մէնուտական Արաբիոյ գլխաւորութեամբ ընդդէմ Իրանի, որուն դաշնակիցն է Սուրիա եւ հովանաւորեալը Հըզբոլլան:

Սիւննի-սիւննի պայքարը Մէնուտական Արաբիոյ եւ Գաթարի միջեւ է: Առաջինը՝ Սիւննի Ուահապի սալաֆիական ուղղութեան կը հետեւի իսկ Գաթարը իսլամ եղբայրներու գլխաւոր հովանաւորն է թէ Եգիպտոսի եւ թէ Սուրիոյ մէջ:

Մէնուտական Արաբիա խիստ հակառակ է իսլամ եղբայրներուն, որովհետեւ անմիջական վտանգ կը տեսնէ այդ շարժման մէջ թագաւորական ընտանիքին համար, քանի որ իսլամ եղբայրները իսլամական հանրապետութիւն կուզեն ստեղծել Իրանի նման, բայց Սիւննի դաւանանքով:

Իրանը Սուրիոյ կ'աջակցի, որպէսզի լծակները չի կորսնցնէ եւ «Հըզբոլլան իր խաղաքարդին մաս կը կազմէ»:

Ի դէպ, իսլամ եղբայրներու՝ յետ արաբական գարնան այսքան

Հանդիսավար Յակոբ Աճէմեան

արագ իշխանութեան գալը Թուրքիա եւ Եգիպտոսի մէջ անակնկալ մըն էր բոլորին համար եւ իսլամ եղբայրներու երեւոյթը Միջին Արեւելքի մէջ նոր իրականութիւն մըն է, որ տարիներ շարունակ փակի տակ մնալէ յետոյ այսօր լիարժէք կերպով իր դրսեւորումը կ'ունենայ այդ շրջանէն ներս:

Կրօնական կազմակերպութեան մասին խօսելով Տօքթ. Հ. Սարաֆեան նշեց. «Իսլամ եղբայրները եւ սալաֆիները նոյն տեսլա-

կանը ունին՝ ստեղծել համաշխարհային իսլամական խալիֆայութիւն, երկուքի միակ տարբերութիւնն այն է, որ սալաֆիները իշխանութեան ձգտում չունին, իսկ իսլամ եղբայրները ճիշտ հակառակը:

Իսլամ եղբայրներու եւ Մէնուտական Արաբիոյ պայքարը այսօր կը դրսեւորուի Սուրիոյ մէջ, ուր մինչեւ վերջերս Գաթար հիմնական դերակատարն էր ընդդիմադրութեան ֆինանսաւորման եւ գինեւր գործին մէջ, որուն հետեւանքով, իսլամ եղբայրները գերիշխող խմբաւորումն էին ընդդիմադիր ղեկավարութեան մէջ եւ թոյլ չէին տար որ աշխարհիկ ու ոչ իսլամ տարրեր ընդգրկուին անոր մէջ: Հիմա իրավիճակը փոխուած է, Արեւմուտքի եւ Մէնուտական Արաբիոյ ջանքերով, Գաթար երկրորդական դերակատար դարձաւ ու փոխարինուեցաւ Մէնուտական Արաբիայով:

Յարանուանական պայքարը պատճառ դարձաւ որ ծայրահեղ իսլամ մարտիկներ, աշխարհի չորս ծագերէն շտապէն Սուրիա: Այսօր անոնք ամենակազմակերպուած զինեալ ոյժն են Սուրիոյ մէջ եւ կապ ունին կամ կը համակրին Ալ Քալիտային: Անոնք, իրենց տիրապետութեան տակ եղող շրջաններուն մէջ շարիաթի օրէնք մտցուցած են արդէն:

Տօքթ. Հ. Սարաֆեանի համաձայն Սուրիահայութիւնը բարեխառաբար մեծ վնասներ չէ կրած, բայց եթէ իսլամ ծայրահեղականները յաջողութեան հասնին, ապա շատ դժուար կրնայ ըլլալ հայութեան պարագան, քանի որ անոնք նոյնիսկ իրենց կրօնակիցները չեն ինայէր, ուր մնաց քրիստոնեաները: Սուրիահայութեան ամենագլխաւոր գործը անկատ մնալն է եւ որքան հնարաւոր է չեզոք դիրք բռնելն է: Այլապէս հետեւանքները աղիտալի կրնան ըլլալ:

Իր ելույթի վերջաւորութեան Տօքթ. Սարաֆեան հետեւեալ եզրայանգումն ունեցաւ «Միջին Արեւելքի ապագան մեծապէս կախեալ է երիտասարդ սերունդի եւ յառաջդիմական ոյժերու եւ թէ քաղաքական իսլամի պայքարի արդիւնքէն: Այդ պայքարը այսօր կը դրսեւորուի Եգիպտոսի մէջ եւ կրնայ տանտակ տարիներ տեւել: Առաջինի յաղթանակի պարագային, ապագան յուսաբեր է»:

Վարդան Օսկանեան

Շաբաթակուած էջ 1-էն

ծը կարճել», - ըսուած է Օսկանեանի տարածած հաղորդագրութեան մէջ:

Այս Գործի ամբողջ ընթացքին նախկին արտաքին գործոց նախարարը, անոր կուսակիցները ու շրջապատը կը պնդէին, թէ Օսկանեանի

դէմ սկսած քրէական հետապնդումը քաղաքական պատուէր է, եւ պատճառ անոր քաղաքական գործունէութիւնն է, հնչեցուցած ընդդիմադիր ու կոշտ գնահատականները եւ Բարգաւաճ Հայաստան կուսակցութեան կողմէ նախագահի թեկնածու դառնալու պատրաստակամութեան մասին յայտարարութիւնները:

Ակտիվիստները վճռական են

Շաբաթակուած էջ 3-էն

րով: Կայքերում տեղեկութիւն էր հրապարակուել, որ 18 համարի աւտոբուսային երթուղու սեփականատէրն է Երեւանի քաղաքապետարանի տրանսպորտի վարչութեան պետ Հենրիկ Նաւասարդեանը: Վերջինս ասել է, որ դա իր եղբոր տղայի գիծն է: Ակտիվիստներն ուշադրութիւն են հրաւիրում եր-

թուղիների եւ պաշտօնեաների աւնչութիւնների հարցին. - «Օրինակ, «Հետքը» հրապարակել է երկու յօդուած, ըստ որի? ուրտում ներգրաւուած պաշտօնեաներից Հենրիկ Նաւասարդեանը եւ Գագիկ Բեգլարեանը «գծատէրեր» են, նաեւ՝ քաղաքապետ Տարօն Մարգարեանը, Կաթողիկոսը, Գալուստ Սահակեանը, մի շարք մականունաւոր եւ ոչ մականունաւոր պատգամաւորներ...»:

OFFICE SPACE FOR RENT IN PASADENA

ՎԱՐՁՈՒ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿՆԵՐ

1060 North Allen Ave
Pasadena, CA 91104

Գրասենեակները վերանորոգուած եւ յարմար վարձքերով Հետաքրքրուողներէն հեռաձայնել՝ (626) 398-0506

ՓԱՍՏԻՆԱՅԻ ՀԱՄԱԳԱՂՈՒԹԱՅԻՆ ՇՔԵՂ ՓԱՌԱՏՈՆԸ

Փաստորինայի եւ շրջակայ քաղաքներու հայահոծ բնակչութեան համար, ճիշդ տարին ըլլալով, շքեղ փառատօն մը տեղի ունեցաւ, անցեալ Կիրակի, Յուլիսի 21ին, 2013, տեղւոյն «Վիքթորի» գրասպասին մէջ, կազմակերպութեամբ համագաղութային մարմինին (Armenian Community Coalition): Արդարեւ, սօնական միջնորդութեամբ կը տիրէր գրասպասի բովանդակ տարածքին վրայ, ուր հաւաքուած էին տարբեր տարիքի բազմահազար հայորդիներ: Այդ դալարագեղ վայրին մէջ տիրապետողն էր երգն ու նուագը, ինչպէս նաեւ՝ ընտանեկան եւ ընկերային ջերմ միջնորդութեամբ:

Շատ տպաւորիչ էին Սայթ Նովայի ծննդեան 300-ամեակին նուիրուած, տաղաւարը, ժողովրդային գործիքներու ցուցանմուշ-

թենէն ետք, համագաղութային մարմնի անունով ելոյթ ունեցաւ ժրջանատենապետ Խաչիկ (Քրիս) Շահինեան: Ան ողջունելէ ետք ներկայ հասարակութիւնը կոչ ուղղեց՝ կառչած մնալ մեր այրմատներուն եւ սատար հանդիսանալ համագաղութային մարմնի օգտաշատ ծրագիրներուն:

Օրուան հանդիսավար Վրոյր Պուղլուրճեան, ներկաներուն ծանօթացուց փառատօն այցելած բարձրատիճան անձնաւորութիւնները: Գոնկրէսական ձիւտի Չու իր ելոյթին մէջ շնորհաւորեց ամերիկահայերը եւ գնահատեց անոնց ներդրումը երկրի վերելքին: Ան այս առիթով փոխանցեց Ուաշինկթընի Գափթիթայի շէնքին վրայ ծածանող Ամերիկեան դօրշի մէկ նմուշը: Ողջունելի ելոյթներ ունեցան նաեւ

ըոյն տարագներով եւ գեղարուեստական ներդաշնակ կատարումներով արժանացան բարձր գնահատանքի:

Իսկ Սայթ Նովայի ժողովրդային երգերը չաջողութեամբ մեկնաբանուեցան շնորհալի երգիչներ՝ Նշան Զաղապպանեանի, Գէորգ Զազմագեանի եւ Սահակ Սիսլեանի կողմէ: Ելոյթ ունեցան նաեւ երգիչներ Տօնա Սարգիսեան, Արման

Մարտիկեան եւ այլ արուեստագէտներ եւս, խանդավառ միջնորդութեամբ հասցնելով իր գազաթնակատին:

Պարբերաբար եղաւ վիճակահանութիւն, բազմաթիւ ներկաներ ստացան շահեկան պարգեւներ:

Կը շնորհաւորենք համագաղութային մարմինը իր այս չաջող միջոցառումին համար:

Գ.Մ.

ներն ու մեծ աշուղին նուիրուած երգն ու երաժշտութիւնը: Ուշագորաւ էր նաեւ հին ինքնաշարժներու ցուցադրութիւնը:

Կէսօրէ ետք գործադրուեցաւ գեղարուեստական պատշաճ յայտագիր մը: Ամերիկայի եւ Հայաստանի քայլերգներու ունկնդրու-

Փաստորինայի քաղաքապետ Պիլ Պոկարթ եւ ուրիշներ:

Փառատօնն ունէր նաեւ գեղարուեստական ճոխ յայտագիր մը: Յաջողաբար ելոյթներ ունեցան Նոր Սերունդ Մշակութային Միութեան «Նոր Սերունդ»-ի երկու պարախումբերը: Անոնք իրենց ու-

Սուրիոյ Հայութեան Զօրակցութեան Միացեալ Գործադիր Մարմին ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Սուրիոյ Հայութեան Զօրակցութեան Միացեալ Գործադիր Մարմին, իր խորին երախտագիտութիւնը կը փոխանցէ, գաղութիս ազնիւ ու ազգատէր հայրենակիցներուն, որոնք աշխարհ եղած են, որեւէ համազգային եւ կամ հայրենակցական աղերսներու, քաջ գիտնալով, թէ իւրաքանչիւր Հայ անհատի բարոյական պարտաւորութիւնն ու նուիրումը անհրաժեշտ է, իր իսկ ազգի գոյապայքարին ու բարգաւաճման:

Գաղութիս հայրենակիցները խուճուրդով բազմութեամբ վայելեցին եւ նիւթաբարոյապէս օժանդակեցին? Յունիս 9, 2013ին կայացած HyeAID2 պարային երգահանդէսին, որ անգամ մը եւս իր արուեստի բարձրակարգ մակարդակով հմայեց ներկաները, որոնց վառ տպաւորութիւնները արձագանգեցին գաղութիս ներս:

Գործադիր մարմին իր օժանդակութեան զանազան աշխատանքներու կողմէ, մեծաթիւ անձնակազմով ու սպառնալի ջանքերով փորձեց յաջողութեամբ պսակել, վերջերս նմանատիպ գոյք ծրագիրները? HyeAID1-HyeAID2ը, որոնց յաջողութեան մէջ մեծ դեր ունեցան նաեւ մեծ ու փոքր հովանաւորներ, կամաւորներ, մամուլ եւ հեռատեսիլ ինչպէս նաեւ վարագոյրի ետեւ աշխատող համեստ անձնաւորութիւններ... Վարձերնիկ կատա՛ր արթուն եւ հարազատ հայրենակիցներ:

Սակայն... Սուրիահայութեան աղէտը իր արդար լուծումն ու խաղաղութիւնը չէ գտած... կը շարունակուի սարսափի ահն ու դողը... ամենօրեայ գոյութեան ու անհրաժեշտ սննդամթերքի չգոյութեան... Առ այդ, մեզմէ իւրաքանչիւրին ամենօրեայ հետաքրքրութիւնն ու ԼՈՒՄՍԻ հետաքրքրումը, պիտի գորացնէ՛ Սուրիահայ մեր եղբայրներուն եւ եղբայրներուն հաւատքն ու յոյսը, կառչած մնալու իրենց անհատական, ընտանեկան եւ համայնքի կեանքի պահպանման...

Եկէ՛ք միասնաբար առանց որեւէ ծրագրաւորումի եւ կամ ակնկալութեան, միացնենք մեր համազգային ջանքերն ու անհատական նուիրումը եւ մեր ազգային բարոյական տուրքը կեանքի կոչելով ամէ՛ն օր ամէ՛ն ժամ... փոխանցենք մեր տուրքէ գուրկ նուիրատուութիւնները Սուրիահայութեան Օժանդակութեան Գործադիր Մարմնի հետեւեալ հասցէով՝

SYRIAN ARMENIAN RELIEF FUND
P.O. BOX 1948, GLENDALE, CA 91209-1948
Փա՛նօր ու պատի՛ւ քե՛զ, գիտակից ու նուիրատու հայրենակից... Շուտափոյթ խաղաղութիւնը վերագտնե՛ս սիրելի սուրիահայ մայր գաղութ...
ԱՄՆԻ Արեւմտեան Շրջանի
Սուրիոյ Հայութեան Զօրակցութեան Միացեալ
Գործադիր Մարմին

Սուրիոյ Հայութեան Զօրակցութեան Միացեալ Մարմինը կազմուած է Օգոստոս 2012ին հետեւեալ անդամներով.- Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ Ա.Մ.Ն.ի Արեւմտեան Թեմ, Հայց. Եկեղեցւոյ Հիւսիսային Ամերիկայի Արեւմտեան Թեմ, Հիւսիսային Ամերիկայի Հայ Աւետարանական Եկեղեցիներու Միութիւն, Հիւսիսային Ամերիկայի Հայ Կաթողիկէ Թեմ, Ամերիկայի Հայ Աւետարանական Ընկերակցութիւն, Հայ Բարեգործական Ընդհանուր Միութիւն, Հայ Օգնութեան Միութեան Ա.Մ.Ն.ի Արեւմտեան Շրջան, Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւն, Ռամկավար Ազատական Կուսակցութիւն եւ Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան Կուսակցութիւն: Համացանցի հասցէն է՝ www.SyrianArmenianReliefFund.org:

ՎԱՐՁՈՒ ՄՐԱՇ
ՓԱՍՏԻՆԱՅԻ ՄԷՋ (200 ՀՈԳԻ ԸԱՄԱՐ)
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԻԹՆԵՐՈՒ ԸԱՄԱՐ
1060 N. ALLEN AVE. PASADENA CA 91104
ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝
ՇՏՈԱԶԱՅՆԵԼ (626) 797-7680

massisweekly.com
updated every Friday

**ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑ ՍԱՍԻՆ ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆԻ ՅԵՏ
«ՇՈՒՏՈՎ ԱՍՊԱՐԻՉ ԿԸ ԳԱՅ ՄԻ ՆՈՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՈՒԺ, ՈՐԸ ՊԱՅՔԱՐԸ ԿԸ ՀԱՍՑՆԻ ԻՐ
ՏՐԱՄԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱԲԱՐՏԻՆ»**

Ժողովուրդը նոր ուժի է սպասում, որովհետև նախորդ ուժերը տարիների ընթացքում իրենց դէմքը ցոյց են տուել: Այս մասին NEWS.am-ի թղթակցի հետ զրույցում ասաց «Սասուն» ջոկատի հրամանատար, նախկին ԱԺ պատգամաւոր Սասուն Միքայէլեանը:

Նախկին ԱԺ պատգամաւոր Սասուն Միքայէլեանը

- Պարոն Միքայէլեան, սոցիալական վատթարացող իրավիճակը, փոխշաղկապուած քանակացումները քաղաքացիական տարբեր խմբերի ուղի են հանել, սակայն նրանց միաւորող եւ առաջնորդող քաղաքական ուժ չկայ: Նման իրավիճակում ինչի՞ կարող է հանգեցնել նրանց պայքարը:

- Այս տարիների ընթացքում բոլորին մասնատել են, որ տիրեն եւ դա նրանց յաջողուել է: Բայց այսպէս այլևս հնարաւոր չէ: Մարդիկ արդէն գոյատեւման հարցի առաջ են կանգնած, չեն կարողանում ապրել, հետեւաբար առաջիկայում անպայման կը ծնուի թէ սոցիալական բուստ, թէ առաջնորդող ուժ:

- Յանկանում էք ասել, որ առաջիկայում նոր քաղաքական ո՞ւժ է ասպարէզ գալու:

- Այո առաջիկայում ասպարէզ կը գայ մի նոր քաղաքական ուժ, որը կը միաւորի ժողովրդին ու պայքարը կը հասցնի իր տրամաբանական աւարտին:

- Ասում են, որ ՀԱԿ-ը հիասթափուած է ԲՀԿ-ից եւ աշնանը բարձրացնելու է Սերժ Սարգսեանի իմպիչմենթի հարցը: Խօսքը ա՞յո, թէ՞ մէկ այլ ուժի մասին է:

- Դրանով ոչ մի հարց չի լուծուի: Ժողովուրդը նոր ուժի է սպասում, որովհետև այդ ուժերը տարիների ընթացքում իրենց դէմքը ցոյց են տուել: Եթէ նոր ուժ ձեւաւորուի, ժողովուրդը կը համախմբուի: Խօսքն այն մարդկանց մասին է, ովքեր այս տարիների ընթացքում իրենց դէմքը չեն կորցրել մնացել են իրենց սկզբունքներին հաւատարիմ: Նման մարդկանցով կարծում եմ շատ կարճ ժամանակահատուածում կը ձեւաւորուի այդ ուժը:

- Խօսքը ՀԱԿ-ից հիասթափուած եւ դուրս եկած ուժերի մասին է:

- Կապ չունի, թէ որ կառուցից են դուրս եկել: Խօսքը այն մարդկանց մասին է, որոնք այս տարիների ընթացքում մտածել են ժողովրդի, մեր երկրի ապագայի եւ մեր պետականութեան ամրապնդման համար:

- Ինչպէս հասկացայ Դուք պատրաստ էք առաջնորդել ժողովրդին:

- Ես միշտ պատրաստ եմ եղել ու հաւատարիմ եմ մնացել ժողովրդին՝ լինելով նրա կողքին: Այստեղ խօսքը ոչ թէ առաջնորդ լինելու մասին է, այլ ցանկանում եմ նոր ուժ ձեւաւորուի, որին մարդիկ կը հաւատան եւ կը վստահեն, որ երկրում նոր ընդդիմութիւն է ձեւաւորուելու, որը իր գործը հասցնելու է յաղթական աւարտին:

- Այսինքն՝ իշխանափոխութիւնը դեռ իրատեսակա՞ն էք հաւատում:

- Հիմա ես եմ հարց տալիս. իսկ այլ կերպ հնարաւոր է: Եթէ այսպէս շարունակուի մենք կորցնելու ենք, թէ մեր պետականութիւնը, թէ մեր ժողովրդին: Առաւելելու է թշնամին միշտ պատրաստ է յարձակման: Յաղթանակած ժողովրդի ազատամարտիկները

ըր այսօր բողոքի ցոյցեր են անում: Աստուած չանի, եթէ վաղը միւս օրը պատերազմ լինի, այսօրուայ, ապագայ, սերունդը ինչի՞ համար է գնալու կռուելու: Մարդկանց հոգեբանութիւնը պէտք է փոխուի, հաւատը պէտք է վերականգնուի: Ստացուած է մենք ամէն ինչ արեցինք, որ որոշ մարդիկ հարստանան: Դա էր ամբողջ իմաստը: Կարծես ազգի մէջ նոր ազգ է ծնուել: Մի չնչին մաս, որոնց հնարաւորութիւն, արտօնութիւն են տուել, ճնշում են սեփական ժողովրդին, ինչի արդիւնքում մարդիկ արտագաղթի ճանապարհն են բռնել: Այսքանից յետոյ ժողովուրդը դեռ չըմբոստանա՞յ:

- Պարոն Միքայէլեան Ռուսաստանում տեղի ունեցած ողբերգական միջոցով, շատերը դա Հայաստանի ուղղուած քաղաքական ապտակ համարեցին, սակայն մեր բարձրաստիճան պաշտօնեաները պաշտօնապէս չարձագանքեցին: Ինչո՞վ է պայմանաւորուած նրանց լռութիւնը:

- Ես չեմ ցանկանում գուգահեռներ անցկացնել, բայց տեսէք, Ադրբեյջանը Սաֆարովի հետ կապած թքեց միջազգային հանրութեան վրայ եւ այդ մարդուն հետ տարաւ իր երկիր եւ դարձրեց հերոս: Բայց Հրաչիկը, ով այդքան տարիներ պատերազմել, կռուել է ու գնացել է որդու շիրմաքարի համար Ռուսաստանում գումար աշխատելու, այսօր մեր ԱԳՆ-ն վախենում մի բառ ասել նրա պաշտպանութեան համար: Չէ որ դժբախտ պատահար է եղել իր կամքից անկախ: Ես արդէն չեմ հասկանում, թե՛ս այս իշխանութիւններն ինչ ազգ են:

- Անգամ հնարաւոր է, որ հրադարի խախտումն էր լինեն:

- Ո՞նց կարող է բացառուել. ես պատերազմից եմ խօսում, դու՛ հրադարից: Չի բացառուում, որ Ադրբեյջանը պատերազմ սկսի: Մենք միշտ պէտք է պատրաստ լինենք պատերազմին, թէ մեր աշխարհագրական դիրքով, թէ շրջապատուած դարաւոր թշնամիներով: Բայց նախ մենք պէտք է որպէս պետութիւն հանդէս գանք, թէ Եւրոպայում, թէ Արեւմուտքում, թէ Ռուսաստանում:

- Իսկ ստեղծած իրավիճակից դուրս գալու տարբերակներ ունե՞նք:

- Անկասկած, շուտով կը տեսնենք: Բայց այս պահին միայն այսքանը:

**ԶՐՈՒՑԵՑ
ՏԱԹԵՒ ՄԵՍՐՈՊԵԱՆԸ**

**ՌԱՄԻԼ ՍԱՖԱՐՈՎԸ, ՀՐԱՉԵԱՅ ՅԱՐՈՒԹԻՆԵԱՆԸ
ԵՒ ԷԼԻ ՇԱՏ ՈՒՐԻՇՆԵՐ**

ԱՐԱՄ ԶԱՔԱՐԵԱՆ

Երեք-չորս օր է՝ մամուլն ու համացանցը ակտիւօրէն քննարկում են Մոսկուայի մատուցներում, Պողոսկ քաղաքի մերձակայքում տեղի ունեցած վթարը: Բեռնատարը բախուել է աւտոբուսին, գոհուել են 18 հոգի, հիմնական մեղաւոր է դիտուում բեռնատարի վարորդ՝ ՀՀ քաղաքացի, 46-ամեայ Հրաչեայ Յարութիւնեանը, նա կալանաւորուած է:

Դժբախտ պատահարներ մեծաքանակ գոհերով, ցաւօք, լինում են բոլոր մեծ քաղաքներում, ցաւալին ու մեզ՝ հայաստանցիներին համար անընդունելին, ռուսական լրատուամիջոցների մի մասի արձագանքի, աւելի ճիշտ՝ դրա ձեւի ընտրութիւնն է: Դէպքից թեթեւ վնասուածքներով դուրս եկած Հրաչեայ Յարութիւնեանը դատարանի դահլիճ է բերուել կանացի ծաղկաւոր խալաթով ու լրատուամիջոցները տեսարանը հաճոցքով են ցուցադրում, ոչ ոք չի հարցնում՝ ինչո՞ւ կանացի խալաթով, ինչո՞ւ ոչ չիւանդանոցային հանդերձանքով կամ թէկուզ վթարից պատառոտուած հագուստով, ո՞վ է կնոջ խալաթ հագցրել Հրաչեայ Յարութիւնեանին:

Իսկ ես չիչեցի մարդասպան Ռամիլ Սաֆարովին: Մարդասպան Ռամիլ Սաֆարովին դատարան էին բերում տղամարդու սուղի տեսքով՝ կոստիւմ-փողկապ, Հրաչեայ Յարութիւնեանին՝ կնոջ խալաթով:

Մարդասպան Ռամիլ Սաֆարովի դատավարութեանը Ատրպէյճանի դեկավարութիւնն էր հետեւում եւ ի վերջոյ մարդասպանին «իրենով արեց» եւ ներում շնորհեց: Հրաչեայ Յարութիւնեանին նուստատեցնելու դէմ Հայաստանի իշխանութիւնից ոչ ոք չի ընդվզել, միայն ՄԻՊ կարէն Անդրէասեանն է Ռուսաստանին խնդրել, որ Յարութիւնեանի մարդկային արժանապատուութիւնը ոտատակ չտան:

Ռամիլ Սաֆարովը 2006 թուականին Բուդապէշտի քաղաքային դատարանի դատավճռով դատապարտուեց ցմահ ազատազրկման՝ 30 տարի առանց ներման թոյլտ-

ւութեան, սակայն՝ 6,5-7 տարի անց վերադարձաւ հայրենիք, Հրաչեայ Յարութիւնեանին սպառնում է մինչեւ 7 տարի ազատազրկում:

Ռամիլ Սաֆարովին դատապարտած ԵՄ անդամ Հունգարիան եւ Ռուսաստանը բնաւ համեմատելի չեն: Մարդասպան Ռամիլ Սաֆարովի եւ վարորդ Հրաչեայ Յարութիւնեանի համեմատութիւնը լացելու աստիճանի տիրուր է:

Ռուսաստանը կանացի խալաթ կը հագցնէ՞ր Հրաչեայ Յարութիւնեանին, եթէ նա լինէր Ֆրանսայի, Սպանիայի կամ ասենք՝ Էստոնիայի քաղաքացի: Ռուսաստանը կանացի խալաթ կը հագցնէ՞ր Հրաչեայ Յարութիւնեանին, եթէ գազի գնի բարձրացմանն ի պատասխան՝ Յարութիւնեանի երկիրը վերանայէր ռուսական ռազմաբազաների տեղակայման պայմանները: Ռուսաստանը կանացի խալաթ կը հագցնէ՞ր Հրաչեայ Յարութիւնեանին, եթէ ռուսական զօրքերը չմասնակցէին Յարութիւնեանի երկրի անկախութեան զօրահանդէսին: Ռուսաստանը կանացի խալաթ կը հագցնէ՞ր Հրաչեայ Յարութիւնեանին, եթէ միջազգային դիտորդների գնահատմամբ կեղծուած ընտրութիւնը Ռուսաստանը օրինական չճանաչէր: Եւ այլն, եւ այլն, եւ այլն...

Ինձ թւում է՝ ես գիտեմ, թէ ինչո՞ւ է Ռուսաստանը կանացի խալաթ հագցրել Հայաստանի քաղաքացի Հրաչեայ Յարութիւնեանին: Գիտեմ նաեւ, թէ ինչո՞ւ է Հայաստանի քաղաքացի Հրաչեայ Յարութիւնեանը Ռուսաստանում վարորդ աշխատում՝ հաստատ կանացի խալաթ հագնելու համար չի: Բայց դէ իմ իմանալ-չիմանալը առաջնային չի: Իսկ ում տեղեկացուածութիւնը առաջնային է՞ լռում է: Ու դրա համար Ռուսաստանը բարձրացնում է գազի գինը, մասնակցում մեր անկախութեան զօրահանդէսին ու ՀՀ կասկածեալ քաղաքացուն կանացի խալաթ հագցնում:

Ուզում եմ լացել եւ արտագաղթել, կամ արտագաղթել ու լացել: Արտագաղթել հաստատ ուզում եմ, լացել՝ դեռ չեմ հասկանում:

VA Print Media
 Book Printing • Hard Covers • Year Books
 Restoration of Old Books & Bibles

Նոր Գիրքերու Տպագրութեան եւ
 Հին Գիրքերու Նորոգութեան Համար
 Հեռ.աձայնել՝ ՎԱՀԷ ԱԶԱՊԱՀԵԱՆԻՆ

Vahe Atchabahian
 1870 E. Layton St. • Pasadena, CA 91104
 626-354-5924 • vamedia@yahoo.com

ԻՏԱԼԻՈՅ ՀԱՅ ԳԱՂԹԱՎԱՅԻՆՆԵՐԸ ԵՒ ՀԱՅ ԳԱՐՏԱՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԲՆՈՐՈՇ ՏԱՐԻԵՐՈՒ ԱՐՏԱՅԱՅՏՈՒՄԸ ԻՏԱԼԻՈՅ ՄԻՋՆԱԴԱՐԵԱՆ ԳԱՐՏԱՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

ՏԱՃԱՏ Ծ. ՎՐԴ. ԵԱՐՏԵՐԱՆ
(Շար.ու.նա.կու.ած.նախորդ քիւնէն)

1240-1350 թուականներու միջեւ, Իտալիոյ քաղաքներու թիւը, որոնց մէջ Հայր Ալիշան Հայկ. եկեղեցիներու յիշատակութեան կը հանդիպի, քանակու է: Բայց ասոնցմէ ոմանց մէջ (Հոռոմ, Պոլոնիա եւ Վենետիկ) մէկէ աւելի եկեղեցիներ կը յիշուին: Հայր Ալիշան, կոթնելով ինչ-ինչ կտակներու եւ տապանաքարերու, հաւանական կը տեսնէ որ Իտալիոյ Հայերը ունեցած ըլլան իրենց սեփական Հայ Եպիսկոպոս մը կամ առաջնորդ մը: Այս կարծիքը կը հաստատէ Թովմաս անուանով Հայ Եպիսկոպոսի մը յիշատակութիւնը, որուն «Իտալիոյ Եպիսկոպոս» տիտղոսը կը տրուի: Յիշուած Եպիսկոպոսը վախճանած է 1380ին, Փերուճիա քաղաքին մէջ (Ալիշան շ. Ղեւոնդ, Հայ Վենետ, էջ 160-161):

Յարաբերութիւնները չեն դադարի՝ 1375ին Հայկական Կիլիկիոյ Թագաւորութեան դժբախտ անկումով: Մանաւանդ թէ աւելի կ'ընդարձակուին եւ աւելի կ'ամրապնդուին յաջորդող դարերուն, յատկապէս հին եւ նոր պուղայի Հայ ճարտար վաճառականներուն շնորհիւ: Յատկապէս 1500էն ետք, երբ Վենետիկի դիրքը կը սկսի տկարանալ միջազգային առեւտուրի մրցադաշտին վրայ, Վենետիկ քաղաքը, Հայերու մէջ կը գտնէ իր տնտեսութեան գլխաւոր կռուանը:

ԺՁ. դարուն կ'աւելնայ նաեւ Լիվոռնո քաղաքին գաղութը, որ հետագային իր ստացած կարեւորութեամբ՝ յիշատակութեան արժանի գաղութ մը եղած է: Իտալիոյ Հայ գաղութներու ծաղկուն վիճակը կը տեսնէ ընդհանրապէս մինչեւ ԺԸ. դարու վերջերը: Ամէնէն տուկացող գաղութները կ'ըլլան Հոռոմ, Վենետիկ եւ Լիվոռնո:

Իտալիոյ Հայ Գաղութները փայլած են գլխաւորաբար առեւտուրի մէջ: Առեւտրական ասպարէզին մէջ Հայերու առածի կարգանցած ուշիմութիւնը՝ Իտալիոյ մէջ ինքզինքը կը պարտադրէ եւ Հայերը առեւտրական առաջնակարգ միջնորդներ կ'ըլլան Իտալիոյ եւ Արեւելքի միջեւ: Այս պարագան հաստատող անթիւ դէպքերու մէջէն՝ յիշենք Լիվոռնո քաղաքի Հայ Գաղութին ծագումը: Հայերը Լիվոռնոյի մէջ կը հաստատուին Արքիդուքս Փերդինանտի հրակէրով, պարգապէս որպէսզի գարկ տան քաղաքին՝ Արեւելքի հետ ստեղծուած վաճառականութեան գիծով: ԺԷ. դարուն, Վենետիկի առեւտուրը կ'ապրէր ամբողջութեամբ Հայերու կատարած ներածումներու եւ արտածումներու շնորհիւ: Վենետիկի Ծերակոյտը, Օգոստոս 8, 1648 թուակիր վճռագիրի մը մէջ, զնահատական ուժեղ արտայայտութիւններ կ'ունենայ Հայ Ժողովուրդին նկատմամբ, կոչելով «Միշտ երախտաշատ մեր տէրութեան հանդէպ» կամ «Արդիւնաշատ ու նախասիրուած Հայ Ազգը, որ դրամի մեծ գումարներ կը տեղաշարժէ եւ իր վաճառքներով ակնառու նպաստ կը բերէ քաղաքին» (տե՛ս «Հայ Ընտանիք», ամսաթերթ, Վենետիկ, 1980, թիւ 8-10, էջ 2):

Բացի առեւտուրէն, Իտալիոյ Հայերը ուրիշ ճիւղերու մէջ ալ ցոյց տուած են իրենց ճարպիկ նկարագիրը, մանաւանդ բժշկու-

թեան մէջ: Վենետիկի մէջ, 1575ի ժամտախտի համաճարակի ընթացքին, կը հանդիպինք Անտոն Սուրենան անուանով Հայու մը, որ ժամանակակից վկայութեան մը համաձայն՝ իր հնարած դեղով բազմաթիւ հիւանդներ բժշկած եւ ընտանիքներ փրկած է: Փաստաթուղթեր կան այս մասին: Սակայն, իր շատ մը գիտերուն պէս, այդ դեղամիջոցն ալ մոռցուած եւ կորսուած է անոր դեղատոմսը կամ բժշկական բաղադրաչափը: Անուանի եղած են Փրիգա քաղաքի Հայ բժիշկները, որոնց մէջ շատեր՝ Միջին Արեւելքի մէջ ալ գործունէութիւն ցոյց տուած են:

Յիշուած Անտոն Սուրենան Վենետիկի մէջ ճանչցուած է «Անտոն Հայ» անունով: Եւրոպական պետութիւններու միացեալ նաւատորմը, Հոկտեմբեր 7, 1571ին, Յունաստանի Կորնթոսի ծովախորշին մէջ մղուած մեծ նաւամարտի արդիւնքով, ՉախՉախիչ պարտութեան մասանած է թրքական նաւատորմը: Եւրոպացի պատմագիրներ «Մեծ օր» կը կոչեն այդ թուականը եւ պատմական նաւային մարտը, որուն շնորհիւ, Եւրոպական քաղաքակրթութիւնը փրկուած է թրքական խուժումներու շատ վտանգաւոր սպառնալիքէն: Եւրոպացի պատմագիրներ բացառիկ շեշտերով գովաբանած են մարտակից երկիրներու հերոսութիւնները, սակայն չեն անդրադարձած այն մեծ դերին, որ Անտոն Հայը ունեցած է այդ նաւամարտին մէջ:

Անտոն Հայը եղած է ծովային հրետանիի մեծ մասնագետ, որուն ցուցմունքներով բարեփոխուած է Վենետիկեան հրետանին: Թնթանալով իր կրկնապատկուած էր եւ ուղեւորներուն հեռահաստութիւնը աւելցած է մէկուկէս անգամով: Կորնթոսի այդ նաւամարտի ընթացքին, ծովային հրետանին դասաւորումը դեկավարած էր Անտոն Հայը եւ յաջողած՝ ո'չ միայն փրկելով թուրքերու կողմէ ռմբակոծուած եւ ընկղմելու վտանգին ենթակայ մեծ բերդանաւ մը, այլեւ զանիկա եւս մասնակից դարձուցած մղուող նաւամարտին:

Անտոնի անունին կապուած է նաեւ աշխարհի առաջին փրկարար նաւերէն մէկուն ստեղծումը: Վենետիկի Դիւանատան մէջ կայ իր մէկ դիմումնագիրը, որով արտօնութիւն կը խնդրէ իր հնարած «նաւակով» Վենետիկի ծովախորշին տակէն դուրս հանել այնտեղ ընկը-

մած եւ մեծ նաւերու դէպի նաւահանգիստ մոտքը դժուարացնող ռազմանաւ մը: Իտալերէն դիմումնագիրին մէջ Անտոն գործածած է Հայերէն «Նաւակ» բառը: Անտոն կը ստանայ Յուլիս 17, 1561 թուականով արտօնագիր մը եւ գործի լծուելով՝ կը յաջողի մակերէս բերել այդ ընկղմած մեծ մարտանաւը: Այս գիտերն մենաշնորհը Անտոն պահած է 30 տարի եւ ժամանակի ընթացքին՝ ծովին մակերեսը կը բերէ ընկղմած ուրիշ մարտանաւեր ալ՝ «Տելլա Վեկա Անտոն» եւ «Շլլավոնիա» անուններով, ինչպէս նաեւ Ֆրանսական «Մարսիլիանա», կիպրական «Կիրանտա» եւ ուրիշ փոխադրանաւեր, որոնցմէ ամէնէն հինը ընկղմած էր շուրջ 500 տարիներ առաջ: Անտոն, իր հնարած մեքենաներով, ցեխէն կը մաքրէր նաեւ Վենետիկի նաւահանգիստը եւ նաւարկելի ջրանցքները: 1591ին Անտոն մահացած է գրեթէ սնանկացած, աղքատ վիճա-

գիտական ուսումնասիրութիւնը, որ աննախընթաց աշխատանք մըն է իր տեսակին մէջ, ուր Հեղինակը մասնագիտական տեսութեամբ կ'անդրադառնայ թէ՛ Իտալիոյ գաղթավայրերու ձեւաւորման եւ թէ՛ Հայերու թողած ճարտարապետական ազդեցութիւններու եւ նպաստի մասին:

Ճարտարապետ Վ. Ազեհճիւրլեանի հրատարակած գիտական-հետազոտական այս աշխատանքը, կ'ընդգրկէ Հայաստանի Հայկական ճարտարապետութեան գլուխ-գործոցներու ազդեցութիւնը եւ ներգործութիւնը Իտալիոյ, ինչպէս նաեւ Եւրոպայի Եկեղեցական գանազան կառուցներուն վրայ: Հայկական ճարտարապետութեան բնորոշ տարրեր, բաղադրութիւններ, փաստեր, վերլուծումներ, գիտական արժեւորում եւ արուեստի մասնագէտներու տեսութիւններ եւ կարծիքներ՝ գլխաւոր առանցքը կը կազմեն այս հետազոտական բարձր աշխատանքին: Հեղինակը, իբր

Կի մէջ, Վենետիկի Սան Մարթինո կոչուած եկեղեցիի թաղամասին մէջ (Ալիշան շ. Ղ., Հայ Վենետ, էջ 234-264):

Հայ-Իտալական Մշակութային ընդհանուր կապերով, բայց յատկապէս ճարտարապետութեան պատմութեամբ հետաքրքրողներու համար միշտ այժմէական է նաեւ «Հայ-Իտալական ճարտարապետական Առընչութիւններ» նիւթը:

Պատմական այս շատ կարեւոր նիւթով, 2012 թուականին, Երեւանի մէջ հրատարակեցաւ ճարտարապետ Վարուժան Ազեհճիւրլեանի «Հայ-Իտալական ճարտարապետական Առընչութիւններ»

համու ճարտարապետ, ունենալով ճարտարապետական եւ պատմագիտական պատրաստութիւն՝ չէ վախցած նիւթին լայնածաւալ տարածքէն եւ պատասխանատուութենէն: Ան գիտականօրէն համոզուած է իր նիւթին՝ ճարտարապետական առընչութիւններու այդ խնդիրը գիտական մակարդակով հասցնելու իր աւարտին: Իսկապէս մեծ նպաստ մը Հայկ. ճարտարապետութեան Պատմութեան:

Հայկական ճարտարապետական գիտութեան կարեւորագոյն խնդիրներէն է Հայաստանի, Մեր-

Շար.ը էջ 20

<p>ՎԵՐԱՆՈՐՈՂՈՒԿ</p>	<p>ST. GREGORY ARMENIAN CHURCH Geragos BANQUET HALL OF PASADENA</p>	<p>NEWLY REMODELED</p>
	<p>Now ready to host your</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wedding • Baptism • Anniversaries • All other happy & sad events. <ul style="list-style-type: none"> • հարսանիք • Սկստութիւն • Տարեդարձ • և ամէն ուրախ ու տխուր առիթներ: 	
<p>ՎԱՏԷ 562-715-8730 ՎԱԿԷ</p>		
<p>Լաւագոյն և յարմարագոյն գիներով ձեզ կ'սպասարկենք</p>		

Massis Weekly

Volume 33, No. 28

Saturday, July 27, 2013

"Transport Revolution": Armenia's Celebrities Offering People Free Rides Around Yerevan

YEREVAN -- Hundreds of mostly young activists continued social protests against the rise in public transport fares in Yerevan. They urged commuters to continue to pay 50 and 100 drams per ride for a fifth consecutive day on Wednesday. Leaders of the movement pledged to carry on with their campaign backed by opposition parties and a growing number of Armenian celebrities that have not been involved in civic activism until now.

Many of the celebrities have taken to the streets offering ordinary Armenians rides in their cars. The tactic, billed Free Car, is meant to dissuade people from using public transportation and keep the pressure up on the authorities.

Some Armenians feel that they have been duped by officials, who, they claim, delayed the price hike until after the February 18 presidential election, which saw President Serzh

Sarkisian re-elected. The government denies any such scheming.

"The 150-dram fare is illegal and every citizen has the right not to pay the extra 50 drams," one of those leaders, a young woman, told an outdoor news conference. "This movement is turning into a social revolt," said another activist. "More and more people are joining in the fight."

The campaign seems to have influenced many Yerevan residents. Their refusal to pay higher fares caused a brief strike by the drivers of two dozen trolleybuses on Wednesday. The drivers, who also collect the fees, complained that they are unable to meet their increased revenue targets.

"Our daily [revenue] plan has been raised to 28,000 drams from 14,500 drams," one of them told RFE/RL's Armenian service. "How can we

Continued on page 4

Moscow Worried About Armenian Outcry Over Treatment of Hrachya Harutiunian

MOSCOW -- Russia's government signaled concerns on Friday about the possible impact on Russian-Armenian relations of an uproar in Yerevan sparked by the controversial treatment of Armenian truck driver Hrachya Harutiunian prosecuted for a deadly traffic accident near Moscow.

Russian Deputy Foreign Minister Grigory Karasin met the Armenian ambassador in Moscow, Oleg Yesayan, to discuss the fallout from last week's collision of a heavy truck and a public bus that left 18 people dead and more than 30 others wounded.

Harutiunian, an Armenian migrant worker, was arrested and charged with causing multiple deaths through violating traffic rules.

According to the Russian Foreign Ministry, Yesayan offered "sincere condolences" in connection with the bus crash at the meeting. "It was confirmed from the Russian side that there will be a thorough and objective investigation into that case, which will certainly respect the legal rights of the accused," the ministry said in a statement.

"Mutual concerns were expressed regarding ongoing undignified attempts to exploit that tragedy for inflaming sentiments running counter to the spirit of Russian-Armenian friendship," the statement added without giving further details.

It was a clear reference to the furious reaction in Armenia to what many people there see as Harutiunian's degrading treatment by Russian law-enforcement bodies and a xenophobic coverage of the case by the Russian

media. A visibly shocked Harutiunian was made to wear a woman's hospital robe when he appeared before a Moscow court on Monday. Russian state television emphasized his nationality in its reports on the tragedy.

The driver's wretched appearance led to a barrage of criticism from Armenian state officials, opposition and civic figures and especially the media. Some media commentators accused the Russian government of deliberately humiliating the Armenian citizen.

The Russian TV images also triggered angry protests outside the Russian Embassy in Yerevan. The embassy on Wednesday accused "certain individuals" of exploiting the affair to whip up anti-Russian sentiment in Armenia. It insisted that the fatal crash had "no ethnic implications" but stopped short of criticizing Harutiunian's televised treatment.

According to a spokesman for the Armenian Embassy in Moscow, Russian officials have assured embassy officials that their handling of the arrested suspect was an unintentional "result of haste."

However, a report in the "Moskovsky Komsomolets" daily on Friday suggests that the Moscow police are unrepentant about their actions. Citing unnamed police sources, the paper said the Russian investigators consider the scandal the result of a "ploy" by Harutiunian's lawyers. It said they think that the lawyers "might have deliberately not brought him new clothes so that he appears before the court in a miserable way that will cause pity."

EU and Armenia Successfully Conclude DCFTA Talks

YEREVAN -- The European Union and the Republic of Armenia successfully concluded negotiations on a Deep and Comprehensive Free Trade Area (DCFTA), as part of the Association Agreement between the EU and the Republic of Armenia.

At the seventh and final round of negotiations – held in Yerevan – negotiators reached agreement on the key elements of a deal which will create a new framework for trade relations between the EU and Armenia. The DCFTA will strengthen Armenia's economic integration with the EU by providing better market access for European and Armenian goods and services to each other's markets. It will offer Armenia a framework for modernizing its trade relations and for economic development on the basis of far reaching harmonization of laws and regulations

in various trade-related sectors. These reforms will create the conditions for Armenia to bring key sectors of its economy in line with EU standards.

The improved trade opportunities brought about by the DCFTA are expected to bring economic benefits to both the EU and Armenia.

An independent study suggests that in the long run the Armenian economy could gain an extra 146 million a year, representing a 2.3%

Continued on page 4

Karabakh Armenians Convicted of Spying

STEPANAKERT -- Two Armenian residents of Nagorno-Karabakh received lengthy prison sentences on Tuesday as they were convicted of spying for Azerbaijan through the Internet.

A court in Stepanakert found Rafael Avagian, a 22-year-old Karabakh Armenian soldier, and his civilian friend Davit Barseghian guilty of high treason and espionage, sentencing them to 11 and 10 years in prison respectively.

Both men pleaded not guilty to the accusations stemming from their communication with an obscure foreigner through a Russian online social network. They said they never thought that they are collaborating with Azerbaijani intelligence.

The defendants' lawyer, Arkadi Israeli, described the verdict as unfair. He argued, among other things, that investigators failed to establish the identity of the alleged Azerbaijani agent who started communicating with his clients about a year ago.

Avagian, the main suspect in the

case, said during the trial that the man identified himself as Samvel Azatian and claimed to be an Istanbul-based representative of an Armenian Diaspora charity. He said Azatian claimed that the charity plans to launch benevolent activities in Karabakh and needs detailed information about the Karabakh's armed forces as well as civilian institutions and infrastructures.

Avagian said he sent pictures and other details of Karabakh army units and received about \$1,000 and several other "gifts" in return. He said he then paid Barseghian \$200 to travel to an Armenian-controlled district south of Karabakh to take pictures of Syrian Armenian settlers living there.

According to Avagian, the online interlocutor afterwards asked him to make a written pledge to carry out "secret tasks" for money. The soldier serving in the Karabakh army on a contractual basis said he signed a cor-

Continued on page 2

Armenian Genocide Museum Project Launched in Uruguay

MONTEVIDEO -- During a ceremony held at the Presidential Palace in Montevideo on Wednesday the presentation of the project of Armenian Genocide Museum in Uruguay was launched.

The project was organized by the Ministry of Education and Culture and Centennial Commemoration Commission of Armenian Genocide of the Armenian Community Organizations of Uruguay.

The Museum will be the first one created by initiative of a State outside the territory of Armenia.

The launch of this project was attended by the Minister of Education and Culture, Ricardo Ehrlich, Under Secretary, Oscar Gomez, coordinator of the National Museums, Javier Royer, Ambassador of the Republic of Armenia, Vahagn Melikian, and Archbishop of the Armenian Church in Uruguay, Hakob Kelendjian.

Uruguay was the first country to recognize the Armenian Genocide in 1965, declaring April 24 as Armenian Martyrs Day. The Museum will aim to promote memory, the response to any act of genocide and reflection on racism and xenophobia.

The coordinator of the National Museums, Javier Royer, defined the purpose of this museum as a space for reflection and education, both on the Armenian genocide as other similar situations. It will deal with xenophobia, racism, ethnocide and will be an educational tool to promote tolerance and peace. Collections will be presented showing Armenian culture with tangible, intangible and oral history, but also have space for cultural and artistic expressions of other communities. As host, the Ministry of Education and Culture offered the old house of Jose Enrique Rodo, in the Thirty-Third Street, which should be overhauled for this project.

Uruguayan Undersecretary of Education, Oscar Gomez, said that the initiative "ratifies the Uruguayan policy of defense of human rights".

"The Museum will not only refer to the Armenian Genocide, but also to the defense of human rights in general and the recognition of other genocides, such as the Holocaust or the Africans genocide during slavery", he added.

The Museum, will open on April 24, 2015, on the Genocide Centennial Anniversary.

NKR President, Armenia's DM Discuss Issues of Army-Building

STEPANAKERT -- President of the Nagorno Karabakh Republic Bako Sahakyan received Defense Minister of the Republic of Armenia Seyran Ohanyan on Friday.

A number of issues related to army-building and cooperation between the two Armenian states in this sphere were discussed during the meeting, attended by Artsakh's Defense Minister Movses Hakobyan.

Subsequently, the talk continued in an extended format, with the participation by the Armenian Defense Ministry delegation. A special attention was paid to the food and ware maintenance of the army and to communal construction.

In his remarks, the President underscored the need to give a new quality to the ongoing activities in this direction and to elaborate long-term programs. He pointed that such approach will give renewed impetus to the economic development of the country and the effective utilization of its potential.

Nagorno-Karabakh Republic PM Ara Harutyunyan, Deputy PM Artur Aghabekyan, and several other officials also attended the meeting.

Historical Armenian Building in Istanbul Rented Despite the Ongoing Trial

ISTANBUL -- The Directorate General of Foundations rented the historical Sanasaryan Han in Istanbul's Eminönü neighborhood through a tender, despite a legal struggle by Turkey's Armenian Patriarchate, the Hurriyet Daily News reports.

The tender for renting the historical building, organized by the Directorate General of Foundations on July 18, was won by Özgeylani Construction Company, despite the ongoing trial over the ownership of the building.

Turkey's Armenian Patriarchate claims that the han, which was donated to the patriarchate in 1881 by a Russian-Armenian Mgrdich Sanasaryan, belongs to them as they have the documents to prove the donation. The Directorate General of Foundations, on the other hand, claims that the building did not fall under the jurisdiction of a law on the return of properties to community foundations that took effect in 2011 as it had been owned by a person.

Sahin Gezer of Turkey's Armenian Patriarchate Real Estate Commission told the Hürriyet Daily News that they had hoped until the last minute that the tender would be halted. Gezer said they would continue their legal action.

The Sanasaryan Han had an autonomous status when compared to the other Armenian foundations, Gezer said, adding that this was due to the

fact that other foundations had churches and schools, whereas the han had been donated to the patriarchate by a natural person.

Gezer said that the rent of the han should be equally distributed between Armenian schools and public schools without any discrimination, while adding that this was as an offer to the Directorate General of Foundations "as we are equal citizens."

Commenting on the resolution on foundations, which entered into force two years ago, Gezer said more than 400 properties were returned but major problems were being faced. "For example, the returned space is accepted as a green area or is closed for housing, so even if it is returned you cannot use it," said Gezer.

The han, after being donated to Turkey's Armenian Patriarchate in 1881, was confiscated by the then government in 1935. The historical building became famous for torture during the time the building was used as the Police Department. The han also served as a courthouse for a while.

Armenian Patriarch of Jerusalem Officially Recognized by the State of Israel

JERUSALEM -- On Tuesday July 23 2013, His Beatitude Nourhan Manougian had a meeting with the Israeli Minister of Internal Affairs His Excellency Mr. Gideon Sa'ar, Press Service of the Armenian Patriarchate of Jerusalem reports.

Mr. Gideon Sa'ar invited His Beatitude, together with the Grand Sacristan His Eminence Archbishop Sevan Gharibian and the Chief Dragoman the very Reverend Father Goossan Aljanian, at the Knesset, the Parliament of the State of Israel.

After being cordially welcomed by the Minister of Internal Affairs, His

Excellency Mr. Gideon Sa'ar handed His Beatitude the official letter, in which the government of the State of Israel recognizes His Beatitude Nourhan Manougian as the Armenian Patriarch of Jerusalem. The recognition follows the decision of the general assembly of the St. James Brotherhood from January 24 this year.

His Excellency Mr. Gideon Sa'ar and representatives of the government of the State of Israel spoke together with His Beatitude Archbishop Nourhan Manougian the Armenian Patriarch of Jerusalem for some time in a very pleasant and positive atmosphere.

Karabakh Armenians Convicted of Spying

Continued from page 1

responding document sent from Istanbul shortly before his and Barseghian's arrest in March.

The arrests were announced by Armenia's National Security Service (NSS) on June 25. In a statement, the NSS also reported the detention on simi-

lar charges of a 31-year-old woman serving in the Armenian army.

The NSS said the woman, Mane Movsisian, communicated through Facebook and other online networks with an unnamed Azerbaijani intelligence officer based in Turkey. It claimed that she gave him classified "information of military nature about Armenia." It gave no further details.

‘No justice, Equality or Freedom for Armenians’ – Radikal Blogger

Senan Porteron, a blogger for the Turkey-based Radikal newspaper, who spend his childhood in Baku, Azerbaijan, tells about attitude to Armenians both in Baku and in Turkey.

Below are excerpts from his article.

“I was eleven. There was a very old building in our neighborhood in those days. That was a historical building, and no one lived there. One day, my father and I went to see the building. There were inscriptions in Armenian on the rear of the building. My father told me the building was left by Armenians.

“A few months later that building was destroyed, and a new 16-story building was constructed on the site. I was upset when I saw it destroyed. That must have been the only thing to remind you of Armenians. The day it was pulled down my father told me about their Armenian neighbors. They were very kind and hospitable people. They were on the same wave.

“Years passed. You can feel only hatred for Armenians in Baku, mainly among young people. Ramil Safarov is a glaring example. He got a life term for murdering a sleeping Armenian officer. However, justice did not triumph because the victim was Armenian. On August 31, 2012, Safarov was extradited to Azerbaijan and pardoned by President Ilham Aliyev.

“In Turkey the situation is not much different that in Azerbaijan. Everyone is speaking of ‘Armenians’ in an insulting manner. As years pass, the number of Armenians is decreasing, their culture is being destroyed. Armenians are pressed and called ‘strangers’. Armenians have not seen justice, equality or freedom. Unfortunately, they do not see it now either.

“Almost 100 years have passed since the 1915 Armenian Genocide, but the society has not changed. Some people are still seeking to wipe out Armenian culture. An action has been launched to save the remaining 20 Armenian houses in Mus.

“The destruction of Armenians’ property is a continuation of the genocide. Property of Armenians and Greeks is being plundered both in Mus and in other cities.”\

According to the book entitled ‘Les Arméniens dans l’Empire ottoman à la veille du génocide’ by Raymond Haroutioun Kévorkian and Paul B. Paboudjian, in 1915 Mus had 299 churches, 94 monasteries, 53 places of sacred places, 135 Armenian schools and a cemetery. The Armenian population in 355 villages totaled 75,000.

Together We Made a Difference

By Rev. Dikran Youmshakian

Seven volunteers from the United States and two volunteers from Armenia made all the difference in the Village of Vahagni in the Lori region of Armenia. This group included two constructors, an engineer, a medical student, two mechanics, an auditor, a graphic designer and a minister. They traveled on their own expense and dedicated their talents to renovate a medical clinic which was built by the Italian Government in 1989. This clinic was set as a temporary facility to serve seven villages by replacing a hospital which was completely destroyed during the tragic earthquake of 1988. The temporary facility remained in service for almost 25 years but needed urgent repairs.

As we entered Vahagni, the village sign foreshadowed the depressing conditions that we were yet to encounter. It was an old rusted sign in Armenian and Russian that was hard to read. The bumpy dirt road leading to

the village was difficult to drive on. We were very surprised that the van and old truck carrying us and the building supplies even made it to the clinic in the center of the village, given the terrible road conditions. The clinic was in a much worse state than we had anticipated. Several holes on the roof had let rain water pour through creating hazardous mold on all of the walls. There was only one heater, an old portable one. Water was leaking from old faucets. Electric wires were hanging loose from the ceiling. The floor was in terrible condition, each step more uneven than the last. Outside the clinic was no different with cracked walls and chipped paint. They had built a fence using old refrigerator doors and rusted pieces of sheet metal to isolate the property. Weeds had covered most of the unpaved path leading to the clinic.

How could such a clinic be still in operation? “We do not have any other choice,” said Dr. Ashot Hagopian, who is the only medical care provider in the

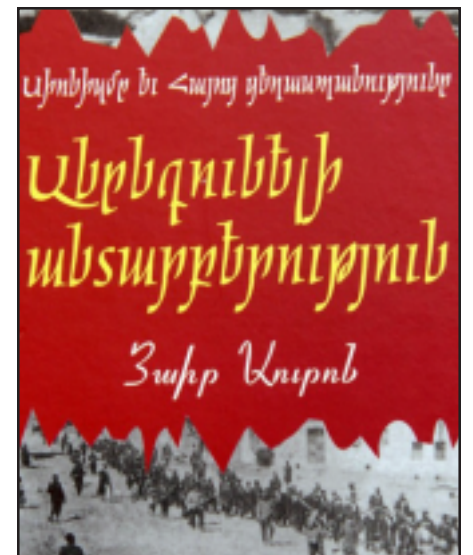
Reflections on Yair Auron’s Banality of Indifference Translation into Armenian

The Zoryan Institute welcomes the Armenian translation of Prof. Yair Auron’s book titled The Banality of Indifference: Zionism and the Armenian Genocide, an important book in the effort to combat denial. The book, published originally in Hebrew in 1995, is a groundbreaking record of the reaction of the Jewish community in Palestine before the founding of the State of Israel to the Armenian Genocide. Seeing the importance of this pioneering work of comparative history, the Zoryan Institute invited Auron to Yerevan in 1995 to participate in the International Conference on “Problems of Genocide,” the first on genocide held in independent Armenia.

Auron While the official Jewish reaction to the Genocide was muted and largely self-interested, Auron documents instances of support. The Nili Group, for example, an underground intelligence organization, actively sought to aid the Armenian victims. Chaim Weizmann, a Zionist leader and later the first President of the State of Israel, and Nahum Sokolov, a Zionist leader and a pioneer of Hebrew journalism, publicly condemned the killings. Zionist writers and journalists expressed outraged identification with the Armenians and tried to arouse the conscience of the world. This book was made available to the English reading public by a Zoryan sponsoring its translation, editing and publication.

The Institute commissioned a new study by Auron, which was published in 2003 as The Banality of Denial: Israel and the Armenian Genocide. It dealt with the official policies of the State of Israel regarding the Armenian Genocide, which Auron decried as denial. We hope that the Banality of Denial will also be made available to Armenian readers before the centennial of the Armenian Genocide.

Prof. Auron, a long-time member of the Zoryan Institute’s Academic Board of Directors, has been a strong advocate of raising awareness of the

Armenian Genocide in Israel. Auron was an early supporter and participant in Zoryan’s Genocide and Human Rights University Program and has gone on to be a leading educator in Israel and abroad on genocide, as well as the Armenian Genocide in particular. He has developed a curriculum that is used in Israel and has been adopted in other countries and has published a series of books in Hebrew and English on the various major cases of genocide, including one on the Armenian Genocide earlier this year.

Prof. Yair Auron is a scholar of great originality, a strong advocate of universal human rights, and a soldier in the fight against denial. It is very gratifying that his work is being acknowledged and appreciated by the Armenian Writers Union and government officials.

The Zoryan Institute and its subsidiary, the International Institute for Genocide and Human Rights Studies, is the first non-profit, international center devoted to the research and documentation of contemporary issues with a focus on Genocide, Diaspora and Armenia.

For more information please contact the Zoryan Institute by email zoryan@zoryaninstitute.org or telephone 416-250-9807.

entire region. He is originally from Yerevan, and upon graduation took the assignment to move to Vahagni to serve people of these seven villages. “I am here for 34 years doing my best,” he said, and thanked us and our organization – Dorcas Aid America, for voluntarily undertaking the renovation of this clinic.

Life in the village is a total struggle. There are no businesses. A clothing factory that once employed

500 people was shut down after the collapse of the Soviet Union. “Rather than keeping it in operation,” Mr. Alex Timaksyan, our host, said, “those in charge sold the equipment.” The only source of income the village had evaporated just like that. People in the village were forced to leave and move either to Vanatzor or Yerevan. Today however, the situation has not changed.

Continued on page 4

Armenian Summer Camp Named After Archbishop Vatche Hovsepian

BURBANK -- The first week of this year's Armenian Summer Camp was truly historic as campers and invited guests gathered at the camp site on Monday, July 15, 2013 for the dedication of the "Archbishop Vatche Hovsepian Summer Camp." With the assistance of Diocesan clergy, Diocesan Primate Archbishop Hovnan Derderian presided over the ceremonial event.

"This holy ground is the very place where we meet God's serene creation and begin a new spiritual journey in our lives. Today's is historic as we dedicate the Armenian Summer Camp in the name of Archbishop Vatche Hovsepian in appreciation of his many decades of compassionate service, but above all in realizing the acquisition of the camp for our beloved campers," said Archbishop Derderian in his remarks. "As we dedicate this summer camp in his name, we also celebrate the God-pleasing missions of Archbishop Vatche Hovsepian," he continued.

In his remarks, the Primate welcomed Diocesan Council members including Chairlady the Honorable Judge Adrienne Krikorian, former Diocesan Council Chair Mr. Armen Hampar as well as Deacon Steve Adams and Diocesan Assembly Chair Deacon Jeff

Hazarian and Vice-Chair Mr. Antranik Zorayan.

The Primate also reminded the guests that the groundbreaking ceremony of the Summer Camp Chapel will take place in July 2014. He noted that the chapel will be dedicated in memory of His Beatitude Archbishop Torkom Manoogian, 96th Armenian Patriarch of Jerusalem who also served as Primate of the Western Diocese from 1962-1966. Archbishop Manoogian was the founder of the Western Diocese camp mission.

Archbishop Derderian also announced that two Diocesan priests, namely Arch. Fr. Kevork Arakelian and Arch. Fr. Vartan Kasparian, will be honored with the titles of "Godfather of the Chapel." The Primate noted Fr. Kevork's instrumental role in finding the camp site and Fr. Vartan's outstanding contributions in the field of Christian Education at the Western Diocese of the Armenian Church.

"My commendation and words of gratitude go to the Summer Camp Board and the Executive Committee for their tireless dedication and the affection with which they serve," said His Eminence noting the invaluable work of the respective members.

For more information, visit www.hyecamp.com

Together We Made a Difference

Continued from page 3

There is an outflow from this village and almost all parts of Armenia to Russia and overseas, as people are seeking better employment opportunities. According to the mayor of the Village, Mr. Bedros Kochinian, the number of people inhabiting the village today is 1200, but most villagers claim the number is much less. Only those who are devoted to the land of their ancestors remain, yet they struggle to survive. "We have history here," Alex said, "it goes back to the days of Vartanantz. Our family's name is connected with the history of Vartanantz according to historian Movses Khorenatzi." Alex was a film director once, but now he herds cows and keeps chickens. His work starts before dawn and does not end until much after dusk. They have fields, but no equipment for agriculture. He and others like him who are dedicated to staying in Vahagni are the only hope for the future. However, they are in

great need of help. Minor improvements in the village, such as paving the roads and providing them with agricultural tools will help support this village. "Thank God we are not dying of hunger," Alex said, "but the government should show some mercy to the villages. We will make this land prosper. We are the heart of our homeland," he added.

You could see the pain in his and his wife's eyes. Their parents once were exiled for 17 years in Siberia, miraculously surviving and returning to the village. Their oldest son, Marat, was 20 years old and was in military service in Karabagh. In June of 2012 they received the painful news that he had been shot and died on the way to the hospital. The village does not have a church, so his body was just laid in a cemetery overlooking the village. The only church building in the village was unfortunately destroyed during the earthquake and was never rebuilt. "It was not functional anyway," Alex said, "for during the Soviet era, it was

"Transport Revolution" in Armenia

Continued from page 1

collect that much?"

The owners of private companies operating Yerevan's public transport system strongly defended the municipal government's controversial decision to sharply raise fares in the capital, saying that it will save them from financial ruin.

Yerevan Mayor Taron Markarian, meanwhile, finally publicized the written decision to raise bus and minibus fares from 100 to 150 drams (35 U.S. cents) and double the charge for trolleybuses to 100 drams. It was signed by him on July 19, the day before the new tariffs took effect, sparking angry protests in the Armenian capital.

Opposition leaders immediately pounced on this delay, arguing that

under Armenian law government directives cannot come into force before being made public.

The directive signed by the mayor says that transport price hikes were requested by the 48 companies operating Yerevan bus routes. The owners of at least two such firms confirmed this. They said the unpopular measure is the only way of offsetting their losses resulting from recent years' dramatic increases in the cost of natural gas imported from Russia. Russian gas is used, in liquefied and pressurized forms, by virtually all buses and minibuses in Armenia.

Most of the minibus firms are owned by senior government officials, pro-government politicians and their relatives or cronies and are therefore unlikely to be loss-making. The higher fares are primarily aimed at maximizing profits made by such individuals.

EU and Armenia Conclude DCFTA Talks

Continued from page 1

increase in GDP. Removing non-tariff measures is key to realizing these benefits. For its part, the EU is expected to gain by some •74 million.

The DCFTA will have significant impacts on Armenia's trade. The forecast 15.2% increase in Armenian exports and 8.2% increase in its imports in the long run will lead improve Armenia's trade balance in relative terms.

The EU began negotiating an Association Agreement with Armenia in July 2010. The aim was to replace the old Partnership and Cooperation Agreement with a more advanced relation-

ship. The negotiations on the trade part of this agreement – the Deep and

Comprehensive Free Trade Area (DCFTA) – were launched in May 2012. After seven rounds of negotiations, final agreement was reached on 24 July 2013. The Commission will now report to the EU Member States on the negotiated DCFTA text. After that, the EU and Armenia will carry out the next steps to formally mark the finalization of the DCFTA as part of the Association Agreement.

The EU is Armenia's biggest trading partner, covering some 32% of its trade. Bilateral trade in goods amounted to •951million in 2012.

used as storage." I noticed that the people in the village are thirsty to hear the Word of God. They need to experience love and hope that only God can provide.

Ignoring their hardships, the villagers are very welcoming and hospitable. They all invited us into their homes and shared with us their home grown food. The khorovadz (Pork Kebab) was most delicious. They were delighted to have a group of Armenians from overseas. This was the first time that a group of volunteers had come to help. Some villagers asked why we are doing this. "For the love of the land and for the love of God," we answered. While I was painting the back wall of the clinic, one elderly person said, "You don't need to paint here, no one will see." "God will," I answered and started a conversation about faith with him. He was very anxious to hear more.

We started work on Monday, July 1, and within 10 days, we had completed our project. The roof was fixed, the mold was cleaned, the walls were painted, a metal fence was built around the property, the floor was evened and covered with linoleum, seven electric heaters and a water boiler were installed, new light fixtures were put in place, the bathroom was renovated, a new refrigerator was purchased and was gifted to the clinic. The clinic is now operational to the satisfaction of the doctor and the mayor. We also had to renovate the sign at the entrance of the village. People now clearly can read in Arme-

nian and English the name VAHAGNI. The mayor of the village officially acknowledged our service and thanked us on behalf of the seven villages that depend on this clinic. He also expressed his desire to see us next year with another project.

On Wednesday, July 10 as we were leaving the village we stopped at the repaired sign and took a group picture with Mayor Kochinian and Dr. Hagopian. As we were leaving, Alex, who had a sense of humor said, "it is good that you cleaned the sign, but now the villagers, who are used to the old rusted sign, will be confused and will miss the exit."

This new sign however will remind the villagers that there is hope, that there are Armenians in the diaspora who care. Together we can make a difference and we should for the sake of our Motherland.

This mission project was organized by Dorcas Aid America (DorAid), a Christian charitable organization which is an affiliate of Dorcas Aid International based in the Netherlands. Dorcas serves in several countries around the world including Eastern Africa, Eastern Europe, former Soviet Republics and the Middle East. The focus of Dorcas is one of relief and development. For more information please visit www.dorcas.net or www.doraidamerica.org.

Rev. Dikran Youmshakian is the Director of DorAid America and the Pastor of the Armenian Bible Church of Hackensack, NJ.

ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ԴԵՏՔԵՐՈՎ

ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ԴԵՏՔԵՐՈՎ ԺՈՂՈՎ ԼԵՌԱՆ ՎՐԱՅ

Ռ. Կորիւն

Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի ընթացքում պոեզիայի հայաստանը 250-300 հազար հոգի իր լավագույն զաւակներին զոհ տուեց ի պաշտպանութիւն խորհրդային միութեան ընդդէմ գերմանական ֆաշիստին, գերագանցող թիւ խորհրդային միութեան միւս հանրապետութիւնների նկատմամբ թուաքանակի տոկոսային հաշուով, այդու հայաստանի բնակչութեան թիւը մեծապէս պակասել էր, որի հետեւանքով թոյլատրուեց Հայաստանի բնակչութեան թուաքանակը բարձրացնել, այսինքն՝ ներգաղթ կազմակերպել, որպէսզի առանձին ռեսպուբլիկա դառնայ սահմանուած թուաքանակով բնակչութիւն:

1946 թուականին ներգաղթի նպատակով գաւառներից Թեհրան գաղթած հայութեան մէկ մասին չյաջողուեց հայրենադարձել, տարբեր պատճառներով ներգաղթը կանգ առաւ, մեծ թիւով հայեր իրենց տուն ու տեղը ձեռքից տուած մասնուեցին դժուարութիւնների բնակարանի եւ գոյապրուստի տեսակէտից, որոնց, այդ ծանր օրերին, օգտակար հանդիսացան բարեսիրական կազմակերպութիւններ եւ բարերար ունեւոր հայեր:

Թեհրանի կենտրոնին կից հիւսիսային տեղատարած քում Հիմքը դրուեց Բեհշաբադ անունով թաղամասի, ուր տեղաւորուեցին տնագործի բազմաթիւ հայ ընտանիքներ իրենց ձեռքերով կառուցած խրճիթներով: Նա իր ոլոր-մոլոր փողոցներով ու խրճիթանման համապատկերով գրաւուած էր կարեւոր տարածութիւն, որը լաւ աչքով չէր դիտուած պետական պատասխանատու անձանց կողմից, որի հետեւանքով տարբեր պիտակներով վարկաբեկում էին հայերին այդ տեղից ցրելու համար:

1950-54 թուականներին Բեհշաբադի բնակչութիւնը դուրս հանուեց եւ թաղամասը հիմնայատակ հողին հաւասարուեց: Դարձեալ տնագործութիւն եւ ապրուստի դժուար կեանք: Այդ տարածքը հետագային բազմալարի շէնքերով դարձաւ քաղաքի թանկ եւ հարուստ քաղաքամաս:

Նոր քաղաքամասեր կազմուեցին Թեհրանի հիւսիս-արեւելեան կողմերում՝ Նարամք, Մաջիդիէ, Չարքէշ եւ Վահիդիէ անուններով, աստիճանաբար Թեհրանահայութեան մեծ մասը կենտրոնացաւ այս տեղերում, որոնք գոյատեւում են մինչ այսօր իրենց հայապահպանման օջախներով՝ դպրոցներ, եկեղեցիներ, միութիւններ եւ այլն: Սակայն այս քաղաքամասերի եւ ընդհանուր առմամբ իրանահայութեան թիւը նուազում է իրանի իսլամական վարչակարգի հաստատման տարիներից ի վեր արեւմտեան երկրներ գաղթելով, ցաւօք քիչ թիւով հայեր են գաղթում Հայաստան նկատի առնելով Հայաստանի տնտեսական անձուկ պայմանները:

Առաջին մեծ ներգաղթից 15 տարի յետոյ դարձեալ ներգաղթ սկսուեց 1960-73 թուականներին այս անգամ տարբեր տեսակի եւ աւելի կազմակերպուած:

Իրանահայը հայրենակարօտից մղուած դիմում էր խորհրդային

միութեան Հայաստանի բաժնի ներկայացուցչութեան (կցորդին) հայրենադարձուելու նպատակով: Այդ տարիներին՝ հայրենադարձութիւնը նկատուած էր բախտաւորութիւն: Հատ ու կենտ մնացած գաւառներից եւ Թեհրան քաղաքի շրջաններից օր ու գիշեր, նոյնիսկ ձմռան սառնամանիք օրերին, խոնուած էին դեսպանութեան առջեւը հայրենիք մեկնելու համար: Յրտից պաշտպանուելու համար կրակ էին վառում, ժամեր ու ժամեր սպասում էին հերթագրուելու եւ արձանագրուելու կամ իրենց փաստաթղթերը (դաքիւմէնթները) յանձնելու դեսպանութեան: Շատեր թողած իրենց աշխատանքը հայրենադարձութեան գործին էին լծուած, պատահում էր վէճ ու տուրուդմիտոց հերթականութեան վրայ եւ ոստիկանութեան միջամտութիւն:

Ինչ ոգեւորութիւն էր տիրում դիմորդների մէջ, խնդրում էին, աղաչում էին, ծածուկ մաղաւրիչներ էին փոխանցում միջնորդների միջոցով, որ իրենց շուտ ճամբայ դնեն հայրենիք: Հայաստանի դեսպանութեան կցորդներից յիշենք մի քանիսին, ինչպէս՝ Յովհաննիսեան, Ղուկասեան, Մելիքեան, Յովսէփեան եւ...:

Պրոլետարիայի կարգերը իրանահայ բանուորութեան եւ գիւղացիութեան մէջ խանդավառութիւն էին առաջացրել ի մասնաւորի Գաւառներից Թեհրան գաղթած ընտանիքների մէջ, որոնք տակաւին ապրում էին գոյապրուստի փնտրտուքի մէջ: Շատ-շատերը աշխատանքի եւ բնակարանի դժուարութիւններ ունէին՝ վարձուորներ էին, նրանք իրենց առօրեայ ապրուստը ապահովելու համար ընդգրկուած էին գանազան ծառայութեանց մէջ: Նրանք լսել էին, որ Հայաստանում ձրի բնակարան են յանձնում, աշխատանք դասաւորում եւ երեխաներին պարտադիր ուսման են տանում, նրանց մօտ համոզմունք էր դարձել, որ արդար ու երջանիկ կեանքը գտնուած է կոմիւնիստական աշխարհում, ուր բոլորը հաւասար մակարդակով ազատ կեանք են ապրում: Սակայն առաւելաբար հայրենիքի սէրն ու կարօտն էր, որ նրանց տանում էր դէպի հայրենիք, աստանդական կեանքից ձեռքազատուելու եւ տեւական կայք հաստատելու հայրենի հողի վրայ:

Մեզ ծանօթ Անդրանիկն էլ մէկն էր, որ հետամուտ էր հայրենադարձութեան աշխատանքներին: Նա Սուլթանաբադ գաւառից 1950-ական թուականներին ծնողի, երեք եղբոր ու երկու քրոջ հետ փոխադրուել էին Թեհրան եւ հաստատուել էին Վահիդէ թաղամասում վարձու բնակարանում, ութը շունչ միասին մէկ բնակարանում ապրելով: Նրանք իրենց ունեցած հաշամը, բնակարանը, արտերն ու պարտեզը՝ չորս հարիւր տարիների պապենական փոխն ի փոխ ժառանգութիւն-հարստութիւնը պարսիկ գիւղացիներին աժան գնով վաճառած, իրենց կապը գիւղից կտրած դարձել էին քաղաքաբնակ գիւղական սովորութիւններով, ժամանակը անվարան ընտելացնելու էր նրանց քաղաքային կեանքի ապրելակերպին:

Այն օրերին Անդրանիկը տասնեօթ տարեկան էր, տան մեծ գաւառ, բոլոր տնեցիները յոյսը դրուած

էր նրա վրայ: Պէտք էր որեւէ գնով աշխատանքի անցնել ընտանիքի գոյութիւնը պահպանելու համար: Անդրանիկը գիւղական վարժարանի կրթութիւն ունէր, տնեցիները նրա ուսման սեւ ու սպիտակ ճանաչած լինելով բաւարար նկատեցին եւ իրեն մղեցին որեւէ արհեստ սովորելու: Այն օրերի մեր գիւղացի ընտանիքների շատ-շատերի մտայնութիւնը այս էր, տեսողութեան հորիզոնը սահմանափակ, երբ էին քաղաք տեսել, երբ էին իմանում ուրիշ երկրներում ինչ է անցնում ու դառնում, երբ էին իմանում բարձրագույն ուսման արժէքը, միայն իրենց մտքի մէջ մտել էր, որ իրենց գաւառը մի արհեստ սովորի իր ապագայ կեանքը տնօրինելու համար: Մօտիկ ծանօթներից Մանաւազը, որ կօշկակարի արհեստանոց ունէր, նրան որպէս աշկերտ ընդունում է իր մօտ: Անդրանիկի ամենափոքր եղբայրը՝ Գարեգինը, երկու քոչրերի՝ Սաթենիկի եւ Արեգնազանի հետ միասին ընդունուեցին որպէս դպրոցական աշակերտ «Նայիրի» հայոց ազգային դպրոցում, իսկ միւս երկու եղբայրները՝ Բաբգէնը եւ Վազգէնը՝ նոյնպէս արհեստ սովորելու դիմեցին, Բաբգէնը՝ տեխնիկ մեքենաշինութեան, իսկ Վազգէնը՝ երկաթագործի:

Անդրանիկը գոհ եւ ուրախ էր գործից, նա իր ուշիմութեան եւ աշխատասիրութեան շնորհիւ կարճ ժամանակում դառնում է կանացի եւ տղամարդու վարպետ կօշկակար շահելով տիրոջ՝ Մանաւազի, համակրանքն եւ վստահութիւնը, նա լայն իրաւունքներ է ստանում խանութը կառավարելու եւ յաճախորդների հետ կապուելու համար: Այդ ժամանակներում կօշկակարութիւնը յարգի արհեստ էր նկատուում, երիտասարդները քաշուած էին դէպի այդ արհեստը, քանի որ պահանջարկը լաւ էր եւ եկամուտը գոհացուցիչ: Այն տարիներին դեռ կօշկակարութիւնը՝ կօշիկ կապելը, մեքենայացուած չէր եւ կատարուում էր ձեռքով:

Անդրանիկն իր շրջապատում ծանօթանում է հայրենասէր գործիչների հետ եւ նրանց հետ յարաբերուում, դասախօսութիւնների եւ ժողովների մասնակցում, մշակութային եւ կազմակերպչական գործերում օգտակար մէկն է դառնում:

Նա իր համեստ ու ընկերասէր բնավորութեամբ յաջողում է իր համատարիք արհեստակիցներից, որոնք տարբեր գաւառներից էին, մի խմբակ կազմել: Նրանք թիւով հինգ ընկերներ էին՝ Արսէնը, Հայկը, Արամայիսը, Արմէնը եւ ինքը:

Անդրանիկն իր խմբակի ընկերներին որոշ ժողովներին, հանդիպումներին մասնակից էր դարձնում, նրանց մտքերը զարգացնելու նպատակով ընթերցանութեան համար գրքեր էր առաջարկում եւ քաջալերում էր հայերէն ու պարսկերէն գրքեր եւ թերթեր կարդալ: Հինգ հայեր, հինգ սրտակիցներ, հինգ գաղափարակիցներ:

Հինգ տարբեր թաղերից իրար շուրջ հաւաքուած հայեր:

Հինգ երիտասարդ հայեր սրտերը հայրենիքի համար թրպրտացողներ:

Նրանք առնուազն շաբաթը մէկ անգամ իրար շուրջ էին հաւաքում խօսելով երկրի քաղաքական դաշտի եւ հայկական կեանքը յուզող խնդիրների շուրջ:

Այդ տարիներին հայրենադարձութիւնը համայնքի կարեւոր հարցերից էր, գրեթէ իւրաքանչիւր հայի տնում խօսուած էր դրա

մասին: Ահա այդ ուղղութեամբ աշխատանքներ էր տարուում: Այդ փոքրիկ խմբակի ուղեղն ու ղեկավարը Անդրանիկն էր, որին ընկերները կոչում էին՝ «խմբի ուղեղ»-ը:

-Տղե՛րք, հինգաբարթի գիշեր կը պատրաստուէք առաւօտը վաղ գնանք սար, էնտեղ կարեւոր բան ունեմ ասելու:

Ով էր որ սիրով չընդունէր եւ համաձայն չլինէր:

Մայիսեան ուրբաթ օր, ոչ աշխատանքի օր, դեռ արփին իր կենսատու հրազունը ցոյց տուած, առաւօտուայ լուսնուծութիւն հինգ ընկերներ, իւրաքանչիւրը ուսապարկը թիկունքին, Շմրանի սարն ի վեր գազաթն են բարձրանում:

Լեռնագնացութիւնը անծանօթ մարզանք չէր նրանց համար, Շմրանի սարը նախապէս բարձրացել եւ ծանօթ էին նրանց:

Շմրանի սարը ամբողջութեամբ եզերում է Թեհրանի հիւսիս, նա հենց Ալբորգեան լեռնաշղթան է, որի նշանաւոր գագաթն է Դամաւանդը իր 5865 մետր բարձրութեամբ, նրա գագաթներից են նաեւ Թոչայը, Փալանգ Չայը, Սփիդ-Քամարը, Շերուինը, Քուլաք չայը եւ այլն: Լեռնաշղթան նմանում է ուղտերի շարանի, որոնք մետաքսի ճամփով արեւելքից արեւմուտք են գնում բեռնաւորուած:

Լեռնաշղթան հարուստ է աղբիւրներով եւ հոսող վարար գետերով, որոնք գոյանում են ձմռան սառնամանիքին առատ ձիւնի տեղանքից խմելու ջուր եւ ելեկտրականութիւն հայթայթելով հակայ Թեհրանի եւ շրջանների բնակչութեան համար:

Հինգ ղօչաղ (կտրիճ) երիտասարդներ տաքուկ հագնուած, սապոկները ոտքներին, ձեռնափայտը ձեռքներին, համաչափ քայլերով, իրենց առջեւը ունենալով Անդրանիկին քայլում են արահետներով սարն ի վեր: Դեռ արեւը մնում էր էն շատ հեռուները, ոչ ցոլքն էր երեւում եւ ոչ էլ գլուխը, միայն գնալով երկնակամարը կաթնագոյն էր դառնում:

Գարնանային եղանակ էր, սակայն բարձունքներում սառը քամին փչում էր անսանձ, այս կողմերում մինչեւ գարնան վերջերը գիշերուայ ընթացքում խստաշունչ կծող ցուրտ է, գագաթներին ձիւնը նստած, միայն արեւի ծագելու հետ օդը որոշ չափով տաքանում է:

Փոքրիկ Ղոկատը լուռ ու խոհուն, զգոյշ քայլերին ձեռնափայտերի օգնութեամբ, շղթայի օղակների նման մէկը միւսին հետեւելով, վիթխարի լեռան գանգուածի գառիվերն էին բարձրանում հանդարտ ու խաղաղ:

-Ախպրտի՛ք ջան, ականջ արէք ինձ:

Անդրանիկն էր տղաների առջեւը բարձրին կանգնած, գաւազանին յենուած, բամբ որոտան ձայնով խօսքը ուղղած ընկերներին:

-Ինչպէս ասել եմ ձեզ, էսօր կարեւոր հարցի համար եմ ձեզ բերել էստեղ, դրա մասին կը խօսեմ, երբ նախաճաշի նստեցինք, դէ՛հ, տղերք ջան, շարունակենք մեր ճամբան մինչեւ արեւը լաւ բացուի, իր ճառագայթները կենսատու փոռի բոլորիս վրայ եւ օդը տաքանայ, քայլենք մէկս միւսին ուշադիր եւ հոգատար:

Տղաները ընկան մտքերի մէջ,

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՂԲԻՐ ՀԵՂԻՆԱԿ՝ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՔԻՐՔԵՏԱՆ

ԱՐՄԵՆԱԿ ԵՂԻԱՅԵԱՆ

Վերջերս հաճելի անակնկալը ունեցալ ստանալու «Հայրենի աղբիւր»-ի միջնակարգի չորս կարգերու ակնահաճոյ ու ճաշակաւոր, հայեցի ու հայաբոյր ձեւաւորումով հատորներու նորագոյն հրատարակութիւնները: Ինծի համար շարքը նորութիւն չէ. անոր բովանդակութեան վերահասու դարձած եմ մօտաւորապէս երկու տասնամեակ առաջ եւ տրամադրութեանս տակ ալ ունեցած եմ քանի մը լրիւ շարքեր իւրաքանչիւր կարգէն, եւ երկար ապրած եմ անոնց մտերմութեան մէջ՝ շատ յաճախակի թերթատումներով ու վերընթերցումներով. սակայն տարիներուն հետ այդ օրինակները շոգիացան, քանի որ գանազան ծնողներ եւ աշակերտներ, չեմ գիտեր ինչու եւ ինչպէս, սովորութիւն դարձուցած են ինձմէ իրենց պակտող դասագիրք մը կամ դասագիրքեր ինդրել, իսկ ես միշտ ալ սիրալոյսով ընդառնած եմ անոնց խնդրանքին: Այսպէս է որ այլազան դասագիրքերու ամբողջական շարքեր ձեռքս ելած ու գտած են իրենց հասցէատէրերը, իսկ ես մնացած եմ...առանց որեւէ նմուշի: Բան մը որուն համար չեմ ամսուսար անշուշտ:

Հայրենի աղբիւրներու այս նոր հատորները կը կրեն արդէն՝ Գ.Ե, իսկ երբեմն ալ Դ. տպագրութիւնեան նշումները, ինչ որ ինծի համար ըմբռնելի է երկու թելադրանքով. նախ անոնց երկարամեայ ու անընդմէջ կիրարկութիւնը, որով բնական էր, որ պահեստները սպառէին եւ պէտք ըլլար հրատարակել նորերը, իսկ երկրորդ պատճառը հեղինակին կատարելութեան ձգտումն է. Քիւրքեան այն հեղինակն է (եւ անհատը, ինչպէս կը ճանչնամ զինք մօտաւորապէս լիստեն տարիէ ի վեր), որուն միտքը ոչ մէկ տեղքայլ ու լծացում կը ճանչնայ, հետեւաբար նորին փնտռութիւնն ու կատարելութիւնն ձգտումն ալ պիտի մղէին զինք, որ միշտ վերանայելու, վերանորոգելու ու վերանորոգուելու (ուրեմն նաեւ վերահրատարակուելու) ձգտումը երկրորդ բնութիւն մը դառնար, ու իրօք ալ դարձած է ան, իր մէջ, բան մը, որուն բոլոր դրական արդիւնքները երեւելի են այս չորս շքեղ հատորներու երկայնքին:

Արեւմտահայ իրականութիւնը հաւանաբար այնքան ալ պէտք չու-

նենար ուշացած գրախօսիս այս տողերուն, քանի ես արդէն կը գրեմ հանրօրէն ծանօթ իրողութեանց մասին միայն, այսուհանդերձ արդար ու պարկեշտ տուրք մը, թէկուզ ուշացումով հատուցուած, կը կարծեմ, միշտ ալ ընդունելի կամ գէթ հանդուրժելի պէտք է ըլլայ: Քիւրքեան արեւմտահայ մանկավարժական մտքի երկար շղթային մէջ ունի իր ուրույն տեղը. ան երկարամեայ հետեւողականութեամբ իր մէջ համատեղած ու նոր բարձունքներու հասցուցած է այն բոլոր դրական գիծերը, դրոյթներն ու աւանդոյթները, որոնք ահա աւելի քան երկու դարէ ի վեր հաստատուած են մեր մէջ՝ սկսած 1790-ական թուականներէն, երբ հաստատուեցան առաջին արեւմտահայ դպրոցները ու գրուեցան առաջին դասագիրքերը: Իր վաստակին որակով ու քանակով, ան ամբողջ հաստատութիւն մըն է, որ կը բովանդակէ՝ ա) միջնակարգի ներկայ չորս հատորները. բ) որոնց կ'ընկերանան քերականական-լեզուական չորս այլ հատորներ. գ) հանդերձ ուղեցոյցով մը, որ կը դրուի դասաւանդող ուսուցիչին տրամադրութեան տակ. դ) ասոնց վրայ գումարած գրականութեան երկու հատորները՝ բարձրագոյն կարգերու համար. ե) անգլիախօսներու եւ ֆրանսախօսներու յատուկ հայերէնի ուսուցման ձեռնարկներու. զ) եւ վերջապէս գրական երկերու խտացուցած-պարզացուած մատենաշար մը, որ կը միտի հրապուրել ընթերցասէր դպրոցականները: Այս բոլորին իրագործումին մէջ Քիւրքեան մնացուն գործակից ունեցած է Մարտ քիւրքեանը, որ երբեմն նաեւ հեղինակակից է իրեն:

Միջնակարգի ընթերցարաններէն, որոնք մեկնակէտ կը հանդիսանան մեր այս նշմարին, իւրաքանչիւրը բաղկացած է միջին հաշուով 150 էջերէ եւ դարձեալ միջին հաշուով՝ 25 հատուած-դասերէ: Այս ծաւալները ընտրուած են այն նախատեսութեամբ ու հաշիւով, որ դպրոցական տարեշրջանի աւարտին ոչ մէկ դաս դուրս մնացած ըլլալ, քանի բոլոր հատորներն ու գանոնք կազմով գլուխները շարադրուած են գիրար աստիճանաբար զարգացնելու ու գիրար ամբողջացնելու տրամաբանութեամբ: Այնպէս որ կարելի է կամ աւելի ճիշդը՝ մեղք պիտի ըլլար, որ այս հատորները ընտրու-

վի կամ հատուածաբար կիրարկուէին: Պէտք է դասատուն այնպէս մը կազմակերպէ իր ժամանակն ու դասաւանդութիւնը, որ տուեալ հատորը աւարտէ համապատասխան տարուան ընթացքին, եւ եթէ կարելի չէ հեղաւ այդ, ապա ան լրացուի յաւելեալ դասապահերով, իսկ յոռեգոյն պարագային՝ շարունակուի յաջորդ տարի եւս, թէկուզ կարգի խախտում յառաջանայ այդպէսով:

Ինչ կը վերաբերի հատուած-դասերուն, ապա ասոնք իրենց կարգին իմբուած են բնաբաններու շուրջ. իւրաքանչիւր բնաբանի մէջ կը մտնեն միջին հաշուով 5-6 հատուածներ՝ վերցուած առհասարակ հայ գրականութենէ (արեւմտահայ թէ արեւելահայ), իսկ երբեմն ալ բնաբանի ծաղկումին սատարող օտարալեզու գրականութենէ հատուածներ, որոնց բոլորն ալ կը յատկանշուին իրենց թարմութեամբ, խորագոյն ճաշակով, գեղարուեստական ցանկալի մակարդակով, այլեւ գանոնք օգտագործող պատանիներու տարիքային ու իմացական մակարդակներու առաւելագոյն նկատառումով: Ոչ մէկ անտեղի կամ անմարսելի հատուած մտած է չորս հատորներուն մէջ. գրաւիչ են բոլորն ալ, ժպտուն, երգեցիկ ու կենսախիւն: Կը մնայ որ ճիշդ տեսնուին ու ճիշդ սերտուին անոնք, եւ ճիշդ կազմակերպուի դասը ուսուցիչին կողմէ:

Այս նպատակին համելու համար՝ հեղինակը դիմած է խաղին պահանջած բոլոր միջոցներուն: Նախ իւրաքանչիւր բնաբան ունի իր մօտաւորապէս մէկ էջանի մուտքը, որ կը ծառայէ տուեալ բնաբանի ծաօթացումին: Սա յարաբերաբար ընդհանրական բնոյթ ունի, որ աւելի կ'առնչուի պատանիներու մտային զարգացումին: Կը հետեւին բնաբանը կազմող հատուածները, որոնցմէ իւրաքանչիւրը իր կարգին օժտուած է աւելի փոքրիկ մուտքով մը, որ պիտի ծառայէ ընկալելի դարձնելու տուեալ հատուածը կամ օրուան դասը: Խոհանոցային բուն աշխատանքը, ես պիտի ըսէի՝ մեծ ու անխառն վայելքը, կը սկսի այս նախապատրաստութիւններով, երբ ուսուցիչ եւ աշակերտ միասնաբար՝ բացատրական ընթերցանութեան ճամբով պիտի բանան սերտուող հատուածին թաքուն ծալքերը: Եւ իրօք ալ նախադասութիւն առ նախադասութիւն եւ պարբերութիւն առ պարբերութիւն կը բացուին այդ ծալքերը՝ ամէն անգամ քիչ մը աւելի լուսաւորելով ընթերցողին միտքը ու քիչ մը աւելի գայն կապելով սերտուող հատուածի

հմայքին՝ շնորհիւ այն խելացի ու թելադրական հարցումներուն, որոնք ուղղուած են հատուածին կից, էջի աջին եւ այն նոյն մակարդակով, ուր կը գտնուի լուսաբանելի նախադասութիւնը կամ պարբերութիւնը: Այսպէս աւարտող իւրաքանչիւր հատուած նոր յաղթանակ մըն է աշակերտին, բայց նաեւ ուսուցիչին համար, ինչպէս նաեւ պարագայական ոեւէ ընթերցողի համար, որոնց աչքերը անկասկած պիտի ճառագայթեն գեղարուեստական անխառն հաճոյքի մը տուած վայելքի սքանչացումով: Ուրիշ բառով կարելի է բնորոշել այդ ընթերցումները. անոնք սքանչացումի մէկական անկորնչելի առիթներ են արդարեւ: Այս բոլորը հաստատելու համար կարելի է մխրճուիլ Հայրենի աղբիւրի էջերուն առանց դպրոցական ըլլալու ալ, մանաւանդ յայտնաբերելու համար, թէ ինչ կը նշանակէ խելացի ընթերցում կատարել, իսկ անկէ անդին գրականութիւն սիրելը, գրականութիւն գնահատելն ու ընթերցասէր դառնալու ճամբան մեծապէս պիտի հեշտանան:

Հատուածներու ուսուցողական դերը այստեղ չի վերջանար: Իւրաքանչիւրին աւարտին կը գտնենք տակաւին մէկ-երկու այլ հարցումներ, որոնք կ'առնչուին հատուածի ընդհանուր բովանդակութեան գնահատումին եւ իւրացումին, եւ որոնցմէ իւրաքանչիւրը կրնայ նիւթ հայթայթել բանաւոր կամ գրաւոր փոքրիկ շարադրութեան մը, առնուազն պարբերութեան մը կազմութեան: Ապա կը հետեւի բուն շարադրութեան նիւթը, որ այլեւս առեղծուածային ու անկապակից յանկարծաբանութիւն մը պիտի չըլլայ երբեք, այլ ամբողջ դասի ընդմէջէն քայլ առ քայլ սաղմնաւորուած ու հասունացած գաղափարներու ստեղծագործական համադրում մը, որ պէտք է յաջողի դիւրաւ ընել պատանին: Որուն վարձատրութիւնը պիտի ըլլայ այն, որ այս բոլորէն ետք ան պիտի աւելի իմաստնանայ, աւելի մարդկայնանայ, աւելի հայնանայ:

Բացատրական ընթերցանութեան կողքին իւրաքանչիւր հատուածի կը հետեւի լեզուական-գործնական աշխատանքներու շատ կոկիկ փունջ մը, որ կ'ընդգրկէ լեզուի բոլոր կրթանքները՝ բառագիտական, բառակազմական, ձեւաբանական, շարահիւսական եւ այլն, որոնց բոլորը կը բխին սերտուած հատուածի լեզուական միջավայրէն տրամադրուող ատաղձէն եւ ձեւով մը անոր գործնականացումն

Շար.ք էջ 19

Bedros S. Maronian
818/500-9585

Siamanto B. Maronian
818/269-0909

SERVING THE COMMUNITY SINCE 1975
More locations and more ways to service your insurance and financial needs

<p>6300 Wilshire Blvd, Suite 1900 Los Angeles, CA 90048</p> <ul style="list-style-type: none"> • Life Insurance • Health Insurance • Group & Individual • Long Term Care • Disability 	<p>805 East Broadway Glendale, CA 91205</p> <ul style="list-style-type: none"> • Estate Planning • Will & Living Trust • Full Annual Review • Mortgage Protection • College Planning 	<p>300 N. Lake Ave, Suite 500 Pasadena, CA 91101</p> <ul style="list-style-type: none"> • Workman's Compensation • Employee Benefits • Annuity • IRA • 401K & 403b
--	---	---

A.B.A. INSURANCE SERVICES

Insurance coverage can help you financially!
Ապահովագրութիւնը Աճիրաճեղաւ է

Coverage & Protection should be on the top of your priority list.

Seniors 65 & Up Medicare Supplements • Insurance • Prescriptions Drugs RX • Benefits

ՅՈՎՐԱՆՆԵՍ ԶԱՆՆԵՍԵԱՆ 1929-2013

ԱԼՊԵՐՄԻՆԱՍԵԱՆ

Գրեթէ անկարելի է իրարմէ բաժնել «Հայ Ժողովրդական երգը», «Շիրակէն», իսկ «Շիրակ» երգարանները Յովհաննէս Հաննէսեանէն:

Յիսունէ աւելի երկար տարիներու վրայ ընթացող մեր բարեկամական եւ ընտանեկան կապերը Գեւորհան-Հաննէսեան ընտանիքներու հետ, իմ ուսիս կը դնէ այս դժուարին պարտականութիւնը՝ գրել Յովհաննէսի մասին, անոր նախասիրութիւններուն եւ ծանր ու լուրջ շուքին մասին:

Պատանի էի, 1957ին, երբ առաջին անգամ գիրար տեսանք «Federal Bank Du Liban»-ի գրասենեակը:

Քոչրս՝ Սօսի Գեւորհանը, որի հետ նոյն գրասենեակը կ'աշխատէինք, Յովհաննէսին ընտրեալը որպէս կեանքի ընկեր, աւելի խթանեց մեր բարեկամական մտերմութեան կապերը:

Այն ինչ որ սկսաւ Լիբանանի մէջ, շարունակուեցաւ Լոս Անճելոսի մէջ աւելի քան երեսուն տարիներ:

Հակառակ չէր կատակելու եւ գուարթախօսութեան, բայց իր օրուայ ժամերու առիւծի բաժինը կը գրաւէին իր շատ լուրջ գրական աշխատանքին եթէ կարենար օրուայ ժամերը 24էն 48 ժամի վերածել ինք «Մեծ Այո» մը պիտի ըսէր, յատկացուելով աւելի քան 75/100ը կարգալու եւ գրելու:

Իր հետաքրքրութեան առարկայ եղած էին ֆուտպոլը, գոր խաղաց իր երիտասարդ օրերուն Հ.Մ.Մ.ի «Փարամագ» խումբին, թատրոնը, երգահանդէսները եւ ասմունքի երեկոները:

Դասն ու դպրոցը Յովհաննէսի առաջին սէրն էր, ան աւարտեց Սահակեան վարժարանի այդ օրերու ճրգ դասարանը եւ ապա շարունակեց իր ուսումը Պէյրութի ճեմարանը եւ շրջանաւարտելէ վերջ ան վերադարձաւ իր նախասիրած Սահակեան վարժարանը, տնօրէն Բենիամին Ժամկոչեանի հրաւերով. դասաւանդելու աւելի քան 6-7 տարիներ:

Յովհաննէսի կեանքը 360 աստիճան դարձուածք մը ըրաւ, երբ եղբայրը՝ Կարապետ տպարան մը բացաւ եւ ինք զգաց թէ իր ներկայութիւնը այդ գործին մէջ աւելի կարեւոր էր, քանի Կարապետը տպագրութեամբ կը զբաղէր, իսկ ինքը՝ մնացեալով:

Եւ կեանք առաւ «Շիրակ» երգարանը՝ Յովհաննէսի լուսագոյն եւ մեծագոյն կտակը Սփիւռքահայութեան, յատկապէս 1950 ական թուականներուն, ուր միայն լսելի էին «Շարքիները» մեր բոլոր առիթներուն ու Շիրակ երգարանի յայտնութիւնը ստեղծեց այդ արթնութիւնը, վերադառնալու մեր օր-

րանը, հայ երգի եւ պարի աշխարհը: Տարիներ նոր՝ երգարանը նոր, միշտ աւելի զարգացած եւ աւելի հաստատիր: Ձայնագրեալ, լեցուն տեղեկութիւններով երգիչներու, երաժիշտներու եւ հեղինակներու մասին:

Միշտ պատնէշի վրայ, Յովհաննէսը չգոհացաւ միայն երգարաններով, հրատարակեց աւելի քան 150 հատորներ, աշխուժացնելով գրական շրջանակը, յատկապէս բառարաններու շարք մը, եւ պարբերաթերթեր, ամսագրեր եւ այս բոլորին կողքին միացեալ նահանգներու մէջ ալ հրատարակեց «Գաղթը վէրքով ու Երգով», հատորը, իր կեանքի եւ մեր կեանքի արկածախնդրութիւնը:

Կարելի չէ խօսիլ Յովհաննէսի մասին եւ չլիզել իր կեանքի լաւագոյն ընկերը՝ Սօսին (Գեւորհան), սապէս ըսած իր «Life insurance»-ը, այո՛, Սօսին եղաւ այս հսկայ կադրիին կունակ կեցող նեցուկը, եւ իրենց յիսունէ աւելի երկար տարիներու երջանիկ օճախը ճոխացաւ երկու աննման մանչ գաւակներով՝ Շահէն եւ Հրաչը, որոնք այս աննման գոյգին շուքին տակ դարձան արժանաւոր գաւակներ, եւ ճոխացուցին իրենց ընտանիքը անուշիկ թոռնիկներով:

Յովհաննէսը վերջին տարիներու դժուար օրերուն իր թոռնիկները եղան իր դեղահատները, տալով իրեն սէր եւ ուրախութիւն:

Սօսին վերջին մի քանի տարիները եղան իր կեանքին դժուարագոյն հանգրուանը, երբ Յովհաննէսը առողջութիւնը սկսած էր իր վայրէջքին, հասաւ այն օրը եւ Տէրը գինք կանչեց իր մօտ, սուգի մատնելով իր հարազատները եւ անթիւ ու անհամար բարեկամները:

Իր ժամանակին, մենք լուսարձակի տակ պիտի առնենք Յովհաննէսի կեանքն ու վաստակը, բայց այսօր մեր ցաւակցութիւնները կ'երթան մեր բոլորին սիրելի Սօսին, Շահէին, Հրաչին, թոռնե-

ՅԱԵՐԺԱՓԱՅԼ ՔԱՐՄԵՆ ՄԱՐԹԻՆ

Շողուն հայեացքը կապոյտ երկնքի, Նայիրեան երկրում ձայնը կը հնչի.

Լոյսեր են պատել ամբողջ աշխարհին, Անխախտ հւատքով մեր սերունդներին:

ԱՍՏՈՒԱԾ
Յայրենիք, Յայոց լեզուն,
Չանգերն են հնչում մեր սուրբ վանքերի,
Յաւատքի հոգով անմար սրտերին:

Փա՛րքուպատիւմերագինհայոց,

Կերտող, շինարար իր արուեստներով,
Ոսկեղնիկ տառերն երկնային աստղեր,
Կարկաչ հնչիւնով քաղցր, աներեր:

ԱՍՏՈՒԱԾ
Յայրենիք, հայոց լեզուն,
Դեղնաւուն աշնան ծով բարիքներով,
Կանաչ ու զմրուխտ գարունն է գալիս,
Յրաշք հայրենիք Յայաստան ազատ,
Մեր չքնադագեղ երկիր Նայիրեան:

ՆԱՐԱՏԱԿՆԵՐԻՆ ԳՐԻՇ ԴԱԹԵԱՆ

Մեր սրտերի մէջ բուսել են ծաղիկներ,
Ծաղիկները ձեր սիրոյ,
Նուիրումի ծաղիկները անթառամ
Ու բիւրաւտ,
Կեանքի, սիրոյ ու քաղցրութեան վայելքով:

Բայց եւ պատած
Ձեր սրբազան հուր վրժի փուշերով,
Ձինաւորուած ու զինավառ
Ասպետական մեր ուխտով,
Որ տանում ենք
Ու կտանենք
Նուիրական մեր պայքարը
Ետ խլելու ձեզ մահից,
Ետ խլելու իրաւունքը ձեր կեանքի,
Մեր կեանքի ու ժառանգութեան իրաւունքը անժամանց,
Որով դոփում է մեր սիրտը,
Ընթացք տալիս մեր կեանքին,
Ոգի բաշխում
Յայրենիքին մեր ծաղկոյ,
Որ տարածուի
Ու ընդգրկի
Ձեր սուրբ արեամբ ոռոգուած
Յայ դաշտերը,
Յայ սարերը,
Յայ ձորերը,
Յայաստանը ամբողջական փառապանծ:

Մեր սրտերի մէջ են բուրում
Ծաղիկները ձեր շնչի,
Ձեր խօսքի ու պատգամի,

Որով ձեր սէրը խոստացաք
Ձեր սիրածին,
Մեր մայրերին,
Մեր հայրերին,
Յայրենիքին, հայրենիքին սիրատուն:

Ու բուրեցին ծաղիկները վարդացած,
Որ բուրում են ձեր իղձերով,
Որ բուրում են մեր կեանքում,
Իմաստ տալիս մեր սիրոյն,
Ժողովրդին, հայրենիքին,
Մեր սիրոյն,
Եվ սերունդին,
Որ եղան մեր ծնողները,
Որ մենք եղանք
Ձեզ հարազատ ժառանգորդ,
Ու սերունդին,
Որ ծաղկում են մեր սիրոյց,
Ու տօնում են հայրենիքը
Յայրենական զեղումով,
Նուիրումվաճարողականսրբագին:

Մեր սրտերի լայն դաշտերը
Ծաղկավառ են
Ձեր երփներանգ գոյներով,
Որ մեր կեանքի հենքն են լցնում
Աւանդական իմաստով,
Բովանդակութեամբ բանի,
Ծիածանով կամարակապ,
Որ գրկում է հորիզոնը
Յայրենիքի բովանդակ:

Մեր սրտերի մէջ են բուսել
Ծաղիկները ձեր սիրոյ,
Ձոռողութեան ու կտակի
Ծաղիկները անթառամ:

րուն Հաննէսեան, Գեւորհան ընտանիքներուն:
«Շիրակաչէնը» առանց Յովհաննէսին... Այո՛, իր աթոռը թա-

փուր պիտի մնայ ամէն շաբաթ օրերը:
Հողը թեթեւ գայ վրադ՝ «քեռայր»:

VISIT YOUR APP STORE AND DOWNLOAD FREE

THE FIRST ARMENIAN NEWS OUTLET APP AVAILABLE FOR ALL YOUR DEVICES

Չարիքն առօրեական ու սովորական է

ՇԱՔԷՆԻԻՑԵԱՆ

Չարիքն առօրեական ու սովորական է այն ժամանակ, երբ հասարակութիւնը դառնում է անտարբեր 20/07/2013 , Գրական թերթ Յուլիսի 15-ին Հայաստանի պետական ֆիլիսարմոնիայի Առնօ Բաբաջանեանի անուան համերգասրահում տեղի ունեցաւ իսրայէլցի գիտնական, պատմաբան Յաիր Աուրոնի «Անընդունելի անտարբերութիւն» գրքի հայերէն հրատարակութեան շնորհանդէսը:

Մեծ եղեռնի մասին ճշմարտութիւնը պատմելու համար հեղինակը արխիւային ծաւալուն հետազոտութիւնների հիման վրայ վերլուծում է անցած դարասկզբի պաղեստինեան հրէական համայնքի եւ սիոնիստական շարժման ղեկավարների վերաբերմունքը Հայոց ցեղասպանութեան հանդէպ՝ քաղաքական ուժերի դիրքորոշումների, ինչպէս նաեւ գուտ բարոյական տեսանկիւնից: Ըստ ՀԳՄ նախագահ Լ. Անանեանի՝ «Անընդունելի անտարբերութիւն» գրքով Աուրոնը, արխիւային նորայայտ փաստերի հիմքով բարձրաձայնելով ճշմարտութիւնը Հայոց ցեղասպանութեան մասին, մի կարեւոր քայլով մօտեցնում է ողջերի եւ մեռելների աշխարհում ապրելու «երկկնցադութեան» վերջնական լուծումը:

Համեմատութիւն անցկացնելով հայերէն եւ անգլերէն վերնագրերի միջեւ՝ նա անդրադառնում է դրանց սկզբունքային տարբերութիւններին: Ըստ նրա՝ անգլերէն տարբերակը «Անտարբերութեան առօրեականութիւնը» աւելի ստույգ է տալիս այն բանային, որ բացում է հեղինակի ասելիքը: ՀՀ ԳԱԱ պատմութեան ինստիտուտի տնօրէն Աշոտ Մելքոնեանը Յաիր Աուրոնին բնութագրեց իբրեւ խիզախ ու անաչառ հեղինակի, ում հետաքրքրում է այն խնդիրը, թէ ինչպէս կարող է ցեղասպանութիւն ապրած ժողովուրդը մոռացութեան տալ Հայոց ցեղասպանութիւնը: Ըստ Ա. Մելքոնեանի՝ հեղինակն իր ինը գլխից բաղկացած գրքում Հայոց ցեղասպանութիւնը համարելով Հրոլքոսթի նախերգանք, փաստում է այն միտքը, որ թէ ժամանակին դատապարտուէր Հայոց ցեղասպանութիւնը, Հրոլքոսթը տեղի չէր ունենայ: Գրող, հրատարակախօս Զօրի Բալայեանը ցաւով նշեց, որ գիրքը 14 տարի ապրել, գործել,

աշխատել է իսրայէլում, բայց Հայաստանում այդ մասին չէն իմացել, այնինչ պարզում է, որ դա միակը չէ: Նա ընդգծեց այն միտքը, որ առհասարակ ցեղասպանութիւնն ընդունում են բոլորը, ուրիշ հարց է ղեկավարների պահուածքը. ցեղասպանութիւն չեն ճանաչում պետութիւնները: Քննեթի նախկին պատգամաւոր Յաիր Յաբանը նշեց, որ 24 տարի պայքարում է, որպէսզի չուրացուի Հայոց ցեղասպանութիւնը: Նա խոստովանեց, որ հպարտանում է փաստերի բացայայտման մէջ բազմաթիւ հրէաների դերակատարութեան ու վկայութեան, Ֆրանց Վերֆել ունեցող ազգի գաւազը լինելու համար: Եւ ամաչում է, որ իր երկիրը դեռեւս քաջութիւն չունի ճանաչելու Հայոց ցեղասպանութիւնը եւ Ապրիլի 24-ը նշելու պաշտօնական օրացոյցում: Հայոց ցեղասպանութեան թանգարան-ինստիտուտի տնօրէն Հայկ Դեմոյեանը ինստիտուտի գիտխորհրդի կողմից Յաիր Աուրոնին պարգևատրեց «Ֆրանց Վերֆել» Ոսկէ մեդալով: Յաիր Աուրոնը շնորհակալութիւն յայտնեց բոլոր աջակիցներին եւ յոյս յայտնեց, որ գիրքը կը դառնայ հայ հասարակութեան սեփականութիւնը: Նա խոստովանեց, որ իրեն յուզում է, թէ ինչո՞ւ իսրայէլը չեղաւ Հայոց ցեղասպանութիւնն ընդունող առաջին երկիրը:

«Մենք պայքարում ենք նաեւ ապագայի ցեղասպանութիւնների դէմ, մենք՝ հրեաներս ու հայերս, չենք կարող լինել այն ազգերից, որ կ'իրականացնեն ցեղասպանութիւններ, չենք կարող անտարբերութեամբ նայել, թէ ինչպէս է տեղի ունենում մէկ այլ ազգի ցեղասպանութիւնը: ...Համոզուած եմ, որ ժխտելով հայ ժողովրդի նկատմամբ իրականացուած ցեղասպանութիւնը, մենք պղծում ենք մեր սեփական Հոլոքոսթի ժառանգութիւնը», - ամփոփեց հեղինակը: Շնորհանդէսի ընթացքում հատուածներ ընթերցուեցին «Անընդունելի անտարբերութիւն» գրքից: Երաժշտական կատարումներով ելոյթ ունեցաւ Երեւանի պետական կամերային երգչախումբը: Գիրքը ուսուցիչից թարգմանել է Աննա Սաֆարեանը, առաջաբանը գրել է Զօրի Բալայեանը: Գրքի հրատարակութիւնն իրականացրել է մոսկուաբնակ գործարար Կարէն Բաղդասարեանը:

ԽՆՈՒԱՑՈՂ ԲԱՆԵՐ

ՋԱՆԻԲԵԿ ԶԱՆԻԲԵԿԵԱՆ (ԿՈՇԵՑԻ)

Ոչ մարդ գարմացնող եմ եղել, ոչ էլ մտքովս անցել է ինքս ինձ գարմացնել, երբ հիմանականում՝ սովորական բանուորութեամբ ապրող մարդու ճամբայ է եղել իմս: Եւ ոչինչ, որ շատ լաւ ապրեցնող պայմաններ չեմ ապահովել, բայց ընտանեօք երբեք դժգոհանքի խմոր չենք շաղել: Այո, ես ու սիրուած կինս՝ Էմման, եւ էլ աւելի սիրելի մեր երեխաների հետ՝ համերաշխ առօրեայ ապրելով ենք առաջացել:

Եւ, անշուշտ, պատկերացումներ չէի սնում, թէ ծերութիւն ասած բանը տեղ հասնելուց յետոյ երբեմնի երազանքներս իմ առաջ՝ մի նոր ճամբաբաց են անելու, եւ հենց մեր տան մէջ ինձ առանձին սենեակ է յատկացուելու: Ինչպէս նաեւ շատ անգամ եմ ասել, որ ժամանակաւորապէս օտարութեան ի վեր՝ այդ սենեակ-խուցն իմ աչքին՝ մեր վանքածորի քարայրներից մէկն է երեւացել, որում՝ քարապատ առաստաղից գլխիվար կախուած չղջիկները լռին հանդիսատես են լինելու...

Այսպիսին էր բանը, երբ կարծես շատ-շատ երկարատեւ քնից արթնացայ ու թուղթ-գրիչի ձայնեղ կանչերն առա...

Ու թէեւ այդ կանչ-գրնագրերը տասնամեակներ շարունակ լսում էր իմ ներաշխարհում, բայց անդրադառնալու հնարաւորութիւնը բացառուած էր: Յանուն որի, նոյնիսկ չէի կարող երազել, թէ մի նոր ժամանակաշրջան է սկզբնաւորուելու, եւ այդ նորովի հնարաւորութեամբ՝ ես ու ես եմ մնալու...

Ասել է, թէ ես ու ես շալակիս քթոցը վար բերելուց ի վեր՝ 15 տարի է բոլորում, եւ 15 գրքեր հրատարակուելուց յետոյ էլ՝ տակաւին շալակիս քթոցի յատակին բաներ կան ու բաներ են խլուլում...

ՕԳՆԵՆՔ ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻ ԿԱՐՕՏԵԱԼ ԵՐԱԺԻՇՏ-ԵՐԱԺԻՇՏՈՒՅԻՆԵՐՈՒՆ

ԳՐԻԳՈՐ ՓԻՏԷՃԵԱՆ
(Պատուոյ փրոֆէսոր Երեւանի Կոմիտասի Անուան Պետական Կոնսերւատորիա)

Սոյն նպատակով գրուած վերջին խնդրագիրս միշտ երեք տարի առաջ էր եղած:

Վստահ եմ, որ անդրադարձած եմ մեր ընթերցասէր հասարակութիւնը եւ յատկապէս սոյն ազնուական հայորդիները, որոնք մեծ հաւատարմութեամբ իրենց սրտարուխ նուէրներով, գումարներով հայրենի մեր կարօտեայ երաժիշտ-երաժիշտուհիներուն (Երիտասարդ եւ տարեց) օգնութեան հասնիլը ընդմիջուած էր երեք տարիներ ի վեր, որովհետեւ վերջին երեք տարիներուն առողջական բաւականին բարդ եւ ծանր դժուարութիւններուն մատնուած ըլլալով եւ չկարողանալով մամբորդել Հայաստան, ցաօօ սրտի սոյն սրբազան առաքելութեան, որուն ձեռնարկած էի՝ դադարեցաւ:

Այժմ, որ առողջութիւնս վերագտնելու ընթացքին մէջ եմ, որպէս իղնի աւագ պարտականութիւնս պիտի շարունակեմ գայն Հոկտեմբերին Հայաստան երթալով ու այցելելով կարիքաւոր երաժիշտ-երաժիշտուհիներուն:

Այլեւս, սիրելի հայորդիներ, գաղտնի չէ թէ Հայաստանի բարգաւաճման հետ կեանքն առաւել եւս սղած է եւ ժողովուրդէն շօշափելի մասը դժուարութիւններով եւ գրկանմաններով կ'ապրի: Զիս մտահոգողը ու յուզողը օգնութեան կարօտ երաժիշտներն են, որոնք ապրուստ ապահովելու վիճակի մէջ չեն իրենց չափազանց յառաջացած տարիքին, ինչպէս 98 տարեկան Ա.Պ. սերունդներ դաստիարակած երաժշտագիտուհի կամ կրկին տարեց Շ.Ա.ը, որ հիւմադութեան պատճառաւ աչքին լոյսը գրեթէ ամբողջութեամբ կորսնցուցած է եւ ուրիշներ, որոնք ապրուստ ապահովելու այլընտրանք չունին եւ մատնուած են բշտառութեան:

Այսու, ջերմապէս կը խնդրեմ ձեզմէ որպէս ազգին կարեկցող հարազատ գաւակները օգնութեան ձեռք կարկառեմ մեր երաժշտական մշակույթը վառ պահած կարիքաւոր բոլորներուն ու եղբայրներուն:

Թէեւ նախկին գրութիւններով ըսած եմ, այսու եւս կը յիշեցնեմ, որ մտի անդորրութեան համար սոյն անձերուն, որ յանձնեմ ձեր օգնութեան գումարները, օրուան բուականով եւ իրենց ստորագրութիւններով շնորհակալագիրներ առնելով վերադարձիս կ'ուղարկեմ գանձման ձեռք:

Ձեր օգնութեան սրտարուխ նուէրները կրնաք դրկել հասցէիս որ է՝ Krikor Pidejian 72 Pilgrim Avenue Yonkers, N.Y. 10710

Tel. (914) 793-0913
Աստուած ձեր սրտի փափաքին համաձայն վարձատրել ձեզ եւ միշտ օգնական ըլլայ ձեզի:

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԿՏՐՕՆ

Yes, I wish to subscribe to Massis Weekly
Enclosed a check for (one year)
* \$50,00 * \$100,00 (first class) for USA
\$ 100,00 (Air Mail) for Canada.
\$ 250,00 (Air Mail) Overseas.

Name: -----
Address: -----
City: ----- State:----- Zip Code:-----
Country: -----
Tel :----- Fax :-----

833 W. Glenoaks Blvd. Glendale, CA 91202 (818) 240-0065

Dr. Missak Ekmekdjian
Chiropractor

Dr. Anahid Ekmekdjian
Chiropractor

Մեծահասակներու եւ մտնուկներու Քայքայարարչի բաժնում:
Գլխացաւ, վզի, մէջքի, յօդային եւ մկանային ցաւեր:
Ինքնաշարժի վնասի հետեւեանցով պատահած վնասուածքներու բուժում:
Ձեր առողջութիւնը մեր մտահոգութիւնն է

ԸՆԿԵՐԱԿԻՑԻԴ ՅԵՏ ԻՆՉ ՏԵՍԱԿ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԵԱՆ ՋԱՏԱԳՈՎ ԵՍ

Ոչ ոք կրնայ գուշակել հանդիպման մը ապագան, մանաւանդ զգացական հարցերու վերաբերեալ: Սակայն կարգ մը յատկութիւններ կրնան կշիռքին նժարը յարաբերութեան մը կողմը թեքել, որ կրնայ մէկ օրէն աւելի չչարատեւել եւ կամ երկարատեւ դառնալ:

Ի՞նչ կ'ուզես կողակիցիդ հետ ունեցած յարաբերութենէն, ինչպէ՞ս կը փափաքիս որ ան վարուի հետդ, եւ քեզի համար ի՞նչ նշանակութիւն ունի միասին կեանքը... եւ ամուրիութեան լուծութիւնը: Պատրաստակամութիւն ունի՞ր մէկ գիշերուայ արկածախնդրութիւն ապրելու:

Գիտնալու համար, թէ ի՞նչ տեսակի կիներէն ես, պատասխանէ հետեւեալ հարցումներուն:

1) Կեանքիդ մէջ ունեցած ամէնէն երկար յարաբերութիւնը տեւած է.

Ա) Մի քանի օր:

Բ) Մի քանի ամիս:

Գ) Մի քանի տարի:

2) Ծնողքիդ միջեւ յարաբերութիւնը ինչպէ՞ս եղած է.

Ա) Բոլոր յարաբերութիւններուն նման ունէր իր ելեւէջները, բայց անոնք շարունակած են միասին մնալ:

Բ) Իրարու չէին հանդուրժեր եւ շատոնց բաժնուած են:

Գ) Իրար շատ հասկցող են եւ կը սիրեն գիրար:

3) Յարմար թուող անձի մը հետ հանդիպում մը ունիս.

Ա) Շուտով կը փորձես տիրապետել անոր, որովհետեւ նախապէս արդէն ծրագրած ես ամուսնութեան մասին:

Բ) Կը նախընտրես ուրիշին հետ ալ փորձառութիւն ունենալ, որովհետեւ դուն չես կրնար պատկերացնել, որ միայն իրեն կը պատկանիս:

Գ) Կը վախնաս որ սխալ ձեւով վարուիս կամ խօսք մը ըսես, որ ան փախի քեզմէ, հետեւաբար միշտ կը հակակշռես դուն քեզի:

Դ) Զիջերուդ հանդարտութիւնը կը պահես. ընդհանրապէս կեանքիդ մէջ պատահած հանդիպումներուն ընթացքին չես աճապարեր:

4) Ժամանակը կ'օգտագործես.

Ա) Ընդհանրապէս ծայր աստիճան:

Բ) Ոչ պէտք եղածին պէս:

Գ) Կը փորձես խաղ ընել ժամանակին հետ եւ շատ անգամներ կը յաջողիս:

5) Քեզի համար միացեալ գոյգ մը՝

Ա) Միաձուլում է:

Բ) Իւրաքանչիւրը կ'ապրի իր անձին համար:

Գ) Արկածախնդրութիւն է:

6) Զոյգի մը համար լուծութիւնը՝

Ա) Սարսափազդու է:

Բ) Ապահովութիւն է:

Գ) Անխուսափելի է:

7) Համացանցի վրայ կը խօսակցիս լաւ երիտասարդի մը հետ. յաջորդ քայլին անցնելու համար՝

Ա) Իրմէ կը խնդրես յաւելեալ նկարներ դրկել քեզի:

Բ) Կ'առաջարկես հեռաձայնով խօսակցիլ, որ կը տեւէ մօտ 2 ժամ:

Գ) Կը հրաւիրես միասին գալաթ մը սուրճ առնելու, սակայն այդ չի նշանակել, թէ իրեն բան մը կը խոստանաս:

8) Ամուրիութիւնը՝

Ա) Իր կշիռքը ունի քովդ:

Բ) Հանգրուան մըն է պարզապէս:

Գ) Քեզի համար չկայ անկէ աւելի նեղացուցիչ բան:

Նիշերու Ցուցատխտակը.

1 2 3 4 5 6 7 8

Ա 1 2 1 1 2 1 1 1

Բ 2 1 2 1 1 3 1 2

Գ 3 3 1 3 3 2 3 3

Դ 2

ԱՐԴԻԻՆՔՆԵՐ

- Եթէ հաւաքած ես 8էն 14ի միջեւ կէտեր, անկասկած կը ցանկաս մէկ գիշերէ աւելի տեւող յարաբերութիւն մը ունենալ: Սակայն գիտակցաբար կամ անգիտակցաբար, ամէն բան կ'ընես որպէսզի այդ չպատահի: Հոս երկու հակասութիւններ կան. բացարձակ անկախութիւնը եւ քեզ կապանքող զգացական կապուածութիւնը:

Քիչ մը կը տատամսիս, որովհետեւ իրականութեան մէջ չես գիտեր ինչ կ'ուզես եւ ինչի պէտք ունիս: Երբ առանձնութենէ նեղանաս ոեւէ մէկը կ'ընդունիս, իսկ եթէ այդ առանձնութիւնը հաճելի ըլլալ քեզի, կը համարես որ ոեւէ մէկուն պէտք չունիս: Այս մէկը հակասական հարց մըն է. կը ջատագովես անձի մը հետ գոյգ կազմելու կեանքը եւ միաժամանակ, կը վախնաս որ խեղդուած զգաս անոր հետ:

- Եթէ հաւաքած ես 15էն 21ի միջեւ կէտեր, որոշ չափով գիտես ուզածդ: Յարաբերութիւն մը կրնայ երկար տեւել, բայց որոշ ժամանակաշրջանի մը համար միայն: Ինքզինքիդ կը հարցնես հարցումներ, որոնց պատասխանները կը խորհէ իր թէ գիտէիր, ինչ որ կայունութիւնը կը խանգարէ: Յոյսդ չես կորսնցուցած իտէալ յարաբերութիւնը գտնելու: Լուծութիւնը քեզի ապահովութեան զգացում կու տայ, սակայն միաժամանակ քեզ ճնշում կը պատճառէ: Փափաք ունիս միանալու եւ միեւնոյն ատեն անկախ մնալու. եւ շատ անգամներ դժուար է այս երկու վիճակները միացնել: Փորձէ՛ հարցերուն աւելի հանդարտօրէն մօտենալ:

- Եթէ հաւաքած ես 22էն 28ի միջեւ կէտեր, շատ լաւ գիտես թէ ինչ կ'ուզես եւ աշխատած ես անոր տիրանալու: Գիտակցած ես, որ յարաբերութիւնը բախտի չի ձգուիր, այլ պէտք ունի ջանքի եւ գիշումներու, երկար ժամանակ գոյատեւելու համար: Դժուարութեանց դիմաց չես ընկրկիր:

ՔԱԶԱԼԵՐԻ ՏՂԱՄԱՐԴԸ ՈՐՊԵՍՁԻ ԱՐՏԱՅԱՅՏԷ ՔԵԶԻ ԶԱՆԴԵՊ ՈՒՆԵՑԱԾ ԶԳԱՑՈՒՄՆԵՐԸ

Ընդհանրապէս տղամարդիկ այնպէս կը թուին, թէ կարծր են եւ բնաւ չեն հետաքրքրուած յարաբերութեան զգացական բաժինով, կամ նուազագոյնը, թէ հարց ունին իրենց զգացումները անկեղծօրէն եւ բացայայտօրէն արտայայտելու: Բոլոր տղամարդիկ ներքինով մանուկներ են եւ եթէ անոնք գտնեն կնկան կողմէ ներկայացուած յարմար քաջալերանքը, ապա պիտի բացուին եւ աւելի հանգիստ կերպով պիտի արտայայտուին իրենց զգացումներուն մասին:

Հետեւեալ տողերուն մէջ կը ներկայացնենք կարգ մը խրատներ, որոնք կ'օգնեն քեզի՝ այս առաքելութիւնը իրագործելու:

*Նախաձեռնողը եղիր.- Ընդհանրապէս տղամարդը կը փորձէ հասկնալ կնոջմէ բխած որեւէ նշան, որպէսզի յարաբերութեան կանաչ լոյսը համարէ զայն, ինչպէս ժպիտը եւ իրմով հետաքրքրուածութիւնը, հետեւաբար, ան տեւաբար կը վարուի որսորդի տեսանկիւնէն, որ կը փորձէ որեւէ ձեւով մօտենալ նպատակին: Այս գործողութիւնը դիւրացնելու եւ ուղղակի արդիւնքի հասնելու համար, դո՛ւն կատարէ առաջին քայլը, այդպիսով շատ «դարձուածքներ» պիտի ինայես, որոնց ան պիտի դիմէ՝ ուշադրութիւնդ գրաւելու համար:

*Նկատի առ գովաբանական խօսքերը.- Գովաբանական անկեղծ խօսքերը գործածէ իր համակրանքը շահելու համար:

Օրինակի համար, գովէ իր վայելչակազմութիւնը կամ գա-

ղափարները: Հոս պէտք չունիս յարմար վայելեանը սպասելու, այլ ժամանակը յարմարած պահուն արտայայտէ այս խօսքերը:

*Կարծիքը խնդրէ՛.- Այս ձեւով ան պիտի զգայ, թէ իր կարծիքը կարեւոր է եւ պիտի հասկնայ, որ դուն իր տեսակէտը կը յարգես, ինչ որ իր ինքնավստահութիւնը պիտի ամրապնդէ:

Սակայն գլխաւոր նպատակը, որ այսպիսով կարելիութիւնը պիտի ունենաս գիտնալու իր մտածածը եւ մտքին մէջ գոյութիւն ունեցածը:

*Իր կատարելիքները մի յուշեր իրեն.- Իր նկատմամբ բոլոր ազնիւ վերաբերմունքը յօդս կը ցնդին եթէ ան պահ մը զգայ, թէ իրեն կը յուշես իր կատարելիքները: Հետեւաբար, միշտ յիշէ, թէ կրնաս իրմէ խնդրել քու փափաքածդ կատարել, բայց բնաւ մի ըսեր իրեն, թէ ինչպէ՞ս պիտի կատարէ այդ մէկը:

*Կեղծաւորութիւն մի՛ ըներ.- Կարգ մը տղամարդիկ յայտնաբերած են, թէ իրենց սիրած կնկան անկեղծօրէն վարուիլը (առանց ձեւառիկ շարժումներու եւ վարուելակերպերու) ամենէն կարեւոր կէտերէն է ամուսինները դէպի իրենց մղող, որովհետեւ այդ մէկը զօրաւոր ապացոյց է կին անհատին ինքնավստահութեան:

*Ժպտա՛.- Տղամարդոց ուշադրութիւնը գրաւող կարեւոր կէտերէն մէկն ալ ուրախ կիներն է, որ ունի գրաւիչ ժպիտ: Հետեւաբար, կը խրատենք կիներուն, որ աւելի ժպտան եւ փոխադարձ ժպիտ ստանան:

ՍՈՒՆ ԵՒ ՍԽՏՈՐԻՆ ԲՈՒԺԻՉ ՅԱՏԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

* ՍՈՒՆ

Սոսիսն մէջ ջուրը կը կազմէ 80-85%, կը պարունակէ ազօթային նիւթեր, բջջաթաղանթ, կենսասնիւթեր, եթերային իւղեր: Սոսի կը նպաստէ սեռային ցանկութիւններու ուժեղացման, կը կանխարգիլէ անօթներու խցանումը, կ'արագացնէ արեան շրջանառութիւնը:

Խորոված սոսիը օգտակար է հազի ժամանակ: Ճզմուած, հում սոսի կը նպաստէ մարմնի ցրտահարուած մասերու վերականգնման: Շատ օգտակար է սոսիը ուտել կիսաեփ, խորոված, կիսատապկուած վիճակով:

Ուտելու համար կ'օգտագործուի նաեւ կանաչ սոսի, որ ոչ միայն օգտակար է, այլ նաեւ խորթաբեր: Բուժական յատկութիւններով կարմիր սոսիը աւելի առաւելութիւններ ունի, քան ձերմակը:

* ՍԽՏՈՐԸ

Կը պարունակէ մինչեւ 55-60% ջուր, ածխաջրատներ՝ մինչեւ 30%, եթերաիւղեր, հարուստ է կենսասնիւթերով: Սխտորը իր բուժիչ յատկութիւնները կը պարտի ailline կոչուող ծծմբային նիւթին: Սխտորը կը նուազեցնէ իւղերու քանակը արեան մէջ, կը պակսեցնէ «վատ», իսկ կը բարձրացնէ «լաւ» քոլեսթրոլի քանակը, ունի ասֆիրինի նման ազդեցութիւն, կ'իջեցնէ ար-

եան մակարդելիութիւնը:

Ամէն օր՝ ճաշի ժամանակ, ուտել 2-3 պճեղ սխտոր, որ կը մաքրէ արեան անօթները, միզարտադրութիւնը, կը գրգռէ սեռային գեղձերու գործունէութիւնը, կը ցուցաբերէ հակաշաքարախտային գործունէութիւն, կը բարձրացնէ օրկանիզմի կայունութիւնը փոխանցիկ հիւանդութիւններու նկատմամբ, կ'արգիլէ քաղցկեղային բջիջներու աճը:

Սխտորի չարաշահումը բացասական ազդեցութիւն ունի երիկամունքի հիւանդութիւններու ժամանակ: Երեկոյեան կէս կամ մէկ պճեղ սխտոր ծամելը ամբողջ կեանքի տեւողութեան կ'ապահովէ ակռաներու ձերմկութիւն: Սխտորի տհաճ հոտէն ձերմազատուելու համար կարելի է ինձոր ուտել, ազատքեղի արմատ ծամել կամ բերանը ողողել կիտրոնի հիւթով:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Եթէ ձեր տրամադրութեան տակ ունիք հայերէն գիրքեր, եւ կը ցանկաք զանոնք նուիրել «Կայծ» Երիտասարդական Միութեան գրադարանին՝ հաճեցէք կապ պահել մեզի հետ:

G.Y.O. 1060 N.ALLEN AVE. PASADENA, CA 91104

ԺՈՂՈՎ ԼԵՌԱՆ ՎՐԱՅ

Շարունակուած էջ 13-էն

ինչի մասին է նա խօսելու, միթէ՞ ինչ գաղտնի բան կայ, որ սար է բերել մեզ ասելու, այսպիսի մտածումներ, բայց որեւէ ակնարկ կամ խօսք չեղաւ անհնազանդութեան: Նրանք անխօս կեցուածքով իրենց լողութիւնն էին ցոյց տալիս իրենց սիրելի ղեկավար ընկերոջը: Նրանք նոյն ոգեւորութեամբ սկսեցին լուռ քայլել մինչեւ նախաճաշի հրաման տրուի:

Արդէն իսկ բարեբեր արեւի ոսկեհոտը շողերը արեւելքից դէպի երկնքի կամարն էին փոռել, սակայն հրեղէն գունդը լուսաբեր դեռ մնում էր բարձրաբերձ Դամաւանդի կատարի ետեւը:

Հէ՛շ, ինչ գեղեցիկ է վաղնջական առաւօտուն բարձրունքից տեսնել հրաշափառ ծագումը արեգակի, նոյնքան առ երեւոյթ գմայլելի տեսարան մայրամուտը արեգակի, ծագումը աւելի գեղեցիկ է քան մայրամուտը, քանի որ առաւօտեան նուրբ ոսկեգոյնով է ողողում երկինքն ու ողջ կիսագոտին, իսկ մայրամուտի հորիզոնը կրակոտ կարմիրով է ներկում եւ աստիճանաբար հեռանում է մեզանից իր տեղը գիջելով մութին:

Լեռնագնացների քայլերը հնչում էին ներդաշնակ, ինչպէս՝ ձգտումներով, նոյնպէս՝ սրտի բաբարձրմով, գաւազանների զարկերով համահունչ: Նրանք հեռուից դիտողի աչքին ճգնաւորի էին նմանում, որ ուղղուած են խորախորհուրդ նպատակի:

Նրանք քայլում էին առոյգ ու աշխոյժ լեռնային նեղ կածաններից անցնելով ապառաժներ ու ժայռեր կոխկռտելով:

Արդէն իսկ արեւն իր ամբողջ էութեամբ դուրս էր ցցել իր հրեղէն գլուխը եւ յամբօրէն առաջանում էր, սակայն ամպակոյտերը մերթ ընդ մերթ արգելք էին լինում արեւի ամբողջական գնդի երեւոյուն, նա ամպածուէնների արանքից ծիկրակին էր տալիս եւ ցոյց տալիս իր հրաշապատում սկաւառակը:

Արեւը բարիք է, արեւը կենսատու է, արեւը բնութեան հրաշագործ էակն է:

Յանկարծ լսուեց Անդրանիկի ձայնը ուղղուած տղաներին:

-Ախպրտի՛ք ջան, Արսէ՛ն, Հա՛յկ, Արամայի՛ս եւ Արմէ՛ն, յարմար էք տեսնո՞ւմ՝ այս քարաժայռի ներքեւում հեռու քամիներից նախաճաշե՞ք:

Տղաների շարժումներից երեւաց, որ թէ՛ յոգնել են եւ թէ՛ քաղցածացել:

-Այո՛, լաւ յարմար տեղ է:

Համաձայնութիւն յայտնեցին տղաները, ապահով տեղ եւ դիտարան, որտեղից լաւապէս տեսնուում է Թեհրան քաղաքը իր համապատկերով, ուր 3.5-4 միլիոն բնակչութիւն է ապրում առօրեայ կեանքի մտահոգութիւններով, ձգտումներով եւ ոգորումներով, արեւելեան Աստուածավախ ժողովուրդ՝ հիւրասէր եւ բարեխիղճ հոգեբանութեամբ:

Հարթ քարէ կտորներից պատրաստուած է սփռոց, որի վրայ դրուած է նախաճաշը՝ եփած հաւկիթներ, պանիր, լաւաշ կաց եւ տաք թէյ: Տղաները բոլոր կազմած, քարերի վրայ նստած վայելում են բոլորի կողմից պատրաստուած նախաճաշը, ի՞նչ հաճոյքով, ի՞նչ ախորժակով, այդ էլ Ալբորգեան լեռնաշղթայի մէկ հատուածի վրայ,

արեգակի ոսկեծոյլ շողերի տակ, շուրջբոլորը ժայռեր ու ապարներ, ցանցառ բուսականութիւն, լեռնային կակաչներ իրենց ձիգ ցողուններով:

Լի առնականութեամբ հինգ երիտասարդներ, գիւղական արդար կեանքում ծնուած ու մեծացած, մէկ-մէկ նմանում էին մեր այն Ջան Ֆեղայիներին, որոնք լեռներից ապաստանած կոխ էին մղում թուրք կեղեքիչների դէմ, նրանք ազգասիրութեան վառ օրինակներ էին, իրենց անձը վտանգելով ի պաշտպանութիւն հարստահարող եւ տառապող հայ գիւղացուն:

Վէրքերով լի ջան ֆետայ եմ թափառական տուն չունիմ.

Եարիս տեղակ գէնք եմ գրկել Մի տեղ հանգիստ քուն չունեմ:

-Ախպրտի՛ք ջան, ժամն է եկել, մէկգմէկու խելքին դիմելով մեր ներկայ հայ կեանքի կարեւոր իրադարձութեան մասին խօսենք, առաջարկներ տանք, մտքեր փոխանակենք եւ որոշումներ անենք: Այսօրւայ խօսակցութեան եւ ժողովի համար լեռն եմ ընտրել այն նպատակով, որ այս լե՛ռը մեր հետագայ կեանքի խորհրդանիշը պիտի դառնայ, լեռան նման հաստատուն ու ամրակոռ մնանք՝ հայրենիքի, հաւատքի եւ գաղափարի նկատմամբ:

Անդրանիկն իր հայեացքը մէկ-մէկ տղաների դէմքերին յառելով խօսում էր լուրջ եւ կենտրոնացած իր ասելիքի վրայ, նա լեռը իրենց ապագայ գործունէութեան որպէս օրինակ ակնարկեց: Ճիշտ է, որ լեռը քարեղէն գանգուած է, սակայն նա կամքի եւ հաւատքի անդրաբնութիւն է խորհրդանշում:

Ճգնաւորները իրենց ժուժկալ կեանքով մեկուսանում էին լեռնեւրում, իրենց մարմինը չարչարանքի էին ենթարկում, որպէսզի ինքնամաքման եւ հոգու բիւրեղացման ճամբով արժանի դառնան Աստու բարեգութ տնօրէնութեան՝ դրախտային կեանքին:

-Սիրելի՛ ընկերներ, մենք էստեղ հաւաքուածներս գիւղում ծնուած, քիչ թէ շատ ուսում առած եւ քաղաք տեղափոխուած երիտասարդներ ենք, մենք ժառանգորդն ենք Շահաբասեան բռնազաղթի սերունդների, 1603-7 թուերին Շահաբասը մեզ մեր հայրենիքից կտրեց, ինչ աղէտներ եւ չարիքներ էր, որ չհասցրեց մեր ժողովրդին, այդ մասին Առաքել Դաւրիթեցին գրի է առել մանրամասն, մեզ գերի բերեց այս երկիրը, որ ձուլի, ինչ տաժանակիր նեղութեանց ենթարկուեցինք վասն կրօնի եւ ազգութեան, սակայն յարգանք մեր պապերին, ոչ թէ նրանք չձուլուեցին, այլ ինչ նախնախնդրութեամբ պահեցին իրենց հայրութիւնը եւ հայրենիքի նկատմամբ իրենց սէրն ու կարօտը: Մեր պապերի այս երկիրը բերուած օրից մինչեւ մեր ժամանակները հայրենիքի կարօտով ենք ապրել եւ յոյսով սպասել, որ օրից մի օր հայրենիքը պետութիւն ունենայ եւ կարող լինի մեզ վերադարձնել, մեզ տէրութիւն անել: Ինչպէս տեսնում էք՝ հայրենիք ունենք, քիչ թէ շատ սկսուել է դարձեալ ներգաղթը, Խորհրդային միութեան ընտանիքում գտնուող Հայաստանի պետութեան թոյլատրուել է իր Սփիւռքահայ հայրենակիցներին ըստ ցանկութեան դիմում ներկայացնել հայրենադարձելու համար, հստեղ եւ խօսքը տալիս եմ ձեզ, ամէն մէկը ինչ մտածումներ որ

ունէք էս ուղղութեամբ ասէք: Առաջին խօսք առնողը Արմէնն էր.

-Կասկած չկայ, որ մենք բոլորս սիրում ենք մեր հայրենիքը, հայրութիւնը եւ ազգութիւնը, դրա համար հազար ու մի տեսակ նեղութիւններով մեր պապերը ինչ կարօտով ու երկիւղածութեամբ հայրենիքի սէրը եւ իրենց հաւատը պահել եւ կտակել են մեզ, ապրել են այն յոյսով որ մի օր վերադառնան երկիր, հիմա հերթը մեզ է հասել, որ այդ կտակը իրականացնենք, մեր գլխի ու բազուկի ուժը ծառայեցնենք նրա վերածննդեան կառուցման:

Արմէնն իր խօսքը կապեց կարծ ու կտրուկ, նա իր ընկերների մէջ ճանաչուած էր որպէս հայրենասէր եւ պատրաստ էր ամէն ինչով ծառայել իր ժողովրդին:

Նրան յաջորդեց Արսէնը.

-Մենք միայն մեզ համար պէտք է մտածենք, հակառակ չեմ, որ մենք եւս պէտք է հայրենիք վերադառնանք, նկատելով որ հայրենիքից դուրս օտար տեղերում ապագայ չկայ, ապահովութիւն չկայ: Ընդհարումներ ու կռիւներ շարունակ լինում են աշխարհի տարբեր կողմերում, եւ ուր հայ չկա՞ց, այսպիսով մեր հայերն էլ որպէս քաղաքացիներ մասնակցում են կռիւներին, գոհեր են տալիս, գաղթում են մի այլ երկիր իբր թէ ապահովութիւն գտնելու համար, սուժում են՝ իրենց վաստակած ինչքը աժան ձեռքից տալով: Աւելի լաւ է գնալ երկիր, այսպիսով միտքը հանգիստ է, քո հողի վրայ ես ամուր ու հաստատուն եւ ոչ մի ուժ չի կարող քեզ հայրենիքից հեռացնել, քո վաստակն էլ մնում է քո հողի վրայ փոխանցուելով քո ժառանգներին: Թող հստեղ լինեմ հայրենի բանաստեղծի քառեակը՝ Սերմերդ յանձնիր հողին, Մատներդ երբեք չզողան, Հարազատ հողն է քո ուղին, Ջի՛ դաւի հողը Նայիրեան:

-Մենք բոլորս այս կարեւոր ժամանակահատուածում անելիքներ ունենք, նպատակ կազմակերպչական աշխատանքներ տանելն է: Մտնենք ժողովրդի մէջ, նրանց քարոզենք, նրանց քաջալերենք եւ օգտակար լինենք: Արսէնն իր մտքերը յայտնեց լուրջ եւ մտածուած:

Հայկը սկսեց ասելիքը.

-Այո՛, ընկերներ՛, ժողովրդին պէտք է համոզել, որ հայրենիքը ամենաապահով տեղն է, ուր մարդ հայ կը մնայ եւ հայ կը թաղուի, ապագայի ապահովութիւն, մտքի հանգստութիւն եւ հոգու խաղաղութիւն կ'ունենայ: Ինչպէս խօսուում է ներկայիս հայրենի ղեկավարութիւնը իւրաքանչիւր ընտանիքի ապահովում է գործով, բնակարանով եւ երեխաների համար դպրոցով, ժողովուրդն էլ դա է ուզում: Ասում են Հայաստանը ազատ չէ, Հայաստանին ռուսներն են իշխում, Հայաստանում բռնատիրութիւն է, ոչ կրօն են ճանաչում եւ ոչ ազգութիւն, իրենց կարծիքով ենթադրենք, որ այդպէս է, արդեօք հայրենիքից պէտք է հրաժարուե՞լ, իշխանութիւնները յաւերժական չեն, գալիս ու գնում են, ժողո-

վուրդն ու հայրենիքն են յաւերժական: Հայրենիքից դուրս հայրենիքին վատաբանելը ճիշտ չէ, ներկայումս այսպիսի հարցեր բարձրացնելու ժամանակը չէ: Այսպիսի խօսքեր տարածողները ուզում են ժողովրդի մէջ հակակրանք առաջացնել եւ վատատես դարձնել հայրենիքի նկատմամբ, թշնամին չի ուզում հայրութիւնը քաշուի Հայաստան, բնակչութիւնը շատանայ: Այս ներգաղթներով աշխարհի ամբողջ հայրութիւնը չէ որ կը հայրենադարձեն, ուստի սփիւռքահայի մօտ միշտ հայրենիքի գաղափարը պէտք է սրբութեան բարձրութեան վրայ պահել, որպէս ազգապահպանման եւ հայապահպանման ամենակարեւոր յենարանն ու կռուանը:

Այնուհետեւ հերթը հասաւ Արամայիսին.

-Մենք բոլորս գիտենք Հայաստանը անկախ պետութիւն չէ եւ գտնուում է սովետական ընտանիքի շարքում որպէս Մոսկուային ենթակայ ռեսպուբլիկա, հիմա ասենք անուանական եւ ոչ թէ պաշտօնական, սակայն այդ մեր երկիրն է եւ այնտեղ ապրում են հայեր իրենց պետական դրուածքով: Հայկական կեանքն է եւ ունի այնտեղ իր տնտեսութեամբ, հասարակական կեանքով, համալսարաններով եւ կրթական համակարգով: Մեր մշակուածն է պահպանուած, գիր ու գրակաւութիւնն է զարգանում՝ իր ակադեմիայով, պատմաբաններով, գրողներով, բանաստեղծներով, մշակուած գործիչներով եւ հազար ու մի տեսակ կազմակերպութիւններով: Իւրաքանչիւր հայի հպարտանքի արժանի Մեսրոպ Մաշտոցի անուամբ Մատենադարանն ունենք, ուր աշխարհի չորս ծագերից այնտեղ են հաւաքուած մեր ձեռագիր թանկարժէք մատենաները եւ այնտեղ են աշխատում տասնեակ գիտաշխատողներ: Ս. էջմիածինը՝ մեր հաւատքի կենրոնը, որին է ուղղուած իւրաքանչիւր հայի հայեացքը եւ նրանով է տոգորուում սիրտն ու հոգին, պահպանուած եւ պաշտպանուած է ամենին սիրելի վագգէն Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի հովապետութեամբ: Հայաստանը լաւ թէ վատ մեր երկիրն է, ոչ ոք իր լաւը չի տայ մեզ, խաչը ինքը՝ տէրն է գորացնում, մենք ենք որ պէտք է նուիրուածութեամբ պաշտպան կանգնենք եւ զարգացնենք մեր երկիրը, ով է տեսել ապագան, տեսար մէկ օր մենք էլ անկախացանք, ոչ մի տան ճրագ ընդմիջտ հանգչած չի մնայ:

Արամայիսն իր խօսքն աւարտեց ասելով.

-Հայրենասիրութիւնը լոկ խօսք չպիտի լինի, այլ՝ սէր, կոչում եւ ձգտում, ինչպէս արուեստի, գիտութեան պարագային եւ հոգեւորական սքեմը ընդունողի համար: Հայրենասիրութիւնը անձնանուիրութեան սիրոյ նշան է, աշխատանք է պահանջում, քարը քարի վրայ դնել է սիրում, պայքարել ու մաքառել է պահանջում ժողովրդի բարօր կեանքի համար, ճառերով ու խօսքերով հայրենիք չի կռուցուի:

(Շարունակելի)

Ձեր Ծանուցումները Վստահեցէք «Մասիս» Շաբաթերթին T: (626) 797-7680 F: (626) 797-6863 Masis2@earthlink.net

ԻՏԱԼԻՈՅ ԴԱՅ ԳԱՂԹԱՎԱՅՐԵՐԸ

Շարունակուած էջ 8-էն

ձաւոր Արեւելքի եւ մանաւանդ եւրոպական երկիրներու ճարտարապետական աւընչութիւններու ուսումնասիրութիւնը: Միշտ նկատի պէտք է ունենալ, որ Հայ-Իտալական Աւընչութիւններ հասկացողութիւնը կ'ընդգրկէ միջերկրական շրջանի ամբողջ տարածքը եւ համաձայն ֆրանսացի արուեստաբան Անտրէ Կրապարի, «Հայաստան ստեղծած է իրապէս ազգային առաջին քրիստոնէական ճարտարապետութիւնը եւ այս իմաստով կանխած է եւրոպայի Միջին Դարու ճարտարապետական դպրոցները» (տե՛ս Հայկական ճարտարապետութեան Յուշարձաններ, հրտկ. Համագրային Պէշրութ, 1972, էջ 9):

Փորձեր կատարուած են եւ մինչեւ այսօր կը շարունակուին Հայկական ճարտարապետութիւնը հեռացնել իր «Հայկական» արմատներէն, վերագրել «բիւզանդական արուեստ»ին, խեղաթիւրելով կամ տուրք տալով թիւր կարծիքներու եւ կամ մինչեւ իսկ սեփանակացնել:

Հայ-Իտալական ճարտարապետական աւընչութիւններու մասին անդրադարձած են հին ու նոր հեղինակներ, հայ եւ օտար: Սակայն, հիմնական խնդիրները լիարժէք կերպով ցարդ ենթարկուած չեն ուսումնասիրութեան: Այս տեսակէտով, Ազգեհիւրլեանի գիտական ուսումնասիրութիւնը այս բացը գիտականօրէն կը լեցնէ: Դժբախտաբար, Հայ-Իտալական ճարտարապետական աւընչութիւններ հասկացողութեան մէջ տեղ գրաւած է «Բիւզանդական արուեստ» եւ «Բիւզանդական աւընչութիւններ» տեսակէտերը, իբր Իտալիոյ պատմական զարգացման շղթայի կարեւորագոյն օղակներէն մէկը: Այս ալ, համաձայն Հեղինակին, յաղթահարելի եւ գերազանցելի խոչընդոտ մըն է, որու մասին Հեղինակը բացայայտօրէն կը հաստատէ թէ «Բիւզանդական արուեստ» գոյութիւն չէ ունեցած: Այդ մէկը Բիւզանդական կայսրութեան մէջ գտնուող ժողովուրդներու՝ Յոյներու, Կապադովկիացիներու, Հայերու եւ Ասորիներու դարերով ստեղծած արուեստի ու ճարտարապետութեան համադրումէն յառաջացած արուեստն է, որ եւրոպացիներու կողմէ ժԹ. դարուն յայտնաբերուելով՝ անուանեցին պատմութեան բեմէն հեռացած Բիւզանդիոնի պետութեան անունով, քանի որ անոնք տակաւին ծանօթացած չէին բնիկ ժողովուրդներու պատմութեան եւ անոնց մշակոյթին:

Հեղինակի ուսումնասիրութեան ծիրէն ներս, հիմք ծառայած են Հայ գաղթականութեան յառաջացման եւ գաղթական կեդրոններու մէջ կառուցուած Հայ եկեղեցական կառուցները, ինչպէս նաեւ Պաւլոսիկեան եւ Թոնդրակեան աքսորեալներու տեղաշարժը, որոնք «Ցնցելով Արեւելքը՝ լուսաւորեցին Արեւմուտքը»: Հեղինակը այս մերձեցումով կը քննարկէ Հայ Գաղթավայրերու «Հայկական ճարտարապետութիւն»ը, գաղթավայրերու մէջ իրականացուած եւ ազդեցութիւններու ամբողջ իրադրութիւնը, որոնք մինչեւ այսօր համակողմանի մակարդակով չեն ուսումնասիրուած: Այս իմաստով, Հեղինակին հետազօտութիւնը գիտական իմաստով շատ կարեւոր նուաճում մը կը համարուի: Մասնագէտ Ազգեհիւրլե-

անի ուսումնասիրութեամբ, վատահար ասկէ ետք պիտի ճշտուին Հայկ. ճարտարապետութեան աստիճանը, զարգացման փուլերը, մակարդակը, տարածումի ուղղութիւնները եւ ամէնէն կարեւորը՝ ոճական զարգացումի ամբողջ ընթացքը, ինչպէս նաեւ ներկայութիւնը, ներգործութիւնը եւ նպաստը տարբեր երկիրներու եկեղեցական ճարտարապետութեան վրայ: Այս ուսումնասիրութեան արդիւնքները, Հայ-Իտալական ճարտարապետական աւընչութիւններուն վերաբերող փաստերն ու տուեալները ասկէ ետք հիմք պէտք է ծառայեն վերանայելու եւ հիմնաւորելու Հայ ճարտարապետութեան զարգացման վերաբերող տեսակէտերը, կարծիքները, ինչպէս նաեւ Հայ ճարտարապետական գիտութեան տեսական եւ փաստագրական նկարագիրը:

Մասնագէտ Հեղինակը, ա՛յլ մասնագէտներու կողքին, Հայկական ճարտարապետական զարգացումի ճամբուն վրայ գրեթէ ամբողջ Իտալիոյ եւ եւրոպայի մէջ կը տեսնէ յատկազօծային, յօրինուածային, շինարարական արուեստի եւ առանձին տարրերու կառուցողական ազդեցութիւնները եւ համակողմանիօրէն կը ներկայացնէ գիտական աշխարհին: Համեմատելով Հայ Գաղթականներու շարժումները, տեղափոխումները, անոնց եւրոպա թափանցումին, ոճերու սկզբնաւորումին ու զարգացման ընթացքը, Հեղինակը բացայայտած է, թէ ճիշտ այդ ժամանակաշրջաններուն է որ երեւան եկած են Հայ ճարտարապետութեան ազդեցութիւններու բացայայտ ներկայութիւնը: Հարկ է անդրադարձնել, որ ժԱ. եւ ժԳ. դարերու միջեւ, թէ՛ Իտալիոյ եւ թէ՛ եւրոպայի միւս երկիրներուն մէջ՝ կը տիրապետեն ճարտարապետական արուեստի եր-

կու մեծ հոսանքներ. անոնք ծանօթ են Ռոմանական Ոճ եւ Գոթական Ոճ անուանումներով: Ռոմանականը կը ծաղկի ժԱ. դարուն եւ ժԲ. դարու երկրորդ կէսին, իսկ Գոթականը կը սկսի ժԲ. դարու երկրորդ կէսին, իր լաւագոյն նմոշները տալով ժԳ. դարու ընթացքին:

Վ. Ազգեհիւրլեանի այս պատմական իրականութեան գիտական փաստագրումը ո՛չ միայն արդիական է, այլ նաեւ նշանակալից եւ շատ կարեւոր Հայկական ճարտարապետութիւնը միջազգային մակարդակի վրայ արժեւորելու տեսակէտէն: Հեղինակին կողմէ կատարուած ուսումնասիրութիւնը իսկապէս բովանդակալից է եւ արժանի բացառիկ գնահատանքի: Հեղինակին այս ուսումնասիրութիւնը ունի գիտական ու մասնագիտական լուրջ մակարդակ, արդիականութիւն եւ Հայ ճարտարապետութեան պատմութեան վերաբերող միջազգային արժէք:

Գրաւուած Թուական

Mark Your Calendars

Հայաստանի Անկախութեան Օրուայ ՓԱՌԱՏՕՆ

Սեպտեմբեր 22, 2013

Armenian Independence Day Festival

SUNDAY SEPTEMBER 22, 2013

Sunday	Monday	Tuesday	Wednesday	Thursday	Friday	Saturday
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22 ★	23	24	25	26	27	28
29	30					

To reserve your booth please call Nor Serount Cultural Association

Չեր կրպակները ապահովելու համար

Հեռաձայնեցէք Նոր Սերունդ Մշակութային Միութեան

(818) 391-7938